

Studiehåndbok 2001/2002

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

Redaksjon

Det samfunnsvitenskapelige fakultet, fakultetsadministrasjonen

Grafisk form omslag: Dale, Informasjonsavdelingen

Omslagsfoto: Dag Thorenfeldt

Trykk: GCSM AS

Produsert i samarbeid med Unipub forlag

Distribueres av Gnist.Akademika AS

Universitetet i Oslo 6/2001

Innhold

Forord	5
Dette er studiehåndboka	5
Reglementer - din plikt å kjenne til .	5
Studieplaner	6
Sosialantropologi	6
Sosiologi	15
Samfunnsgeografi	20
Master of Philosophy in Development Geography	25
Statsvitenskap	29
Psykologi	46
Samfunnsøkonomi .	59
Tverrfakultære studietilbud	73
Demografi	73
Kvantitativ metode	76
ESST - Society, Science and Technology in Europe. Master of Arts studium	80
Forvaltningsinformatikk	83
Tverrfaglig studium i informatikk	86
Tverrfaglig informatikk (TVI) Samfunnsinformatikk	88
Prosjektforum - Organisasjons- og ledelsesstudier	90
Tverrfaglige hovedfagskurs ved TIK	92
Kjønn og Samfunn semesteremne	94
Nytt studietilbud i kvinne- og kjønnsforskning	96
Senter for utvikling og miljø	103
Oslo Summer School in Comparative Social Science Studies	105
Internasjonale kultur -og samfunnsstudier, IKS-graden	106
Reglementer	107
Lov av 12. mai 1995 om universiteter og høyskoler .	107
Forskrift for studiene ved Universitetet i Oslo	108
Utfyllende regler for Det samfunnsvitenskapelige fakultet til Forskrift for studiene ved Universitetet i Oslo	116
Forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver ved Universitetet i Oslo .	119

INNHold

Utfyllende regler for Det samfunnsvitenskapelige fakultet til Forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver ved Universitetet i Oslo	127
Retningslinjer for dispensasjon for funksjonshemmede studenter ved avleggelse av eksamen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet . . .	133
Forskrift for graden dr. theol., dr. juris., dr. med., dr. art., dr. scient., dr. odont., dr. polit. og dr. psychol. ved Universitetet i Oslo .	135
Opptak .	142

Forord

Dette er studiehåndboka

Studiehåndboka inneholder en oversikt over fag, emner og/eller kurs ved fakultetet. Studiehåndboka er således den mest komplette oversikten over studietilbudet ved de enkelte fakultetene ved Universitetet i Oslo (UiO).

Det finnes én studiehåndbok for hvert av de åtte fakultetene. Papirversjonene oppdateres årlig hver sommer. I tillegg finnes det en egen studiehåndbok for examen philosophicum, som oppdateres hvert semester.

Alle ni studiehåndbøker er tilgjengelig i elektronisk form via Internett og World Wide Web på adresse: <http://www.uio.no/sthb/>

Reglementer - din plikt å kjenne til

Som student er det din plikt å kjenne til, og rette deg etter, de lover, reglementer og studieplaner som til enhver tid er gjeldende. Ved endringer vil Det samfunnsvitenskapelige fakultet oppdatere disse i fakultetets studiehåndbok på Internett.

Studieplaner

Sosialantropologi

Sosialantropologisk institutt - (SAI)

Besøksadresse: Eilert Sundts hus
6. etg.
Postboks: 1091 Blindern
0317 Oslo
E-post: admin@sai.uio.no
URL: <http://www.sai.uio.no/>
Ekspedisjonstid: Mandag - fredag kl. 12-15
Telefon: 22 85 65 26

Grunnfag

Studieplanen for grunnfag ble vedtatt i styret for det tidligere Institutt og museum for antropologi under sak 51/94 og innført våren 1995. Eksamensordningen ble sist endret under styresak 16/99 på møte 06.05.99.

MÅL OG OPPBYGNING

Mål

Grunnfaget tar sikte på å gi studentene:

- en elementær innføring i samfunnsvitenskapelig teori og metode, slik disse er utviklet gjennom sosialantropologien
- kunnskap om de viktigste regionale variasjoner i kultur og samfunnsformer.

Oppbygning

Grunnfagskurset strekker seg over to semestre og gir 20 vektball. Eksamen avlegges

etter to semestres studier. Nytt grunnfagskurs starter hvert semester, og grunnfagseksamen avholdes både i høst- og vårsemesteret.

KRAV OM FORKUNNSKAPER

For krav om examen philosophicum og examen facultatum, se 'Reglements håndbok for Universitetet i Oslo', kap. 3.16 og 3.17.

Opptak

For informasjon vedrørende opptak til lavere grads studier ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, se Sv-fakultetets fellessider .

UNDERVISNING

For en oversikt over undervisningsformer, se SV-fakultetets fellessider . Undervisning gis i vår- og høstsemesteret for både 1. og 2 semestersstudenter.

Grunnfagsstudiet starter med et to ukers innføringskurs, som skal gi en innføring i grunntrekkene i sosialantropologi. Den første uken er viet intensive forelesninger med 2 dobbelttimer pr. dag. Den andre uken arrangeres et seminar over to hele dager, vanligvis på OSI-hytta i Nordmarka.

Etter innføringskurset fortsetter undervisningen med ca. 2 dobbelttimer forelesninger pr. uke i 1. semester og ca. 3 dobbelttimer per uke i 2. semester. I tillegg arrangeres seminargrupper én gang i uken.

For studenter på 1. semester holdes følgende forelesningsrekker:

- Slektskap, ekteskap og familie
- Faghistorie og teoriutvikling
- Symbolbruk og erkjennelsesformer
- Regional etnografi

For studenter på 2. semester holdes følgende forelesningsrekker:

- Sosial organisasjon og differensiering
- Makt og autoritet: politiske systemer og prosesser
- Forskning og formidling
- Økonomi: det materielle livs organisering
- Antropologi: et helhetlig prosjekt
- Regional etnografi

For opplysninger om timeplan, se forelesningskatalogen som kommer ut i papirutgave og på [www](http://www.uio.no/fkat/sv/sosant/) hvert semester:

<http://www.uio.no/fkat/sv/sosant/>

PENSUM

Pensumliste fås på [www](http://www.sai.uio.no/studier/gfg)-sidene: <http://www.sai.uio.no/studier/gfg> eller ved henvendelse til SV-infosenter. Pensum består av følgende deler:

- Innføringsbok
- Regional etnografi

- Monografier
- Faghistorie
- Forskning og formidling
- Symbolbruk og erkjennelsesformer
- Sosial organisasjon og differensiering
- Slektskap, ekteskap og familie
- Makt og autoritet: politiske systemer og prosesser
- Økonomi: det materielle livs organisering

EKSAMEN OG KARAKTERER

Eksamensform

Grunnfagseksamen avlegges i slutten av andre studiesemester. Instituttet avholder grunnfagseksamen både i vår- og høstsemesteret.

Eksamen består av to skriftlige prøver. 1. eksamensdag er en 8-timers skoleeksamen, der det gis 6 oppgaver hvorav 4 skal besvares. En av oppgavene vil garantert omhandle regionalpensum og skal besvares av alle. 2. eksamensdag er en 8-timers skoleeksamen der kandidaten velger 1 av 2 mulige oppgaver.

Karakterberegning

Det er én samlet grunnfagskarakter. Det gis tallkarakter. Den samlede karakteren beregnes på følgende måte: i besvarelsen til 1. eksamensdag teller alle de 4 besvarte deloppgavene like mye. 1. og 2. eksamensdag teller likt i utregningen av samlet karakter. Alle deloppgaver må være bestått for at eksamen skal være bestått.

Hjelpemidler under eksamen

Det er ikke tillatt med hjelpemidler under skoleeksamen. Kun i særskilte tilfeller vil det bli gitt dispensasjon etter skriftlig søknad til eksamensansvarlig ved instituttet.

Mellomfag

Studieplanen for mellomfag er vedtatt av Det samfunnsvitenskapelige fakultet på møte i arbeidsutvalget 30.03.00, under sak 41/2000. Eksamensordningen ble vedtatt på møte 28.09.00 under sak 92/2000. Studieplanen ble innført vårsemesteret 2001.

Det gis ikke undervisning etter gammel studieplan for mellomfag. Det er som en overgangsordning mulig å avlegge eksamen etter gammel studieplan t.o.m. høstsemesteret 2001. For opplysninger om studieplan og eksamensordning, ta kontakt med instituttet.

MÅL OG OPPBYGNING

Mål

Mellomfagstillegget tar sikte på å gi studentene grundigere kjennskap til vilkår for antropologisk kunnskapsproduksjon, til sentrale antropologiske temaer i studiet av sosialt og kulturelt liv, og til vedvarende debatter i antropologien. Det legges videre vekt på å stimulere studentene til selvstendig faglig fordypning og refleksjon, skriftlig og muntlig.

Innhold og oppbygning

Mellomfagstillegget tar ett semester og gir 10 vekttall. Undervisning i mellomfagstillegget gis hvert semester.

Semesteret har to hoveddeler. Første halvdel er avsatt til arbeid med fellesdelen. Forelesninger basert på felles litteratur etterfølges av en skriftlig eksamen midt i semesteret. Annen del av semesteret er avsatt til et sett fordypningskurs. Hver student skal følge to kurs, og levere et essay til hvert kurs i slutten av semesteret.

KRAV OM FORKUNNSKAPER

Det kreves bestått grunnfagseksamen i sosialantropologi eller tilsvarende for å kunne ta eksamen i mellomfagstillegget. For krav om examen philosophicum og examen facultatum, se Reglementshåndbok for Universitetet i Oslo, kap. 3.16 og 3.17.

UNDERVISNING

For en generell oversikt over undervisningsformer (forelesninger, seminarer, kollokvier osv.), se SV-fakultetets fellessider

For opplysninger om timeplan, se forelesningskatalogen som kommer ut i papirutgave og på [www](http://www.uio.no/fkat/sv/sosant/) hvert semester:

<http://www.uio.no/fkat/sv/sosant/>

	Antall uker	Undervisningstimer per uke	Undervisningsform
Fellesdelen	5 uker	3 dobbelttimer	Forelesning
		1 dobbelttime	Seminargruppe
Fordypningsdelen	5 uker	2 dobbelttimer	Kurs 1: seminarundervisning
		2 dobbelttimer	Kurs 2: seminarundervisning

Tabell 1: Oversikt over undervisningen

Fellesdelen

Først i semesteret tilbys 8 timer organisert undervisning i uken i 5 uker, bestående av 3 dobbelttimer forelesninger og 1 dobbelttime i seminargruppe.

Fordypningsdelen

I annen del av semesteret følger studenten 2 parallelle kurs i 5 uker. Til hvert kurs tilbys 2 dobbelttimer undervisning, slik at studenten også i denne delen av semesteret følger 8 timer undervisning i uken.

Totalt antall kurs som gis hvert semester baseres på estimert antall studenter. Maksimale antall studenter per kurs er normalt 25. Hver student velger selv hvilke to kurs han/hun vil følge, men instituttet forbeholder seg retten til å fordele studenter på kurs i den grad dette viser seg nødvendig.

For informasjon om påmelding til kurs, se instituttets www-sider: <http://www.sai.uio.no/studier/mfg>

Arbeidsformene i kursene baseres på aktiv studentforberedelse og deltakelse. Dette innebærer blant annet litteraturseminarer, diskusjoner og egne presentasjoner. Essayoppgavene vil ta utgangspunkt i undervisningen, og arbeidet med essayene vil foregå parallelt med, og integrert i, undervisningen.

PENSUM

Pensumliste fås på [www-sidene: http://www.sai.uio.no/studier/mfg](http://www.sai.uio.no/studier/mfg) eller ved henvendelse til SV-infosenter.

Fellesdelen

Fellespensum består av tre bolker og utgjør ca. 1100 sider.

I første bolk fokuseres det på fagets grunnlagsproblemer. Tekstene her er knyttet til selve vilkårene for antropologisk kunnskapsproduksjon, og tar opp sentrale spørsmål som relativisme og komparasjon,

rasjonalitet og oversettelse. I andre bolk inngår tekster som behandler sentrale temaer i det komparative studiet av sosialt og kulturelt liv. Bolk tre gir en større innføring i visse sentrale debatter med dype røtter i antropologien. Bolkene har følgende tematiske inndeling:

- Begrepsdannelse og grunnlagsproblemer
  - Rasjonalitet, relativisme, komparasjon og metode
- Temaer i studiet av sosialt og kulturelt liv
  - Symboler, ritualer og verdensbilder
  - Makt og vold
  - Former for differensiering: kjønn, 'rase', etnisitet og nasjon
  - Trenger antropologer begrepet 'kultur'?
- Vedvarende debatter
  - Perspektiver på totemisme
  - Perspektiver på forholdet mellom det naturlige og det sosiale
  - Perspektiver på forholdet mellom materielt og symbolsk liv
  - Perspektiver på forholdet mellom antropologi og historie

Fordypningskurs

Hvert semester gis om lag seks fordypningskurs, avhengig av estimert studenttall. Hver student følger to av disse. Fordypningskursene har hver et pensum på 500 sider. Pensum defineres av kursholder. Tre av kurstemaene hvert høst- og våsemester er faste.

I høstsemesteret tilbys kursene:

1. Utvikling
2. Makt og autoritet
3. Natur og kultur
4. - (6.) De øvrige kursene er åpne

I vårsemesteret tilbys kursene:

1. Etnisitet og nasjonalisme
2. Varer og gaver
3. Kosmologi og rituellet liv
4. - (6.) De øvrige kursene er åpne

EKSAMEN OG KARAKTERER

Eksamensform mellomfagstillegget

Mellomfagstillegget gis som et helhetlig samlet undervisnings- og eksamensopplegg. For å bestå mellomfagstillegget, må felleseksamen og begge essayene være bestått. Det gis ikke karakterutskrift for de enkelte delene.

Fellesdelen

Fellesdelen prøves med en 8 timers skoleeksamen midt i semesteret.

Fordypningsdelen

Hvert av fordypningskursene prøves med et essay. Ca. i slutten av den andre uken i kurset leverer hver kursansvarlig ut 5 eller flere essayoppgaver. Studentene velger en oppgave innen hvert kurs de følger. Hvert av de 2 essayene skal ha et omfang på minimum 2500 ord og maksimum 3500 ord, og innleveres til en fastsatt dato, ca. en til to uker etter kursslutt. Hvert av essayene skal leveres inn i tre eksemplarer og må være klart leselig. Ved levering av hjemmeoppgave må det avgis erklæring om at alle kilder er oppgitt. Dette gjøres på eget skjema ved levering av essayet.

Ny prøve

En student som tidligere har avlagt eksamen i mellomfagstillegget, og går opp til ny prøve, har anledning til å bare avlegge ny eksamen i en av delene. De andre delkarakterene "fryses" inntil den nye deleksamenen er avlagt, og det regnes ut ny samlet karakter. *Studenter som vil benytte seg av denne muligheten må ta kontakt med instituttet i forbindelse med eksamensoppmeldingen.* Det presiseres at denne ordningen ikke gjelder for studenter som ved den tidligere eksamenen i mellomfagstillegget har unnlatt å møte til deleksamener, eller trukket seg uten gyldig grunn. Uteblivelse/trekk fra en deleksamen regnes som uteblivelse/trekk fra hele eksamen, og ingen delresultater kan overføres.

Eksamen i mellomfagstillegget kan avlegges inntil 3 ganger. Selv om bare én av deleksamenene avlegges på nytt, regnes dette likevel som et helt forsøk.

Grunn- og mellomfagseksamen i samme semester

For avleggelse av grunnfagseksamen og eksamen i mellomfagstillegget i samme semester, se 'Utfyllende regler til Forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver for Det samfunnsvitenskapelige fakultet'.

Karakterberegning

Skriftlig eksamen til fellesdelen tilsvarer 4/10 av mellomfagstillegget, og essay til hvert av fordypningskursene tilsvarer 3/10. Karakteren til mellomfagstillegget regnes ut basert på disse brøkene.

Grunnfagskarakteren innregnes i den endelige karakter for samlet mellomfag i forholdet 2:1. Det gis m.a.o. til slutt én samlet mellomfagskarakter, der grunnfagskarakteren teller 2/3 og mellomfagstillegget teller 1/3.

Hovedfag

Revidert studieplan for hovedfag ble innført høsten 1996. Justert studieplan ble vedtatt på styremøte ved Sosialantropologisk institutt 05.03.98 under sak 15/98 og innført høstsemesteret 1998.

Studenter som påbegynte hovedfagsstudiet før høsten 1996, kan avlegge eksamen etter 'gammel studieordning' til og med vårsemesteret 2002.

- 2. semester: Metodekurs, med skoleeksamen. Utarbeidelse av prosjektbeskrivelse og etnografisk essay. Litteratursøkingskurs.
- 3. semester: Feltarbeid.
- 4. og 5. semester: Skrivefasen; arbeid med hovedoppgaven. Skrivekurs. Ett valgfritt hovedfagskurs. Avsluttende eksamen bestående av hovedoppgaven og muntlig.

MÅL OG OPPBYGNING

Mål

Målsettingen med studiet er å gi studentene kunnskap om, og forståelse for, kulturformer og deres variasjon. Den sosialantropologiske forståelsesform legger stor vekt på helhetsperspektiv på samfunn og kultur, å forstå de ulike kulturformer på deres egne premisser og å anvende et globalt perspektiv i sammenlikningene. Studentene må således sette seg inn i litteratur som drøfter de metodiske problemer en slik forståelse innebærer, og de forsøk som er gjort på å utforme sosialantropologisk teori om kultur og samfunn.

Gjennom arbeidet med prosjektbeskrivelsen og hovedfagsavhandlingen skal studentene vise sine evner til å gjennomføre en selvstendig faglig undersøkelse - fra problemavgrensning og datainnsamling til analyse og presentasjon.

Studiet tar også sikte på å gjøre de ferdige kandidatene i stand til å anvende sosialantropologisk ekspertise på samfunnslivet både hjemme og ute.

Oppbygning

- 1. semester: Innføringskurs, med skoleeksamen. Kurs i vitenskapsteori/ antropologiske klassikere og kurs i regional etnografi, med felles hjemmeeksamen. Bibliotekskurs.

OPPTAK

Opptak på hovedfag skjer etter søknad. Det er opptak til hovedfag en gang i året ved instituttet. Søknadsfristen er 1. juni. Opptakskriterier og søknadsskjema fåes ved henvendelse til instituttet, eller på [www: http://www.sai.uio.no/studier/hfg](http://www.sai.uio.no/studier/hfg)

Søkere må ha fullført cand.mag. graden, dvs. at graden må være utstedt (det er ikke nok at en har vektall tilsvarende en cand. mag. grad). Den videre utvelgelse av søkere skjer på grunnlag av karakteren på mellomfaget i sosialantropologi. Søkere er garantert plass som har cand.mag.grad og karakteren 2,4 eller bedre på samlet mellomfag i sosialantropologi. Kollegiet ved UiO har vedtatt et faglig minstekrav på 2,7 på samlet mellomfagskarakter/mellomfagstillegget for opptak til hovedfagsstudier. Søkere med dårligere karakter enn 2,7 kommer derfor ikke i betraktning. (Ved beregning av mellomfagskarakteren teller grunnfagskarakteren 2/3 og karakteren på mellomfagstillegget 1/3).

UNDERVISNING

For en oversikt over undervisningsformer (forelesninger, seminarer, kollokvier osv.), se SV-fakultetets fellessider.

For opplysninger om timeplan, se forelesningskatalogen som kommer ut i papirutgave og på www hvert semester:

<http://www.uio.no/fkat/sv/sosant/>

varierende typer kurs og seminarer. Se forelesningskatalogen .

1. semester

Innføringskurset går over første halvdel av semesteret, med en dobbeltime undervisning i uken. I annen halvdel undervises det i kursene vitenskapsteori/antropologiske klassikere (en dobbeltime per uke) og regional etnografi (en dobbeltime per uke). Det holdes i tillegg seminarer for innføringskurset og kurset i vitenskapsteori/antropologiske klassikere. I løpet av semesteret skal studentene også følge et bibliotekskurs.

2. semester

Metodekurset går over første halvdel av semesteret, med to dobbeltimer undervisning per uke, samt seminarer. Det holdes også litteratursøkingskurs. I løpet av semesteret skriver studenten en prosjektbeskrivelse og et etnografisk essay i tilknytning til denne (se også punktet om "eksamen").

3. semester

Studentene gjennomfører et feltarbeid av 3-6 måneders varighet. Feltarbeid er ikke obligatorisk. Det er også anledning til å skrive en teoretisk hovedfagsoppgave basert på litteraturstudier eller studier av objekter og materiell kultur.

4. og 5. semester

I begynnelsen av hvert semester holdes et obligatorisk skrivekurs for studenter som nettopp har kommet hjem fra feltarbeid.

Studiet etter feltarbeid omfatter videre et valgfritt hovedfagskurs. Tema for de valgfrie kursene legges opp med utgangspunkt i forelesers eget forskningsarbeid.

I tillegg holdes vanligvis veiledningsseminar og hovedfagsseminar samt

PENSUM

Pensumliste fås på [www-sidene: http://www.sai.uio.no/studier/hfg](http://www.sai.uio.no/studier/hfg) eller ved henvendelse til SV-infosenter.

1. semester

- Fellespensum til innføringskurset er på ca. 1500 sider, hvorav ca. 600 sider er monografier.
- Pensum til kurset i vitenskapsteori/antropologiske klassikere er på ca. 1000 sider.
- Pensum til kurs i regional etnografi er på 500 sider hvorav 250 sider bestemmes av foreleseren og 250 sider velges av studenten selv.

2. semester

- Pensum til metodekurset er på ca. 1400 sider, hvorav ca. 900 er monografier.

4. og 5. semester

- Pensum til de valgfrie kursene bestemmes av foreleseren, og kandidaten må legge opp 500 sider fra ett av dem.
- Det skal i tillegg legges opp 2000 sider selvvalgt pensum i tilknytning til hovedoppgaven.

EKSAMEN OG KARAKTERER

1. semester

Innføringseksamen består av en 8-timers skoleeksamen over felles pensum. Innfø-

ringseksamen avholdes midt i semesteret, rett etter innføringskursets slutt.

En felles 10 dagers hjemmeeksamen for kursene vitenskapsteori/antropologiske klassikere og regional etnografi holdes i slutten av semesteret. Besvarelsens størrelse skal ligge innenfor rammen av 3 500 ord (+/- 10%). Den skal leveres inn i tre eksemplarer, og liste over selvvalgt regionalpensum (250 sider) skal heftes ved. Ved levering av hjemmeoppgave må det avgis erklæring om at alle kilder er oppgitt. Dette gjøres på eget skjema.

Se også avsnittet for karakterberegning.

Fritak for innføringseksamen

Studenter med storfagseksamen i sosialantropologi fra Universitetet i Bergen får fritak for innføringseksamen på hovedfag. Nærmere opplysninger om innpassingsordningen fås ved henvendelse til instituttet.

2. semester

Metodekurset evalueres ved en 4-timers skoleeksamen, i midten av semesteret. Eksamenen bedømmes som bestått/ikke-bestått.

Prosjektbeskrivelsen (maks. 2800 ord) leveres i siste halvdel av semesteret, sammen med et etnografisk essay som skal demonstrere studentens kjennskap til den etnografiske litteratur som er relevant for prosjektet. Anbefalt lengde på essayet er 4000 ord, med en absolutt øvre grense på 8000 ord. Retningslinjer fås ved instituttet og på www. Essay og prosjektbeskrivelse leveres i tre eksemplarer. Det skal også avgis erklæring om at alle kilder er oppgitt. Dette gjøres på eget skjema. Prosjektbeskrivelsen og essayet bedømmes som bestått/ikke bestått av en oppnevnt komité ved instituttet, og må være godkjent før studenten drar på feltarbeid.

Avsluttende eksamen

Avsluttende eksamen består av avhandlingen og en muntlig prøve. Kandidaten høres i avhandlingen og kan også få spørsmål fra selvvalgt pensum og det selvvalgte kurset. Muntlig eksamen justerer foreløpig karakter på avhandlingen.

Studenter som påbegynte hovedfagsstudiet for høsten 1996, kan avlegge eksamen etter 'gammel studieordning' til og med vårsemesteret 2002.

Innlevering av hovedfagsavhandlinger

Oppmelding til eksamen skjer på eget skjema til instituttet. Av hensyn til eksamensavviklingen bes avsluttende hovedfagsstudenter å melde fra (ved oppmeldingsskjema) i god tid om når de planlegger å levere avhandlingen. Avhandlingen kan innleveres når som helst i semesteret. Instituttet har som en målsetting at studentene skal komme opp til avsluttende eksamen innen 6 uker etter at hovedoppgaven er innlevert.

Avhandlingen leveres i 7 eksemplarer, sammen med selvvalgt pensum og pensumlister fra valgfritt kurs (hver i 4 eks.), samt et sammendrag av avhandlingen i elektronisk form. Det skal også avgis erklæring om at alle kilder er oppgitt. Dette gjøres på eget skjema.

Karakterberegning

Den endelige karakteren for hovedfaget regnes ut på følgende måte: Eksamen i innføringsdelen og 10-dagers hjemmeeksamen teller 1/5 hver. Avhandlingen, justert etter avsluttende muntlig, teller 3/5.

For studenter på 'gammel ordning' (opp-tak før høsten-96) gjelder fremdeles den gamle karakterberegningen: innføringseksamen og 10-dagers hjemmeeksamen, jus-

Sosialantropologi

tert etter avsluttende muntlig, teller 1/4
hver, avhandlingen teller 2/4.

Sosiologi

Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi (ISS)

Besøksadresse: Eilert Sundts hus
 7. etg.
 Postboks: 1096 Blindern
 0317 Oslo
 Telefon: 22 85 52 57
 22 85 52 61 Studiekonsulent
 Fax: 22 85 52 53
 E-post: admin@sosiologi.uio.no
 URL: <http://www.iss.uio.no/>

Oversikt over studietilbudet i Sosiologi

- Grunnfag: 2 semestre
- Mellomfagseksamen: 1 semester i tillegg til grunnfag.
- Cand.polit.-graden, hovedfag i sosiologi: 4 semestre i tillegg til mellomfag

Grunnfag

MÅL OG OPPBYGNING

Den overordnede målsettingen med grunnfaget er å gjøre studenten istand til å analysere og vurdere viktige samfunnsforhold på en kritisk og selvstendig måte. Det legges vekt på at ett og samme samfunnsmessige forhold kan forstås og tolkes på flere forskjellige måter.

Grunnfagsstudiet er beregnet til to semestre (heltid) og kan påbegynnes hvert semester. I begynnelsen av hvert semester arrangeres et orienteringsmøte.

OPPTAK OG KRAV OM FORKUNNSKAPER

Før oppmelding til grunnfagseksamen må examen philosophicum og examen facultatum være bestått eller fritak/dispensasjon må være innvilget av Rådet for examen philosophicum.

UNDERVISNING

Undervisningen på grunnfag strekker seg over to semestre. Det er ikke formelle krav om deltakelse i undervisningen.

Undervisningen gis som forelesninger og gruppeundervisning. Forelesningene er åpne for alle. Gruppeundervisningen er bare åpen for studenter opptatt ved Det samfunnsvitenskapelige fakultetet (ikke for privatister). Instituttet kan ikke garantere plass på gruppe til alle studenter med opptak. Påmelding til gruppene skjer ved semesterstart etter orienteringsmøte. Gruppeundervisningen omfatter oppgaveskriving og ledes av hovedfagsstudenter. Det anbefales å følge gruppeundervisningen, som forutsetter aktiv deltakelse.

PENSUM

Pensumoversikten står i grunnfagsguiden som instituttet gir ut hvert semester. Pensum er på tilsammen ca. 4000 sider, og tar for seg blant annet:

- Innføring i sosiologisk teori (ca. 1000 s.)
- Samfunnsvitenskapelig metode (ca. 500 s.)
- Den sosiologiske tradisjonen (ca. 900 s.)
- Substansielle temaområder (ca. 1650 s.)

EKSAMEN OG KARAKTERER

Grunnfagseksamen avholdes i slutten av hvert semester.

Eksamen består av to skoleeksamener, samt muntlig prøve. Du kan ikke få fritak for deler av grunnfagseksamen, for eksempel metodedelene. Alle studenter må ta hele eksamen.

Skoleeksamen består av to 8 timers prøver. Besvarelsene fra begge dagene må være bestått (dvs vurdert til 4.0 eller bedre på skalaen 1.0-6.0) for at skriftlig eksamen skal være bestått. Karaktervektingen mellom de to skriftlige delene er 50/50. Begge eksamensdagene må tas opp igjen hvis en tar grunnfagseksamen på nytt.

Muntlig prøve skal: 1) belyse uklare punkter i kandidatens skriftlige ytelser, og 2) prøve kandidaten i emner og pensumbolker som ikke er dekket i besvarelsene ol.

Den muntlige prøven skal tjene til å justere karakteren fra de skriftlige prøvene. Karakteren kan vanligvis ikke settes frem med mer enn 3/10.

Mellomfag

MÅL OG OPPBYGNING

Mellomfagstillegget er beregnet til ett semester.

I mellomfagstillegget skal kandidaten fordype seg i ett av følgende fem temaområder:

- Ulikhet og lagdeling
- Arbeid og organisasjon
- Avvik
- Kjønn og familie
- Kultursosiologi

OPPTAK OG KRAV OM FORKUNNSKAPER

Grunnfag i sosiologi må være bestått før du melder seg til eksamen i mellomfagstillegget, eventuelt kan du melde deg opp til grunnfagseksamen samtidig med du melder deg opp til eksamen i mellomfagstillegget.

UNDERVISNING

Det gis hvert semester forelesninger i tilknytning til fellespensumet (se nedenfor). Videre holdes det seminarer innen temaområdene. Instituttet kan imidlertid ikke forplikte seg til å dekke alle temaområdene hvert semester

PENSUM

Pensum er på totalt ca. 1700 sider: 700 sider er fellespensum for alle studentene, 500 sider knyttes til det enkelte temaområdet og 500 sider er selvvalgt pensum. Denne delen av pensum velges ut i samråd med faglærer, og faglærer godkjenner pensumlisten. Pensumoversikter vil bli lagt frem ved semesterstart dersom det ikke finnes i guiden. Studenten bør ikke legge opp pensum som er obligatorisk på hovedfag.

EKSAMEN OG KARAKTERER

Mellomfagseksamen består av grunnfagseksamen og eksamen i mellomfagstillegget. Skriftlig eksamen består av en 8 timers prøve. To oppgaveformer kan bli anvendt, eventuelt i kombinasjon: enten gis det

én eller flere fellesoppgaver for hvert av de seks temaområdene, eller oppgaver kan bli gitt for navngitte studenter under hensyntagen til deres spesielle pensumvalg. Alle kandidater vil få deloppgaver fra fellespensum. Ved skriftlig sensur skal semesteroppgaven telle 50 prosent og skriftlig prøve 50 prosent. Det gis separate delkarakterer som slås sammen til den endelige skriftlige karakteren. Delkarakterene gir ikke uttelling som egne eksamener. Karakteren gis samlet. Både semesteroppgaven og skoleeksamen må være bestått (dvs. vurdert til 4.0 eller bedre på skalaen 1.0-6.0) for at skriftlig eksamen skal være bestått. Når det gjelder sammenslissing av karakterer hvor det aritmetiske gjennomsnitt normalt vil trekke ned karakteren, blir oppgaven utslagsgivende. Kun den samlede karakteren slås opp. Når du har kontakt med sensorene.

Den muntlige delen av eksamen er frivillig. Kandidater som ønsker å gå opp til muntlig, må gi instituttet beskjed om dette senest 24 timer etter sensur. Karakteren kan vanligvis ikke endres mer enn 3 tideler.

Grunnfagskarakteren innregnes i den endelige karakter for mellomfag i forholdet 2:1.

Innen en nærmere fastlagt frist kunngjort i forelesningskatalogen, skal kandidaten levere inn en maskinskrevet semesteroppgave i to eksemplarer med et omfang innen rammen av 5000-7000 ord. Oppgaven skal ikke overstige 7000 ord. Semesteroppgavene inngår i eksamen og vurderes sammen med den skriftlige eksamen (se under avsnitt eksamen). Semesteroppgavene inngår i instituttets undervisningsmaterieell og kan nyttes i senere semestres undervisningstiltak etter studentens samtykke. Semesteroppgaven skal inneholde et sammendrag på ca. 10 linjer. Navn på veilederen oppføres på første side av oppgaven. Det anbefales å komme tidlig i gang

med semesteroppgaven. Kandidater som tar opp igjen eksamen i mellomfagstillegget, leverer også to eksemplarer av semesteroppgaven. Semesteroppgaven sensureres på ny hver gang man går opp til denne eksamen

Hovedfag

MÅL OG OPPBYGNING

Hovedfagsstudiet i sosiologi omfatter en allsidig utdyping i teoretiske og metodologiske emner og tilbyr muligheter for faglig spesialisering. Som ledd i studiet skal studenten gjennomføre en selvstendig vitenskapelig undersøkelse i sosiologi (hovedoppgaven).

OPPTAK OG KRAV OM FORKUNNSKAPER

Hovedfagsstudiet bygger på cand.mag.-graden eller tilsvarende med mellomfag i sosiologi.

Nyopptatte studenter plikter å inngå hovedfagsavtale. Påfølgende semestre plikter alle studenter å levere fagpåmelding innen fristen av hvert semester.

Adgang til kurs og eksamener i kvalitativ metode, kvantitativ metode, sosiologisk teori og teorispesialisering er begrenset til studenter som er tatt opp på hovedfaget.

Studenter som er tatt opp på hovedfag i sosiologi ved andre norske universiteter eller andre fag ved Universitetet i Oslo, kan søke om å avlegge eksamen i enkeltkurs på hovedfagsnivå. Søknaden må inneholde bekreftelse på at kurset godkjennes som en del av hovedfag ved studentens institutt. Søknaden sendes instituttet senest ved starten av semesteret. Opptak av nye studenter på hovedfagsnivå skjer for tiden etter kvoteopptak, med søknadsfrist to ganger i året, se offentlig kunngjøring. (Søknadsfristene har til nå vært 1. desember for vårsemesteret og 1. juni for høstsemesteret.)

UNDERVISNING

Normalt er undervisningen lagt opp slik at det er mulig å starte studiet hvert semester.

Studenten avgjør selv i hvilken rekkefølge de ulike emner og eksamener i hovedfagsstudiet skal tas, med de begrensninger som følger av punktet "Eksamen og karakterer" nedenfor.

Det er mulig å følge flere emner samtidig, og å avlegge eksamen i flere emner samme semester.

Arbeidet med hovedoppgaven er den mest krevende delen av studiet. Det er gunstig å komme i gang med denne så tidlig som mulig. Det kan da være en fordel å følge relevant spesialundervisning, og velge teorispesialisering med kursoppgave innen det området en vil velge for hovedoppgaven. Instituttet anbefaler at en følger designseminaret for oppgaveskriving som tar sikte på å føre studenten fram til en ferdig prosjektbeskrivelse.

Det skal inngås veiledningsavtale mellom student, veileder og instituttet innen tredje semester. Forskningskonsulenten eller faglærer gir nærmere opplysninger om studentenes rettigheter og plikter på dette området.

PENSUM

Studenten skal legge opp et pensum på omlag 4500 sider innenfor følgende emner:

Sosiologisk teori:

Pensum er på omlag 1500 sider og er obligatorisk. Det fastsettes av instituttet.

Kvalitativ metode:

Pensum er på omlag 300 sider og fastsettes av instituttet.

Kvantitativ metode:

Pensum er på omlag 400 sider og fastsettes av instituttet.

Teorispesialisering:

Pensum er på 300-400 sider og fastsettes av faglærer for det enkelte teorispesialiseringseminar.

Spesialpensum:

Studenten velger selv spesialområde(r) og legger opp spesialpensum på minst 1000- 1500 sider i samråd med vedkommende faglærer(e).

EKSAMEN OG KARAKTERER

Eksamen består av følgende deler:

- En skriftlig prøve på 8 timer i sosiologisk teori (7 vekttall)
- En skriftlig prøve på 4 timer i kvalitativ metode (3 vekttall). Eksamen i kvalitativ metode kan avholdes før 15. november i høstsemesteret og før 15. mai i vårsemesteret.
- En skriftlig prøve på 5 timer i kvantitativ metode (4 vekttall)
- To skriftlige prøver i teorispesialisering (4 vekttall): En skriftlig prøve på 6 timer i pensum, og en kursoppgave knyttet til utarbeidelsen av hovedoppgavens tema og problemstilling. Kursoppgaven skal ha en lengde på 4000-6000 ord, tilsvarende 10-15 maskinskrevne sider med 400 ord pr. side. Referanser og eventuelle vedlegg kommer i tillegg. Tema for kursoppgaven skal godkjennes av kursleder. Studenten har rett til fire timer veiledning i tilknytning til kursoppgaven og denne gis normalt av faglærer. Studenten fører veileders navn på kursoppgaven. Karakteren gis samlet. 6-timersprøven teller 50 prosent av karakteren, kursoppgaven 50 prosent. Begge prøver må være bestått for å få godkjent eksamen. Det er anledning til å avlegge eksamen ett semester etter at vedkommende kurs ble holdt, etter det da fastsatte pensum. Søknad sendes instituttet.

- Ved påbygningskurs skrives en kursoppgave på omlag 10 sider som bedømmes til bestått/ikke bestått.
- En hovedoppgave (20 vekttall). Instituttet har utarbeidet nærmere retningslinjer for omfang og innhold av hovedoppgaven, se hovedfagsguiden.
- En muntlig prøve knyttet til spesialpensum og hovedoppgaven. Prøven tjener til å justere karakteren på hovedoppgaven. I tilfeller hvor karakteren blir justert, skal endringen bare i ekstraordinære tilfeller være mer enn +/- 1/10. Kandidater som har skrevet hovedoppgave i fellesskap innkalles til muntlig eksaminering hver for seg.

For eksamensprogresjon gjelder disse begrensningene:

- Eksamen i sosiologisk teori, kvalitativ metode, kvantitativ metode, teorispesialisering og påbygningskurs må avlegges før hovedoppgaven kan leveres til godkjenning.
- Muntlige prøver må avlegges etter at eksamenskomiteen har godkjent hovedoppgaven. I løpet av studiet skal studenten også skrive to seminaroppgaver (én til kurset i kvalitativ metode og én til

kurset i kvantitativ metode) i tilknytning til metodeseminaret. Bare studenter som har fulgt seminaret kan skrive felles oppgave. Andre kandidater må levere individuell oppgave innen kunngjort frist. Når oppgavene er besvart og godkjent av vedkommende faglærer(e), kan studenten framstille seg til skriftlig prøve.

STUDIEPLAN

Revidert 1997. Godkjent av fakultetsstyret 30.01.1997.

Reglementsgrunnlag

Til grunn for studieplanen for hovedfag i sosiologi under cand.polit-graden ligger reglement for studieplanene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Oslo, med utfyllende regler. Instituttet har utarbeidet en guide med fylldig informasjon om hovedfaget. Hovedfagsguiden kan hentes fra instituttets informasjonshyller ved semesterstart.

Iverksetting

Dennåværende studieplanen trådte i kraft fra og med høstsemesteret 1997.

Samfunnsgeografi

Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi (ISS)

Besøksadresse: Eilert Sundts hus

7. etg. (administrasjon)/C-blokka 4. etg. (vitenskapelig ansatte)

Postboks: 1096 Blindern

0317 Oslo

Telefon: 22 85 52 57

22 85 44 17 Studiekonsulent

Fax: 22 85 52 53 (instituttet)

22 85 53 62 (vitenskapelig ansatte)

E-post: admin@sgeo.uio.no

URL: <http://www.iss.uio.no/>

Oversikt over studietilbudet i samfunnsgeografi

- *Grunnfag*: 2 semestre.
- *Mellomfag*: 1 semester i tillegg til grunnfag. Grunnfagseksamen må avlegges senest semesteret før du melder deg til eksamen i mellomfagstillegget.
- *Hovedfag*: 4 semestre i tillegg til mellomfag. Hovedfagseksamen leder til cand.polit.-graden i samfunnsgeografi.

Grunnfag

Målet med grunnfaget er å gi et bredt faglig grunnlag for videregående studier i faget, og å gi kompetanse for undervisning i skolen.

For å nå disse målene skal innholdet i grunnfaget dels reflektere faglige utviklingsretninger og forskningsmessige interesser, dels samfunnets og skolens behov for geografisk fagkunnskap. Sentralt i realise-

ringen av disse målene står de fagdidaktiske elementer.

INNHold

Grunnfaget i samfunnsgeografi finnes i to varianter, SGEOS og SGO120. Hovedforskjellen mellom disse er at SGEOS består av 15 vektall samfunnsgeografi og 5 vektall naturgeografi (SGEOGN), mens SGO120 består av 20 vektall samfunnsgeografi. Samfunnsgeografidelen administreres av Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, mens naturgeografidelen administreres av Geografisk institutt (naturgeografi) ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Ordningen med to valgfrie varianter av grunnfaget er ny fra våren 2001.

SGEOS består av modulene metode og faghistorie, befolknings- og bygeografi, utviklingsgeografi, økonomisk geografi og naturgeografi (SGEOGN). Naturgeografi inneholder en innføring i geomorfologi, klima, jordsmonn og vegetasjon.

SGO 120 består av modulene metode og faghistorie, befolknings- og bygeografi, politisk geografi, utviklingsgeografi og økonomisk geografi og miljø.

OPPTAK OG KRAV OM FORKUNNSKAPER

Det er ingen spesifikke opptakskrav til samfunnsgeografi grunnfag, men studentene må ha studierett ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Grunnet obligatorisk undervisning har privatister ikke adgang til samfunnsgeografi grunnfag. For generelle opptakskrav til lavere grads studier ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, se fakultetets generelle del i Studiehåndboka.

Examen philosophicum og examen facultatum må være bestått senest semesteret før en melder seg til eksamen (dette gjelder ikke SGEOS). Når det gjelder eventuelt fritak for examen philosophicum eller examen facultatum henvises det til fakultetets generelle orientering i denne boka, eller til studiehåndboka for ex.phil./ex.fac.

UNDERVISNING

Grunnfagsundervisningen starter hvert semester og går over to semestre. Dersom man velger SGEOS anbefales det å starte i vårsemesteret, fordi undervisningen i naturgeografi (SGEOGN) kun gis i dette semesteret.

Ekskursjoner og prosjektoppgave på grunnfag, samt undervisning i tilknytning til dette, er obligatorisk. Den øvrige undervisningen er ikke obligatorisk, men det anbefales at studentene følger forelesningene og deltar aktivt i gruppeundervisning og seminarer. Studentene står selv ansvarlig for å holde seg orientert om den obligatoriske undervisningen. Viktig informasjon fra instituttet vil til enhver tid bli delt ut og sendt ut på e-post, samt slått opp på oppslagstavla i 7. etasje i SV-bygget.

Forelesninger/seminar for SGEOS: Fire timer forelesning hver uke i samfunnsgeo-

grafi. Fire timer forelesning hver uke i naturgeografi (kun i vårsemesteret). To timer temaseminar og to timer metodeseminar hver uke i samfunnsgeografi. To timer seminar hver uke i naturgeografi (kun i vårsemesteret).

Forelesninger/seminar for SGO120: Fire timer forelesning hver uke. To timer temaseminar og to timer metodeseminar hver uke.

Ekskursjoner/prosjektarbeid: For både SGEOS og SGO120 er det én en-dags byekskursjon i Oslo, samt en obligatorisk prosjektoppgave i slutten av 1. semester. Prosjektarbeid og andre pålagte arbeidsoppgaver må godkjennes før kandidaten tillates å gå opp til eksamen. For SGEOS er det også tre en-dags ekskursjoner i naturgeografi (vårsemesteret).

For tid og sted for undervisning se Forelesningskatalogen

PENSUM

Pensumlister finnes i grunnfagsguiden som er lagt ut i informasjonshyllene i 7. etasje. Pensum består av 4000 sider totalt for både SGEOS og SGO120. For SGEOS utgjør ca. 25% av disse sidene naturgeografi. Mye av pensum selges i form av kopisamlinger. Hele pensum er tilgjengelig på Akademika. Det meste av pensum er på engelsk.

EKSAMEN OG KARAKTERBEREGNING

Eksamen holdes i slutten av hvert semester. For SGEOS er det tre skriftlige eksamener: Én 8-timers og én 6-timers eksamen i samfunnsdelen, og i tillegg én 6-timers eksamen i SGOGN. Man må ha ståkarakter i alle eksamenene innen hvert emne for å ha bestått grunnfaget. Det gis en samlet karakter for begge emnene der SGOGN teller 25%. For SGO120 er det to skriftlige eksamener av 8 timer. Det holdes ingen muntlig eksamen.

Til eksamen forutsettes det at studentene har tilegnet seg en faglig oversikt og forståelse, både gjennom det oppgitte lesepen-sum, de obligatoriske ekskursjoner og den utdypning og supplering av pensum som ellers gis i undervisningen.

Det anbefalte atlas og Statistisk årbok (siste utgave) er tillatte og nødvendige hjelpemidler ved hver eksamen, da oppgaver kan bli gitt i forbindelse med atlas og Statistisk årbok. Atlas og årbok som det er skrevet, notert eller tegnet i, tillates ikke bruk.

Hvis en kandidat ikke består eksamen i et av emnene eller ønsker å forbedre sin karakter, kan ny(e) prøve(r) avlegges ved ordinær eksamen, inntil 2 ganger.

Melding til eksamen skjer som anvist i gjeldende forelesningskatalog. All eksamensoppmelding foregår på terminaler. Frister for oppmelding til eksamen finnes i gjeldende forelesningskatalog.

Mellomfag

Mellomfagstillegget i samfunnsgeografi er beregnet til ett semesters studium etter avlagt grunnfagseksamen, som må være bestått semesteret før studenten melder seg opp til eksamen i mellomfagstillegget. Det gis undervisning i mellomfagstillegget kun i vårsemesteret.

Mellomfaget består av to retninger:

- Utviklingsgeografi*
- *By- og regionalgeografi*

UTVIKLINGSGEOGRAFI

Målet er å formidle kunnskap om utviklingsspørsmål i Sør. Det fokuseres på hvordan økonomiske, sosiale og politiske prosesser internasjonalt får ulike konsekvenser for land i Sør, og på Nord/Sør-relasjoner. Pensum består av følgende bolker: Introduksjon, teorier og begreper, befolkning og fattigdom,

migrasjon og urbanisering, jordbruks-utvikling, teknologi, industrialisering og internasjonal arbeidsdeling, politisk geografi, utvikling, miljø og bistand.

I april/mai holdes et 4-dagers spesialseminar hvor det påbegynnes en skriftlig semesteroppgave.

BY- OG REGIONAL UTVIKLING

Målet er å skape innsikt i byer og regioners økonomiske, politiske og sosiale utvikling. Det legges stor vekt på sammenhengene mellom grenseoverskridende prosesser (globalisering) og særtrekk ved de enkelte byer og regioner. Pensum består av følgende bolker; perspektiver på internasjonalisering og globalisering, byers indre differensiering, læring og innovasjon, befolkningsutvikling og planlegging, relasjonene mellom økonomi og samfunn, "entreprenørpolitikk" og miljøaspekter knyttet til industriell restrukturering.

I slutten av mars arrangeres et spesialseminar om en skriftlig semesteroppgave. Dette følges opp av veiledning i april og mai.

UNDERVISNINGSFORM

Forelesninger: 2 timer pr uke. Seminar: 2 timer pr uke.

PENSUM

Pensumlistene er lagt ut i informasjonshyllene i 7. et. Pensum består av 2000 sider. Mye av pensum selges i form av kopisamlinger. Disse er tilgjengelige på Akademika.

EKSAMEN OG KARAKTERBEREGNING

Eksamen består av en skriftlig semesteroppgave og en muntlig prøve. Semesteroppgaven skrives over et emne valgt av studenten i samråd med faglærer.

Til eksamen forutsettes det at studentene har tilegnet seg en faglig oversikt og

forståelse, både gjennom det oppgitte lesepensum og den utdypning og supplering av pensum som ellers gis i undervisningen.

Den muntlige prøven er justerende, men med muligheten for å stryke grunnet kontrollfunksjonen. Mellomfagstillegget teller 1/3 av den samlede karakter for mellomfaget (grunnfag pluss tillegg).

Melding til eksamen skjer som anvist i gjeldende forelesningskatalog. All eksamensmelding foregår på terminaler.

Hovedfag

MÅL

Hovedfagsstudiet tar sikte på å gi studentene økt innsikt i samfunnsgeografiske teorier og metoder, og kjennskap til problemstillinger og diskusjoner innen faget. Studiet tar videre sikte på å gi trening i bruk av samfunnsgeografiske arbeidsteknikker og praktisk erfaring i selvstendig vitenskapelig arbeid, særlig gjennom hovedoppgaven.

OPPBYGGING AV HOVEDFAGET

Hovedfagsstudiet består av følgende deler:

- 1) Teoripensum (5 vekttall)
- 2) Vitenskapsteori (5 vekttall)
- 3) Individuelt særpensum (5 eller 10 vekttall)
- 4) Hovedoppgaven (20 vekttall)
- 5) To seminarforedrag knyttet til hovedoppgaven
Alternativt til individuelt særpensum:
  - Teoripensum (5 vekttall)
  - Kvalitativ metode (5 vekttall)
  - GIS (1 vekttall)

FORKUNNSKAPER OG OPPTAKSKRAV

For å søke opptak til hovedfag i samfunnsgeografi må man ha oppnådd cand.mag.-graden med mellomfag i samfunnsgeografi. Søknadsfrister for opptak er 1. juni for

høstsemesteret og 1. desember for vårsemesteret. Det er kvoteopptak til hovedfag, dvs at karaktergrensen varierer fra opptak til opptak. For studieåret 2001/2002 har samfunnsgeografi en laudgaranti. Det innebærer at alle søkere med karakteren 2,5 eller bedre på fullt mellomfag i samfunnsgeografi automatisk er sikret opptak til hovedfaget.

HOVEDOPPGAVEN

Arbeidet med den selvstendige vitenskapelige oppgaven danner kjernen i studiet. Studentene må tidlig samrå seg med faglærerne om valg av hovedoppgave og stå i nær kontakt med sin veileder under studiets gang. Studentene skal selv velge tema for sin hovedoppgave, som bør være på 80-100 sider.

Gjeldende frister for innlevering av hovedoppgaven til instituttet er 1. september og 15. november i høstsemesteret, og 15. februar og 15. mai i vårsemesteret.

UNDERVISNING

Samfunnsgeografiens idéhistorie og vitenskapsteoretiske grunnlag

Kurset i samfunnsgeografiens idéhistorie og vitenskapsteoretiske grunnlag presenterer studentene for hovedlinjer i fagets idéhistoriske utvikling og for de sentrale vitenskapsteoretiske posisjoner i fagets historiske og nåtidige retninger. Målsettingen med kurset er å gi hovedfagsstudenter i samfunnsgeografi dels en oversikt over og kunnskap om ulike tradisjoner i fagets utvikling, og dels å gi dem et faglig grunnlag for egne refleksjoner og overveielser over valg av metodologi og metode i arbeidet med hovedoppgaven. Pensum utgjør 1000 sider.

Undervisningen består av forelesninger og seminar, i alt to timer pr uke. Undervisningen gis kun i høstsemesteret.

Teoripensum

Studentene kan velge mellom ulike alternativer når det gjelder teoripensum. For tiden er det følgende alternativer: Bygeografi, politisk geografi, utviklingsgeografi og økonomisk geografi. Det er mulig å avlegge flere eksamener innen teoripensum. Pensum innen hvert emne utgjør 1000 sider.

Det gis forelesninger innen hvert emne. Undervisningen gis kun i høstsemesteret.

Særpensum

Det individuelle særpensumet skal ha tilknytning til hovedoppgavens tema, men ha en større faglig bredde enn dette. Det er innført to alternative særpensumopplegg med selvvalgt pensum på henholdsvis 1000 (5 vekttall) eller 2000 sider (10 vekttall). Det er ingen undervisning i tilknytning til særpensum, men veilederforhold må være etablert med underskrift av veiledningskontrakt. Veileder godkjenner pensumliste for særpensum senest 4 uker før eksamen.

Alternativt til særpensum kan man velge andre kurs som tilbys på samfunnsgeografi: Kvalitativ metode (5 vekttall), GIS and Spatial Analysis (5 vekttall). Undervisning i disse kursene gid bare i høstsemesteret. Teorikurs (5 vekttall) kan også velges alternativt til særpensum. Se for øvrig retningslinjer for eksamen i særpensum i hovedfagsguiden.

EKSAMEN OG KRakterBEREGNING

Det er separate eksamener i fellespensum, teoripensum og særpensum. I fellespensum og teoripensum er det en 8-timers skoleeksamen, mens det i særpensum er

en 14-dagers hjemmeksamen (både for 5-vektalls- og 10-vektallsvarianten).

Til eksamen forutsettes det at studentene har tilegnet seg en faglig oversikt og forståelse, både gjennom det oppgitte lesepensum og den utdypning og supplering av pensum som ellers gis i undervisningen.

Eksamen arrangeres i slutten av hvert semester. Studenten kan selv velge når i løpet av studiet de skriftlige prøvene skal avlegges. Eksamen i fellespensum og teoripensum skal fortrinnsvis avlegges før eller samtidig med eksamen i det individuelle særpensum. Det seneste tidspunkt vil være i forbindelse med endelig eksamen (innlevering av hovedoppgave og muntlig eksamen). Under den muntlige prøven drøftes emner fra hovedoppgaven.

Melding til eksamen skjer som anvist i gjeldende forelesningskatalog. All eksamensmelding foregår på terminaler.

Det er anledning til å ta inntil 10 vekttall av hovedfaget ved andre utdanningsinstitusjoner, for eksempel i forbindelse med SOCRATES og NORDPLUS. Slik utdanning må godkjennes av instituttet.

Det er egne søknadsfrister for studier gjennom SOCRATES og NORDPLUS, følg med på oppslag. For annen utdanning utenfor instituttet kreves det forhåndsgodkjenning. Vær ute i god tid!

Det gis separate karakterer for hovedoppgaven og de skriftlige delprøvene. Ved utregning av hovedfagskarakteren er vektene i forhold til angitte vekttall. Den muntlige eksamen kan føre til justering av karakteren på hovedoppgaven. Dersom deler av hovedfaget er avlagt ved andre utdanningsinstitusjoner, f.eks. gjennom SOCRATES eller NORDPLUS, blir det ikke gitt en total karakter for hovedfaget.

Master of Philosophy in Development Geography

Study plan

INTRODUCTION

The M.Phil. programme is offered by Department of Sociology and Human Geography, the Faculty of Social Sciences, University of Oslo. The department has had a long interest in studies of development in the South, and the staff has since the mid-1970s carried out research on a variety of topics related to poverty and underdevelopment.

Mass poverty and extreme inequality characterise the South today. Poverty is also prevalent in several countries in the North, especially in the largest cities. Economic and social development have for decades been researched and debated upon. This has not resulted in an accepted development strategy that may alleviate poverty and provide poor people with prospects for a better life.

There is a great need for comparative knowledge on and understanding of the diverse combinations of development problems in different countries, regions and places in the South. Important lessons can be learnt by viewing them in light of past and present experiences of countries in the North. It is moreover essential to study the implementation of development plans in the South to acquire an understanding of the barriers to and complexities of efforts carried out to improve people's living situations. This then also involves analyses of political processes at various levels.

Development and environment is a theme of great importance today. Although the main global environmental problems are caused by the North, there are numerous environmental problems in the South which are extremely serious to the people and local areas concerned. Deforestation, soil erosion, changing

patterns of rainfall and industrial and other kinds of pollution are among some of the environmental problems affecting a large number of people. Recent experiences of more strict environmental laws and regulations in the North can be useful for plan and strategy formulations in the South.

Human Geography is a discipline with a long tradition of studying the diverse and changing situation of regions and of people in small communities all over the world. The analyses of differences between places and groups of people are the foundation of the discipline together with analyses of spatial (territorial) structures and processes. The close link with Physical Geography through the history of the discipline explains the position of environmental questions in Human Geography. Although limited, the basic training human geographers have in natural science and ecology is valuable when studying societal processes behind environmental problems.

The M.Phil. programme is in English, and is intended for students from the South who have a B.A. in Human Geography. However, the programme is open to students from the South with a more limited training in Human Geography but with a training in regional and urban planning who want to strengthen their theoretical understanding and methodological knowledge for contributing to solving development problems in their home countries. Their competence must be equivalent to the B.A. level.

AIMS OF THE PROGRAMME

The aims are:

- to provide the students with a thorough theoretical understanding of the reasons for and different viewpoints on global inequality and poverty with an emphasis on linkages between local contexts and international forces
- to strengthen the students' empirical knowledge on selected themes
- to train the students in field methods such as household surveys, quantitative and qualitative approaches and proper use of statistical sources
- to give the students an insight into development planning and aid problems which may be of practical use for them when they return to their home countries.

- *fourth term*: a thesis on a theme selected by the student («masteroppgaven»; 80 pages)

The work on the thesis is stipulated to comprise two terms (one year). The theory course and the paper will make up one term and the individual reading list another term. Altogether this programme lasts for two years full-time study with a start each autumn term only.

Fieldwork of 3 months in the home country of each student will take place between the spring and autumn terms (June-August). Funds for the fieldwork is available from the department upon application. The competition for funds is hard and an application of high quality must be made after the theory course is finished. Fieldwork is not compulsory.

ADMISSION REQUIREMENT

The programme is primarily directed at students with training in Human Geography. Other relevant education from a university may give admission, in particular training in planning related disciplines. The students must have a B.A. to gain admission to the programme.

The programme is intended for students from the South.

The students must have a good working knowledge of English.

CONTENT AND DURATION

The programme consists of:

- *first term*: a course in development theory (reading list of 1000 pages or half a term's work) and a terms of reference for the master thesis («masteroppgaven»)
- *second term*: a seminar paper on a theme selected by the student
- *third term*: an individual reading list linked to the theme of the thesis (2000 pages)

EXAMINATION

The students must sit for an 8 hours exam for the theory course. The paper on a self-selected theme must be written during a period of 14 days. The examination on the reading list is also of 14 days duration. The thesis is defended during a 40 minutes oral examination.

All exams, except the paper on a self-selected theme, are graded according to the following scale: A - B - C - D - Fail.

The paper is graded according to pass/-fail only. Students who fail an exam, may present themselves for a new examination.

The degree certificate is issued in English, and will contain together with the title of the thesis separate grades for the exams.

TITLE AND DEGREE

The Faculty of Social Sciences at the University of Oslo awards the M.Phil. degree in Development Geography, which is a special programme degree for foreign students at Department of Sociology and Human Geography.

OUTLINE OF THE PROGRAMME

1. Development theory course

This course consists both of classical texts in social science development theory and of present debates. It covers economic, social and political aspects. Environmental perspectives are also brought into the discussion. Theories covering the various views from neo-liberal to neo-marxist and from classical modernisation to orthodox marxist are included.

Lectures are held every week in the autumn term only.

The students shall in the first term, in addition to this course, decide on and read parts of their individual reading list which must be linked to the theme of their proposed thesis. The objectives of their thesis should also be elaborated upon during this term.

Examination: At the end of the first term there is an 8-hours exam.

2. Paper on selected theme

During the second term (spring) the students shall make a detailed plan for the work with their thesis. The terms of reference for their project including stated objectives, method and theoretical perspective must be made early in the term in view of the need to send an application for funds for fieldwork to the Norwegian Research Council. Thereafter lectures on survey methods will be arranged. At the end of the term a paper must be written and a seminar held on a theme selected by each student individually. The students are completely free to choose whatever theme they find of interest and relevance inside the overall framework of the programme.

Seminars are held every week in the spring term.

Examination: A written term paper of maximum 15 pages.

3. Thesis

The fieldwork for the thesis should preferably be carried out in the students' home countries during the summer vacation. Fieldwork is not compulsory. It may be sufficient to get material for the thesis from sources in Norway or sent from the home country. It would be good if some of the students can bring data material with them when they first arrive in Norway. Fieldwork in another developing country for comparative purposes may also be an option for some. Similarly, comparisons may in some cases be useful between the home country and Norway or another country in the North. The requirement is, however, that the theme of and work with the thesis should place the students in a better position after graduation to contribute to development problems in their home countries or in the South generally.

During the second autumn term of the programme the students shall concentrate on data analysis. The writing up of the thesis shall be made in the second spring term. The length of the thesis shall be about 80 pages of main text, and contain the objectives, methodological questions and problems, conceptual and theoretical issues, data analysis and the findings placed in a development perspective.

4. Individual reading list

The reading list connected to the theme of the thesis should include both empirical, theoretical and methodological issues that may be useful in the work with the thesis. The list should be discussed with the students' supervisor and must be approved by this person. The students may choose to have this examination at the end of the second autumn term or together with the final oral examination at the end of the second spring term.

Examination: A written term paper of 15-20 pages.

The final examination will be held in the second half of June.

Examination: The final evaluation will be an oral examination of the thesis.

5. Final exam

The final version of the thesis shall normally be submitted no later than May 15.

Statsvitenskap

Institutt for statsvitenskap (ISV)

Besøksadresse: Eilert Sundts hus
 10. etg.
 Postboks: 1097 Blindern
 0317 Oslo
 Telefon: 22 85 51 81
 Fax: 22 85 44 11
 URL: <http://www.statsvitenskap.uio.no/>

Studieplan for grunnfag i statsvitenskap

Vedtatt av Fakultetsstyrets arbeidsutvalg 01.02.01.

Ikrafttreden: Fra og med høstsemesteret 2001.

Den nye studieplanen gjelder for dem som påbegynner grunnfag i statsvitenskap fra høsten 2001.

MÅL OG OPPBYGGING

Grunnfaget tar sikte på å gi en generell innføring i de fire statsvitenskapelige hovedområdene: politisk teori, internasjonal politikk, komparativ politikk og offentlig politikk og administrasjon. Studenten skal utvikle en selvstendig faglig forståelse og oppøve evnen til å bygge ut resonnementer på en systematisk måte. Grunnfaget gir også en innføring i metode og statistikk.

Grunnfag i statsvitenskap består av fem emner, hver på fire vektball:

STV 101 Politisk teori

STV 102 Internasjonal politikk

STV 103 Komparativ politikk

STV 104 Offentlig politikk og administrasjon

STAGMEST Metode og statistikk

STV 101 Politisk teori

Området politisk teori har flere siktemål. For det første presenteres faget og fagområdet mer generelt. Her introduseres noen sentrale begreper, som stat, myndighet og makt. Vitenskapsteoretiske spørsmål blir også behandlet.

For det andre behandles demokratibegrepet og demokratiets begrunnelse, spilleregler og betingelser. Problemer knyttet til demokratiske avgjørelsesmetoder blir behandlet, likeledes spørsmål vedrørende forholdet mellom velgerne og deres representanter.

For det tredje behandles politisk tenkning fra oldtiden til våre dager. Her legges det vekt på de enkelte tenkernes problemstillinger, premisser, resonnementer og konklusjoner. Hensikten er på den ene side å bli kjent med historiske posisjoner, og på den annen side å øve opp evnen til å analysere politisk argumentasjon og selv delta i slik argumentasjon.

STV 102 Internasjonal politikk

I studiet av internasjonal politikk presenteres grunnleggende begreper og sentrale perspektiver. Man søker å forklare målsetninger og bruk av virkemidler i utfor-

mingen av staters utenrikspolitikk. Det gis en generell innføring om egenskaper ved det internasjonale statssystemet, og dette innebærer ulike økonomiske og politiske samarbeidsformer mellom stater og konfliktreasjoner på de samme områdene. Det gis også en innføring i noen sentrale sider ved norsk utenrikspolitikk til de utvalgte deler av de foregående emnene.

STV 103 Komparativ politikk

Fagområdet komparativ politikk setter søkelyset på den aktivitet som tar sikte på å påvirke politiske avgjørelser. Grunnfaget gir kunnskap om denne form for virksomhet i Norge og de andre nordiske landene, og målsetningen er å sammenlikne de nordiske landene. Fagområdet er delt opp i flere emner. Den innflytelse som øves gjennom valg, folkeavstemninger og politiske partier står sentralt. Dessuten vies deltakelse i sosiale bevegelser og direkte aksjoner en plass. De ulike politiske partiene ses i sammenheng med de underliggende skillelinjene, og likheter og forskjeller mellom de nordiske landene etterspores. Det redegjøres også for viktige begreper i komparativ politikk.

STV 104 Offentlig politikk og administrasjon

Formålet med studiet av offentlig politikk og administrasjon er å gi en grunnleggende innføring i de sentrale offentlige institusjonene på statlig og kommunalt nivå. Videre rettes det fokus på hvordan politiske og administrative institusjoner og prosesser påvirker offentlige beslutninger og viktige samfunns mål. Internasjonale omgivers betydning for nasjonale politiske og administrative institusjoner vil også bli berørt. Følgende tema blir behandlet: teorier om offentlig politikk og administrasjon; politiske institusjoner som Stortinget, regjering, forvaltningen, domstolene og EU; interesseorganisasjoner og offentlig poli-

tikk; mål og virkemidler i offentlig politikk; oppgavefordeling mellom sentralt og lokalt styringsnivå, og lokal politikk og administrasjon.

STAGMEST Metode og statistikk

Forelesningsserien i metode og statistikk gir en innføring i temaer, begreper og analyseteknikker som står sentralt i empirisk samfunnsvitenskapelig forskning. Kurset begynner med en drøfting av problemstillingers opphav og karakter. Deretter gjennomgås de enkelte faser i forskningsprosessen. For hver enkelt fase belyses ulike spørsmål og problemer som kan oppstå, og det redegjøres for metodiske valg som samfunnsforskere ofte stilles overfor. I tillegg gir kurset en introduksjon til bruk av statistisk analyse som hjelpemiddel i samfunnsvitenskapelig forskning.

OPPTAK OG KRAV OM FORKUNNSKAPER

Det kreves opptak til Det samfunnsvitenskapelige fakultet for å avlegge eksamen på grunnfagsnivå. Se:

<http://www.sv.uio.no/sv/studier/opptaksinfo.html>

Privatister, dvs personer uten studierett, har også anledning til å melde seg til og avlegge eksamen i henhold til egne regler. Se:

<http://www.sv.uio.no/sv/studier/eksamen/privatister.html>

Examen philosophicum og examen facultatum må være avlagt før oppmelding til eksamener ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Se Punkt 3: Krav om examen philosophicum og examen facultatum og prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk i Utfyllende regler til Forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver for Det samfunnsvitenskapelige fakultet på

<http://www.uio.no/sthb/sv/regler/sv-utf-eks.html>

Innpassing av ekstern utdanning i grunnfaget se:

<http://www.statsvitenskap.uio.no/innpass.html>

UNDERVISNING

Grunnfaget er normert til to semestre og kan påbegynnes både høst og vår.

Ingen undervisning er obligatorisk, men studentene oppfordres til å følge og delta aktivt i de tilbud som gis.

Introduksjonsseminar

I begynnelsen av hvert semester holdes et todagers introduksjonsseminar for nye studenter. Hensikten med seminaret er å gi en presentasjon av faget, undervisningen og foreleserne. Studentene vil bli kjent med enkelte hovedproblemstillinger man blir stilt overfor og bli introdusert til pensum. Introduksjonsseminaret inngår som en del av undervisningen og studentene anbefales å følge dette da grunnlaget for de kommende forelesningene og seminarene i studentens første semester legges her.

Seminaret vil i tillegg til det faglige også ha en sosial side, der studentene skal få mulighet til å bli litt kjent før undervisningen starter. Introduksjonsseminaret er et samarbeid mellom instituttet og studentenes eget valgte organ, fagutvalget.

Forelesninger

Undervisning i STV 101 Politisk teori og STV 102 Internasjonal politikk gis bare hvert høstsemester. Undervisning i STV 103 Komparativ politikk og STV 104 Offentlig politikk og administrasjon gis bare hvert vårsemester. Undervisning i emnet STAGMEST Metode og statistikk gis både høst og vår, men det anbefales at studentene følger undervisning og avlegger eksamen i sitt første semester. I andre semester anbefales det at studentene følger undervisning i Det norske politiske system fra

1814 til i dag og «Aktualitetssymposiet». Hensikten med «Aktualitetssymposiet» er å gi en faglig integrering mellom de ulike områdene i faget.

Eksempelvis betyr dette at studenter som påbegynner studier i vårsemesteret følger undervisning og tar eksamen i STV 103 Komparativ politikk, STV 104 Offentlig politikk og administrasjon og STAGMEST Metode og statistikk første semester, men studenter som påbegynner studier i høstsemesteret følger undervisning og tar eksamen i STV 101 Politisk teori, STV 102 Internasjonal politikk og STAGMEST Metode og statistikk første semester.

Undervisningen i STV 101, 102, 103 og 104 gis konsentrert over fem uker med to forelesninger pr uke og én oppsummeringsforelesning før eksamen.

Forelesningene i STAGMEST Metode og statistikk går gjennom hele semesteret med én forelesning pr uke.

Forelesningene i Det norske politiske system fra 1814 til i dag går konsentrert i begynnelsen av semesteret, totalt 10 forelesninger. «Aktualitetssymposiet» gis konsentrert over to uker i midten av semesteret, totalt 10 forelesninger.

Seminarundervisning

I tilknytning til forelesningene holdes seminarer. Seminarundervisningen er basert på aktiv deltakelse i løsningen av faglige oppgaver. De som ikke ønsker eller ikke har anledning til å påta seg slike oppgaver, skal ikke melde seg på seminarundervisning. Seminarundervisningen er forbeholdt studenter med studierett ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Det gis seminarer knyttet til STV 101, 102, 103, 104 og STAGMEST og man følger seminarene samme semester som man følger forelesningene. Det er seks dobbeltimer seminarundervisning knyttet til hvert område, med unntak av STAGMEST der

seminarene går over ti ganger. Seminarene ledes av hovedfagsstudenter.

Det gis også seminarundervisning knyttet til «Aktualitetssymposiet». Seminarene ledes av vitenskapelig ansatte og går over tre dobbeltimer. Innsatsen på seminarene er knyttet til aktivitet i kollokviegrupper og er lagt opp slik at hele kollokviegrupper melder seg på seminarene.

Påmelding til seminarene:

<http://www.statsvitenskap.uio.no/oppmelding>

Frister:

<http://www.uio.no/fkat/sv/stat/>

Kollokviegrupper

Kollokviegrupper er frivillige grupper, men instituttet oppfordrer alle til å danne slike grupper. Kollokviegruppene kan være viktige for tilegnelse av pensum, diskusjon av pensum, forelesninger og problemstillinger og bidrar dermed til aktiv bruk av faget.

PENSUM

Den til enhver tid gjeldende pensumliste er tilgjengelig på:

<http://www.statsvitenskap.uio.no/fag/grunn/pensum/>

Pensumlistene kan også hentes på SV-infosenter.

I pensumlista vil det framgå hvilke deler av pensum som må kjøpes i bokhandelen (Gnist.Akademika) og hvilke deler som selges som kompendium i kopiutsalget i Gnist.Akademika. Grunnfagsstudiet har et samlet pensumomfang på ca. 4 000 sider. Av dette er ca. 330 sider knyttet til STAGMEST Metode og statistikk. Omlag $\frac{1}{4}$ av pensum er på engelsk.

EKSAMEN OG KARAKTERER

Det gis separat eksamen for hvert emne. Det gis eksamen i alle emner hvert semes-

ter. Det er ikke krav om at eksamen i emnene må avlegges i en bestemt rekkefølge.

Eksamen i STV 101, 102, 103 og 104 består av én fem timers skriftlig eksamen. Eksamen i STAGMEST er på fire timer. Det gis en separat karakter for hvert emne.

Karakterskalaen går fra 1.0 til 4.0, som er laveste ståkarakter.

Studenter som har avlagt alle fem emner får utregnet én samlet karakter for statsvitenskap grunnfag. Hvert emne teller fire vektall av samlet grunnfag (totalt 20 vektall). For å få grunnfag i statsvitenskap kreves bestått eksamen i alle fem emner. Det er mulig å avlegge eksamen i enkeltemner (og disse kan brukes som frie vektall i en cand.mag. -grad).

For videre studier på mellomfagstillegget i statsvitenskap kreves det at man har bestått eksamen i alle fem emner på grunnfagsnivå.

Språk

Eksamen kan i tillegg til norsk besvares på svensk, dansk eller engelsk. Dersom man ønsker selve oppgaveteksten på engelsk må det søkes spesielt om det til instituttet. Søknadsfristene er 15. februar og 15. september.

Hjelpemidler under eksamen

Under eksamen i STAGMEST Metode og statistikk er det anledning til å bruke kalkulator. For fremmedspråklige studenter gis det, etter søknad til instituttet, adgang til å benytte ordbøker.

OVERGANGSORDNINGER

Studieplanen trer i kraft fra og med høstsemesteret 2001.

I henhold til Utfyllende regler for reglement for studiene for Det samfunnsvitenskapelige fakultet, punkt 3.1, fastsettes en overgangsordning på ett år. Dette innebærer at siste anledning til å avlegge grunn-

fagseksamen etter gammel ordning er vårsemesteret 2002.

Studieplan for grunnfag i statsvitenskap (gammel ordning)

Gammel studieordning gjelder for dem som påbegynte grunnfag våren 2001 eller tidligere. Siste anledning til å avlegge grunnfagseksamen etter gammel ordning er vårsemesteret 2002.

MÅL OG OPPBYGGING

Grunnfaget tar sikte på å gi en generell innføring i de fire statsvitenskapelige hovedområdene: politisk teori, internasjonal politikk, komparativ politikk og offentlig politikk og administrasjon. Studenten skal utvikle en selvstendig faglig forståelse og oppøve evnen til å bygge ut resonnmener på en systematisk måte. Grunnfaget gir også en innføring i metode og statistikk.

Politisk teori

Området politisk teori har flere siktemål. For det første presenteres faget og fagområdet mer generelt. Her introduseres noen sentrale begreper, som stat, myndighet og makt. Vitenskapsteoretiske spørsmål blir også behandlet.

For det andre behandles demokratibegrepet og demokratiets begrunnelse, spilleregler og betingelser. Problemer knyttet til demokratiske avgjørelsesmetoder blir behandlet, likeledes spørsmål vedrørende forholdet mellom velgerne og deres representanter.

For det tredje behandles politisk tenkning fra oldtiden til våre dager. Her legges det vekt på de enkelte tenkernes problemstillinger, premisser, resonnmener og konklusjoner. Hensikten er på den ene side å bli kjent med historiske posisjoner, og på den annen

side å øve opp evnen til å analysere politisk argumentasjon og selv delta i slik argumentasjon.

Internasjonal politikk

Internasjonal politikk er inndelt i seks emneområder. I det første emneområdet (2.1) presenteres grunnleggende begreper og sentrale perspektiver i studiet av internasjonal politikk. Det andre emneområdet (2.2) søker å forklare målsetninger og bruk av virkemidler i utformingen av stater utenrikspolitikk. Emneområde 2.3 er en generell innføring om egenskaper ved det internasjonale statssystemet. Avsnitt 2.4 presenterer ulike økonomiske og politiske samarbeidsformer mellom stater, mens avsnitt 2.5 omhandler konfliktrelasjoner på de samme områdene. Det siste emneområdet (2.6) er en framstilling av noen sentrale sider ved norsk utenrikspolitikk.

Det forutsettes at studentene har kjennskap til hovedpunktene i moderne verdenshistorie, f.eks. gjennom: Lundestad, Geir: *Øst, Vest, Nord, Sør. Hovedlinjer i internasjonal politikk 1945-1985*. Oslo: Universitetsforlaget.

Studentene bør videre kjenne til viktige internasjonale institusjoner og sentrale begreper i studiet av internasjonal politikk. For en innføring kan en f.eks. konsultere følgende bok, som benyttes som pensum på samfunnslinjen ved enkelte videregående skoler; Bergersen, Helge Ole og Østreng, W.: *Internasjonal politikk*. Oslo: Aschehoug.

Komparativ politikk

På grunnfag dekker fagområdet komparativ politikk den virksomhet som tar sikte på å påvirke det norske politiske system. Det er for øvrig ikke utelukkende Norge som behandles. Det gis også en innføring i politiske forhold i de andre nordiske landene. Fagområdet er delt opp i flere emner. Det redegjøres for sentrale begreper

i komparativ politikk. Atskillig plass vies den innflytelse som kanaliseres gjennom politiske partier, valg og folkeavstemning. Også deltakelse i direkte aksjoner og interesseorganisasjoner legges det vekt på. Meningsdannelse knyttet til partienes rolle tas også opp, samt nasjonalforsamlingenes virksomhet i de nordiske landene.

Offentlig politikk og administrasjon

Offentlig politikk og administrasjon omfatter seks emner. Emnene en til tre omfatter de statlige institusjoner og de prosesser som er knyttet til dem. I emne fire tas mål og virkemidler i offentlig politikk opp. Lokal politikk behandles i emnene fem og seks. Først behandles forholdet mellom stat, fylke og kommune og så de fylkeskommunale og primærkommunale politiske systemer.

Metode og statistikk

Forelesningsserien i metode og statistikk gir en innføring i temaer, begreper og analyseteknikker som står sentralt i empirisk samfunnsvitenskapelig forskning. Kurset begynner med en drøfting av problemstillingers opphav og karakter. Deretter gjennomgås de enkelte faser i forskningsprosessen. For hver enkelt fase belyses ulike spørsmål og problemer som kan oppstå, og det redegjøres for metodiske valg som samfunnsforskere ofte stilles overfor. I tillegg gir kurset en introduksjon til bruk av statistisk analyse som hjelpemiddel i samfunnsvitenskapelig forskning.

- 1) Politisk teori.
- 2) Internasjonal politikk.
- 3) Komparativ politikk.
- 4) Offentlig politikk og administrasjon.
- 5) Metode og statistikk

Forelesningene blir lagt opp slik at det er naturlig å velge hovedområdene «politisk teori» og «internasjonal politikk» i første semester og områdene «komparativ politikk» og «offentlig politikk og administrasjon» i annet semester. Kurset i metode og statistikk bør fortrinnsvis følges i første semester. Instituttet tilbyr også en åpen forelesning i Det norske politiske system fra 1814 til i dag. Det anbefales at man følger denne forelesningen første semester.

I tilknytning til forelesningene holdes det seminarer. Man følger altså to seminarer i første semester (ett seminar i metode og statistikk samt ett seminar i politisk teori/ internasjonal politikk) og ett seminar i andre semester (komparativ politikk/ offentlig politikk og administrasjon). Seminarundervisningen er basert på aktiv deltakelse i løsningen av faglige arbeidsoppgaver. De som ikke ønsker eller ikke har anledning til å påta seg slike oppgaver, skal ikke melde seg til seminarundervisning. Seminarundervisningen er forbeholdt studenter med studierett. Påmelding til seminarene gjøres elektronisk på: <http://www.statsvitenskap.uio.no/> I tillegg anbefales studentene å legge opp kollokvier på egen hånd.

Se ellers Forelesningskatalogen for en oversikt over frister på: <http://www.uio.no/fkat/sv/stat/>

UNDERVISNING

Grunnfaget er beregnet til to semestre. Nye kurs settes i gang hvert semester. Ingen forelesninger eller seminarer er obligatoriske, men studentene oppfordres til følge og delta aktivt i dem. Det gis hvert semester forelesninger i:

PENSUM

Gjeldende pensumliste er tilgjengelig på: <http://www.statsvitenskap.uio.no/fag/grunn/pensum/>, og i SV-infosenter. Her vil det fremgå hvilke deler av pensum som fås kjøpt i bokhandelen (Gnist.Akademika) og

hvilke deler som selges fra eget kopiutsalg i kjelleren på Gnist.Akademika. Instituttet foretar pensumjusteringer foran hvert høstsemester. Grunnfagsstudiet har et pensumomfang på ca. 4000 sider. Av dette er ca. 330 sider knyttet til metode og statistikk. Ca. 1/4 av pensum er på engelsk.

EKSAMEN OG KARAKTERER

Grunnfagseksamen består av:

- Eksamen i hoveddelen: En skriftlige prøve over to dager à 8 timer. Stryk på et av hovedområdene (politisk teori/ internasjonal politikk/ komparativ politikk/ offentlig politikk og administrasjon) innebærer stryk på hoveddelen av grunnfag. For dem som består den skriftlige eksamen i hoveddelen, holdes det også en muntlig prøve. Instituttet oppfordrer også kandidater som har strøket til å møte opp under muntlig for å få en begrunnelse for resultatet.
- Eksamen i metode og statistikk: Én skriftlig prøve på 4 timer.

Grunnfagseksamen holdes hvert semester. Undervisningen er lagt opp slik at studentene bør ta eksamen i metode og statistikk etter 1/2 års studium, dvs. på slutten av 1. semester. Eksamen i hoveddelen avlegges etter ett års studium. Det kan bli gitt eksamensoppgaver i hoveddelen som forutsetter at man kjenner pensum i metode og statistikk.

Den endelige grunnfagskarakter beregnes slik at eksamen i hoveddelen gis 16 vektall og eksamen i metode og statistikk 4 vektall.

Språk

Alle eksamener kan i tillegg til norsk besvares på svensk, dansk eller engelsk. Dersom

man ønsker selve oppgaveteksten på engelsk, må det søkes spesielt om dette. Søknadsfristen er 15. februar og 15. september.

Hjelpemidler under eksamen

Under eksamen i metode og statistikk er det anledning til å benytte kalkulator. For fremmedspråklige studenter gis det, etter søknad til instituttet, adgang til å benytte ordbøker.

Fritak

Som hovedregel gis det ikke fritak for eksamen i metode og statistikk på grunnfag. For å få godkjent statsvitenskap grunnfag/mellomfag må alle ha avlagt denne eksamen. I helt spesielle tilfelle kan det etter søknad, gis unntak fra denne regelen dersom man har avlagt eksamen med minst like mange vektall i metode og statistikk ved et annet lærested og ut fra samme pensum som ved Institutt for statsvitenskap i Oslo. Vektall som gir grunnlag for fritak, kan ikke samtidig inngå i et annet fag, eller brukes som "frie" vektall i en cand. mag. -grad.

Studieplan for mellomfagstillegget i statsvitenskap

MÅL OG OPPBYGGING

Mellomfaget består av grunnfaget og et mellomfagstillegg av ett semesters varighet.

Mellomfagstillegget skal gi utdypet kjennskap til og forståelse av hovedområdene komparativ politikk, offentlig politikk og administrasjon og internasjonal politikk. Pensum på mellomfagstillegget er i stor grad rettet mot fagets teorigrunnlag. Hovedområder:

Komparativ politikk

Dette området tar på mellomfag opp ulike teoriretninger innenfor fagområdet og gir

en innføring i politikk i vesteuropeiske land utenfor Norden. Fagområdet på mellomfag omfatter fem emner: Det første emnet er ulike tilnæringsmåter til studiet av modernisering og politisk utvikling. Her legges det vekt på moderniseringsteori og komparativ historisk sosiologi. Det andre emnet er politiske regimer og teorier om regimeendringer. Det tredje emnet er knyttet til Stein Rokkans komparative arbeider om nasjonsbygging, utvikling av massedemokrati og partipolitiske konfliktlinjer. Det fjerde emnet tar for seg konfliktlinjer og politiske partier i vesteuropeiske land, med vekt på endringstendenser de siste 20-30 årene. Det femte temaet tar opp variasjoner i demokratiske politiske systemer med utgangspunkt i Arend Lijpharts modeller om majoritets- og konsensusdemokrati.

Offentlig politikk og administrasjon

Offentlig politikk og administrasjon består av to deler: Den ene delen dreier seg om organisasjonsanalyse og styringsapparat. Her blir forskjellige teoretiske perspektiver presentert og knyttet til empirisk kunnskap om organisasjonsutforming og organisasjonsatferd i offentlig forvaltning. Den andre delen handler om offentlig politikk og styring. Her er formålet å presentere teorier som forklarer statens rolle i samfunnet, politiske beslutninger og innholdet i offentlig politikk.

Internasjonal politikk

Forelesningene i internasjonal politikk gir en innføring i sentrale teoretiske retninger innen faget, samt enkelte innblikk i fagdebatten mellom disse retningene. Pensum er tilsvarende satt sammen av såvel klassiske tekster som bidrag fra den aktuelle forskningsfronten. Tematisk tar forelesningene for seg analytiske grunnmodeller i studiet av staters utenrikspolitikk, inkludert spillteoretiske modeller, samt de sentrale teori-tradisjonene som søker å forklare årsaker

til krig og betingelser for samarbeid mellom stater. Studiet av internasjonale regimer blir viet særlig oppmerksomhet.

OPPTAK OG KRAV OM FORKUNNSKAPER

Det er ikke særskilte karakterkrav eller nødvendig å søke om opptak for å begynne på mellomfagstillegget etter bestått grunnfag. Men det kreves generelt opptak på Det samfunnsvitenskapelige fakultet. For å ta eksamen i mellomfagstillegget kreves det at kandidaten har avlagt 20 vekttall (grunnfaget som også inkluderer kurs i metode og statistikk med 4 vekttall) i statsvitenskap. Det vil si at man *senest* samme semester som man går opp til eksamen i mellomfagstillegget, må gå opp til eksamen i grunnfaget (hoveddel og metode og statistikk).

Se:

<http://www.sv.uio.no/sv/studier/opptaksinfo.html>

Privatister, dvs personer uten studierett, har også anledning til å melde seg til og avlegge eksamen i henhold til egne regler. Se:

<http://www.sv.uio.no/sv/studier/eksamen/privatister.html>

Examen philosophicum og examen facultatum må være avlagt før oppmelding til eksamener ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Se Punkt 3: Krav om examen philosophicum og examen facultatum og prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk i Utfyllende regler til Forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver for Det samfunnsvitenskapelige fakultet på

<http://www.uio.no/sthb/sv/regler/sv-utf-eks.html>

Grunnfag fra enkelte andre læresteder kan, etter søknad til instituttet, gi innpass til mellomfagstillegget. For oversikt se: <http://www.statsvitenskap.uio.no/innpass.html> Ved innpassing av grunnfag fra fra andre læresteder, forutsettes det at studentene gjør seg kjent med gjeldende grunnfagspensum i

statsvitenskap ved UiO. Se for øvrig under eksamen.

Privatister har anledning til å følge forelesninger og til å ta eksamen, men seminarundervisningen er forbeholdt studenter med studierett.

UNDERVISNING

Mellomfagstillegget er beregnet til ett semester. Det gis forelesninger over 12 dobbelttimer i hvert av områdene:

- 1) Komparativ politikk
- 2) Offentlig politikk og administrasjon
- 3) Internasjonal politikk

I tilknytning til forelesningene holdes det seminarer. På mellomfagsnivå følger man forelesninger innenfor alle områdene, men deltar på seminar innenfor kun ett av områdene nevnt ovenfor. Ingen forelesninger eller seminarer er obligatoriske, men studentene oppfordres til å følge og delta aktivt i dem. Det er også satt av tid til kollokvier som studentene selv må organisere. I begynnelsen av semesteret holdes det fellesorienteringer om mellomfagsoppgaven. Såfremt man har tilgjengelige lærerkrefter, vil det i tillegg bli gitt individuell veiledning i forbindelse med mellomfagsoppgaven.

Se forøvrig Forelesningskatalogen for en oversikt over tidspunkter, forelesere o.l. på: <http://www.uio.no/fkat/sv/stat/>

PENSUM

Gjeldende pensumliste er tilgjengelig på: <http://www.statsvitenskap.uio.no/fag/mellom/pensum/og> kan fås i SV-infosenter i Eilert Sundts hus. Her vil det fremgå hvilke deler av pensum som fås kjøpt i bokhandelen (Gnist.Akademika) og hvilke deler som selges fra eget kopiutvalg i kjelleren på Gnist.Akademika. Instituttet foretar pensumjusteringer foran hvert høstsemester. Mellomfagstillegget

har et pensumomfang på ca. 2000 sider. Omtrent 1/2 av pensum er på engelsk.

EKSAMEN OG KARAKTERER

Eksamen består av mellomfagsoppgaven, en skriftlig prøve på åtte timer og en muntlig prøve.

Eksamen i mellomfagstillegget i statsvitenskap er å betrakte som en helhet. En student som går opp til ny prøve, kan imidlertid legge fram sin egen mellomfagsoppgave selv om denne har vært benyttet ved tidligere framstilling til mellomfagseksamen. I slike tilfeller blir oppgaven bedømt på nytt på fritt grunnlag. Det gis ikke anledning til å forbedre resultatet bare ved å levere ny mellomfagsoppgave. Det må i tillegg avlegges ny skriftlig eksamen.

Ved beregning av karakteren før muntlig prøve i mellomfagstillegget, teller mellomfagsoppgaven 1/3 og skriftlig eksamen 2/3.

Ved den skriftlige og den muntlige prøven blir kandidaten hovedsaklig eksaminert i den del av det obligatoriske pensum som går ut over grunnfagspensum. Det forutsettes likevel at grunnfagspensum er kjent og kandidaten kan få spørsmål som knytter an til dette. Ved den muntlige prøve kan kandidaten dessuten bli eksaminert i tilknytning til mellomfagsoppgaven.

Karakteren for grunnfaget, inkludert eksamen i metode/statistikk, teller 2/3, og karakteren for mellomfagstillegget 1/3, ved beregning av den endelige karakter på mellomfag.

For å få karakterutskrift av mellomfagstillegget, må alle deler av grunnfaget være bestått. Det gis ikke karakterutskrift av mellomfagstillegget alene.

Språk

Eksamen kan i tillegg til norsk besvares på svensk, dansk eller engelsk. Dersom man ønsker selve oppgaveteksten på engelsk, må det søkes spesielt om dette. Søknadsfristen er 15. februar og 15. september.

Hjelpemidler under eksamen

For fremmedspråklige studenter gis det, etter søknad til instituttet, adgang til å benytte ordbøker.

OM MELLOMFAGSOPPGAVEN

Tema for mellomfagsoppgaven velges fritt av studenten selv. Mellomfagsoppgaven skal ikke overstige 10 sider. Dette omfatter tekst, vedlegg og eventuelle sluttnoter/fotnoter, men ikke litteraturliste. Det vil bli trukket i karakter ved for lange oppgaver. Det er laget utfyllende retningslinjer for hvordan mellomfagsoppgaven skal se ut. Disse er vedlagt i gjeldende pensumliste eller kan fås ved henvendelse til ekspedisjonskontoret. Evt. nye retningslinjer vil bli gjort kjent ved hjelp av instituttets oppslagstavler og på forelesninger.

Innleveringsfristen for mellomfagsoppgaven faller ca. 2 uker etter dagen for den skriftlige prøven. Den nøyaktige dato for innleveringsfristen blir gjort kjent ved oppslag. Kandidater som ikke har levert mellomfagsoppgaven innen fristens utløp, anses å ha trukket seg fra eksamen. Dersom mellomfagsoppgaven sendes i posten, må den sendes i tide slik at den er mottatt av instituttet innen fastsatt innleveringsdato.

Mellomfagsoppgaven må leveres selv om man er sykmeldt på skriftlig eksamen. Er man sykmeldt over lengre tid, må man eventuelt søke instituttet om utsettelse på innlevering av oppgaven.

Kandidaten skal levere inn en erklæring om kilde- og referansebruk sammen med oppgaven. Erklæringen fins på: <http://www.statsvitenskap.uio.no/skjema/>. Denne erklæringen vil bli oppbevart separat fra mellomfagsoppgaven.

Studieplan for hovedfag i statsvitenskap

Vedtatt av Fakultetsstyrets arbeidsutvalg 30.03.00.

Ikrafttreden: Fra og med høstsemesteret 2000.

MÅL OG OPPBYGGING

Statsvitenskap hovedfag består av i alt 40 vekttall. Etter ny studieordning gjeldende fra og med høsten 2000 oppnås disse slik:

- 6 vekttall ved et obligatorisk to-semesterers metodekurs (STV 621) med en 8 timers skriftlig prøve.
- 2 vekttall ved en metodeoppgave knyttet til et obligatorisk EDB-kurs (STV SPSS).
- 16 vekttall ved fire andre valgfrie kurs: to kurs med oppgave, fem vekttall pr kurs; to kurs uten oppgave, tre vekttall pr kurs. Alle kurs har seks timers skriftlig prøve.
- 16 vekttall ved deltagelse på et obligatorisk hovedoppgaveseminar og en vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgaven), samt avsluttende muntlig eksamen.

Overgangsordning Studenter som ikke har avlagt eksamen i STV 621 og SPSS-oppgaven har anledning til å skifte til den nye ordningen. Siste anledning til å fullføre hovedfaget etter gammel ordning blir vårsemesteret 2003. Kontakt instituttet for mer informasjon om overgangsordningen.

OPPTAK OG KRAV TIL FORKUNNSKAPER

Fra og med høsten 1991 er det begrenset opptak til statsvitenskap hovedfag. Opptak skjer etter søknad på eget skjema som er tilgjengelig på: <http://www.statsvitenskap.uio.no/skjema/> Søknadsskjemaet kan også fås ved henvendelse til instituttet. Søknadsfrist er 1. juni for opptak til høstsemesteret og 1. desember for opptak til vårsemesteret.

Mellomfag fra enkelte andre læresteder kan innpasses til hovedfag. For en oversikt over hvilke læresteder dette gjelder se:

1.semester	2.semester	3.semester	4.semester
Metodekurs 1. sem.	Metodekurs 2. sem	Hovedoppgaveseminar	Hovedoppgaveskriving
	EDB-kurs med oppgave (STV SPSS)	Hovedoppgaveskriving	
To kurs med oppgaver	Ett kurs uten oppgave	Ett kurs uten oppgave	
	Søknad om veileder		Hovedoppgaven leveres

Tabell 2: Skjematisk oversikt over studieplan.

<http://www.statsvitenskap.uio.no/innpass.html>

- Den som skal begynne på hovedfag statsvitenskap, må ha fullført cand. mag. -grad med bestått mellomfag i statsvitenskap (grunnfagets hoveddel, metode og statistikk og mellomfagstillegget). Opptaket skjer forøvrig ved rangering etter karakter på fullt mellomfag.

Godkjenning av ekstern utdanning i hovedfaget

Det kan søkes om godkjenning av inntil 10 vekttall av ekstern utdanning i hovedfaget. De 10 vekttallene kan erstatte to av de fire valgfrie kursene. Godkjenning skjer etter individuell søknad og vurdering. En forutsetning for at ekstern utdanning kan godkjennes som en del av hovedfag, er at kursene er på hovedfagsnivå og er statsvitenskapelige relevante. Det forutsettes videre at pensum har et omfang tilsvarende hovedfagskurs på statsvitenskap og at de er evaluert med en selvstendig prøve. For ytterligere opplysninger henvises det til studieveileder. Studenter som har fått godkjent eksterne kurs som del av hovedfaget vil ikke kunne få samlet hovedfagskarakter.

Hospitering

Studenter som er tatt opp på høyere grads studier ved en annen enhet ved UiO eller et annet lærested, kan søke om hospitantstatus ved Institutt for statsvitenskap. Kurset det søkes hospitantstatus for må kunne inngå i graden. Fristen for å søke hospitantstatus er henholdsvis 1. februar og 1. september. Hospitantstatus innebærer ikke opptak til hovedfag i statsvitenskap.

Privatister

Privatister har kun anledning til å følge undervisningen og ta eksamen i fagkursene. Privatister kan altså ikke delta på hovedoppgaveseminar og vil heller ikke få oppnevnt veileder av instituttet. Privatister har ikke adgang til å levere hovedoppgave ved Institutt for statsvitenskap.

UNDERVISNING

Metodekurset

STV 621 (metode) går over to semestre. Det er felles pensum og undervisning for hele kurset. Begge forelesningsrekker tilbys hvert semester. I tillegg til forelesningene holdes det seminarer. Det er naturlig å delta i seminargruppene i annet semester.

Studenten skal i tillegg delta i et obligatorisk EDB-seminar som avholdes i annet semester. Seminaret krever innlevering av en kursoppgave (STV SPSS) som viser at

studenten kan kjøre og kommentere resultater fra standard programvare anvendt med tilrettelagte datasett.

Fagkursene

De fire valgfrie kursene kan hentes fra alle fagområdene (politisk teori, internasjonal politikk, komparativ politikk og offentlig politikk og administrasjon). Man kan maksimalt velge tre kurs innenfor samme felt. Minst ett kurs må altså hentes fra et annet fagområde enn det studenten velger å fordype seg i.

Normert sidetall for det obligatoriske pensum på kursene er 750-850 sider.

Under siste avsnitt om statsvitenskap finnes en oversikt over kursmenyen på hovedfag. Det er viktig å merke seg at disse kursene går med ujevne mellomrom. Det skjer også en stadig nyutvikling av kurs ved instituttet.

For en oversikt over hvilke kurs som tilbys hvert enkelt semester se: <http://www.uio.no/fkat/sv/stat/>

Hovedoppgaveseminar

Instituttet tilbyr hvert semester minst ett hovedoppgaveseminar innenfor hvert område. Hovedoppgaveseminalet er en obligatorisk del av arbeidet med hovedoppgaven. Det er ikke anledning til å følge hovedoppgaveseminalet uten å ha fått oppnevnt veileder. Hver deltaker skal i løpet av seminaret presentere en skriftlig skisse med problemstilling og design, samt opptre som kommentator i forhold til en annens skisse. Det forutsettes fremmøte på minst 2/3 av seminarets møter.

Skissen for hovedoppgaveseminalet skal inneholde en avgrenset problemstilling og redegjørelse for hvordan problemstillingen skal belyses. Oppgaveskissen skal ha en ramme på ca. 10-15 sider. Veiledning for hovedoppgaveseminalet fins på: <http://www.statsvitenskap.uio.no/fag/>

[hoved/hovedoppgaveseminar.html](#)
Skissen vil bli godkjent av seminarleder i løpet av seminaret. Det gis ingen karakter på skissen.

PENSUM

I heftet "*Kursplaner hovedfag*" finnes alle kursplaner og pensumlister for kurs som tilbys det enkelte semester. Kursplanene skal foreligge ved semesterstart og er tilgjengelig på: <http://www.statsvitenskap.uio.no/fag/hoved/pensum/>

EKSAMEN OG KARAKTERER

Metodekurset

Avsluttende eksamen for STV 621 (metode), arrangeres etter to semestre og består av en 8 timers skriftlig prøve. Eksamen i STV SPSS (EDB-seminaret) skjer i form av en kursoppgave (se under *fagkurs* for frist for innlevering og omfang på kursoppgaven). Det er nødvendig med egen eksamensoppmelding i STV SPSS.

Fagkursene

Eksamen i fagkurs består av en 6 timers skriftlig prøve og eventuelt en kursoppgave med selvvalgt tema dersom kurset skal gi fem vektall. Avlegger man kun den 6 timers skriftlige prøven uten å levere kursoppgave i tillegg, gir kurset tre vektall.

Det er ikke anledning til å melde seg opp til eksamen i mer enn fire fagkurs pr. semester.

Tema for kursoppgaven skal godkjennes av kurslederen. Kursoppgaven skal normalt ha en ramme på 10-15 sider (halvannen linjeavstand). Referanser og eventuelle bilag kommer i tillegg. Det gis ikke veiledning i skriving av kursoppgaver.

Frist for levering av kursoppgavene er felles for alle kurs, henholdsvis 24. mai og 24. november, eller nærmeste

følgende virkedag. Dersom kursoppgaven sendes i posten, må den sendes i tide slik at den er mottatt av instituttet innen fastsatt innleveringsdato. Kursoppgaven stiftes sammen øverst i venstre hjørne og leveres i 3 eksemplarer. Kandidaten skal også fylle ut og levere en erklæring sammen med oppgaven. Erklæringen fins på: <http://www.statsvitenskap.uio.no/skjema/> Denne erklæringen vil bli oppbevart separat fra kursoppgaven. Det gjøres oppmerksom på at det ikke er tillatt å levere samme kursoppgave for sensur til flere hovedfagskurs.

Kurskarakter gis samlet der kandidaten både har hatt skoleeksamen og levert kursoppgave. Den skriftlige prøven teller 1/2 av karakteren og kursoppgaven 1/2. Det gis ikke anledning til å ta en av delene om igjen.

Språk

Eksamen kan i tillegg til norsk besvares på svensk, dansk eller engelsk. Dersom man ønsker selve oppgaveteksten på engelsk, må det søkes spesielt om dette. Søknadsfristen er 15. februar og 15. september.

Hjelpemidler under eksamen

For fremmedspråklige studenter gis det etter søknad til instituttet, adgang til å benytte ordbøker. Det er anledning til å bruke kalkulator under eksamen på STV 621.

OM HOVEDOPPGAVEN

Tema

Hovedoppgaven skal bygge på en selvstendig vitenskapelig undersøkelse av en nærmere avgrenset problemstilling. Studenten velger selv tema for sin hovedoppgave. Temaet for hovedoppgaven godkjennes ved oppnevning av veileder.

Institutt for statsvitenskap ønsker å oppmuntre til at hovedoppgaven skrives

i tilknytning til prosjekter og har derfor fra våren 1998 utarbeidet en prosjektkatalog. Prosjektkatalogen finnes på: <http://www.statsvitenskap.uio.no/fag/hoved/prosjektkat> Denne oversikten har til hensikt å gi hovedfagsstudenter en oversikt over prosjekter instituttets ansatte har eller har hatt ansvar for og som kan danne et utgangspunkt for hovedoppgaver.

Ellers henvises det til Vitenskapsbutikken ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, som også kan tilby ulike hovedoppgaveprosjekter. Ytterligere informasjon finner du på: <http://www.sv.uio.no/sv/vitenskapsbutikken/>

Veiledning

Oppnevning av veileder(e) (1 person - eventuelt 2 personer i spesielle tilfeller) forutsetter at studenten er ferdig med to valgfrie kurs, og at hele metodekurset (STV621 og SPSS) er bestått. Søknad om veileder skrives på eget skjema som ligger på: <http://www.statsvitenskap.uio.no/skjema> og leveres innen 15. april i vårsemesteret og 1. november i høstsemesteret (eller nærmeste påfølgende virkedag). Søknaden leveres normalt i løpet av annet semester. Søknaden må inneholde en kort beskrivelse av hovedoppgavens tema og antatt problemstilling. Instituttet oppnevner veileder ved neste semesters begynnelse. Oppnevning av veileder skjer etter fullmakter gitt bestyreren og undervisningslederen.

Søkere som får avslag må levere ny søknad innen neste søknadsfrist.

Veileder skal tilby studenten inntil 10 veiledningsmøter fordelt over to semestre. Funksjonstiden kan forlenges i ytterligere ett semester, gitt at dette skjer innenfor rammen av de 10 veiledningsmøtene totalt. Søknad om forlengelse skjer på eget skjema (se URL over), og søknaden må bifalles og undertegnes av veileder før den leveres instituttet.

Ytterligere informasjon om hovedoppgaven

Før studenten kan levere inn hovedoppgaven, skal hun/han ha oppnådd 24 vekttall på hovedfag, jfr. tidligere gjengitt vekttalls-oversikt. Kandidaten må også ha deltatt på og bestått hovedoppgaveseminar.

Veiledende ramme for hovedoppgaven er 70 - 120 sider NB! Hovedoppgaven har en maksimumsbegrensning som er på 140 sider som inkluderer litteraturlisten og alle vedlegg/appendikser m.v. Oppgaver som overskrider 140 sider vil bli administrativt avvist ved innlevering.

Hovedoppgaven skal leveres til instituttet i 5 innbundne eksemplarer, vedlagt et kort sammendrag av oppgaven på diskett (maksimum 2 sider), påført navn, adresse, tlf.nr., fødselsnr. og navn på veileder. Rekvisisjon til trykking fås utlevert på ekspedisjonskontoret. Retningslinjer for skriving av hovedoppgaven fins på:

<http://www.statsvitenskap.uio.no/fag/hoved/>

RetningslinjerForHovedoppgaven.html.

For hovedoppgaver levert innen 1. april i vårmesteret eller 1. oktober i høstsemesteret, vil instituttet avholde muntlig prøve innen 6 uker fra leveringsdato. For oppgaver levert etter 1. april eller 1. oktober, men før semesterets slutt, vil muntlig prøve bli *forsøkt* arrangert innen 2 uker fra påfølgende semesters begynnelse. For oppgaver levert etter semesterslutt, vil muntlig prøve *forsøkes* avholdt innen 6 uker, regnet fra påfølgende semesters begynnelse.

Vårsemesteret varer fra 15. januar til 20. juni og høstsemesteret fra 15. august til 20. desember.

OVERSIKT OVER KURS SOM TILBYS UNDER HOVEDFAGET

Kursene blir gitt med ujevne mellomrom - noen hyppigere enn andre.

Politisk teori, metode og andre fellesemner

- **STV 601** Grunnlagsproblemer
- **STV 602** Normativ politisk teori
- **STV 603** Spillteori, debatt-teori og forhandlingsteori
- **STV 604** Politiske beslutningssystemer
- **STV 605** Demokratiske regimer
- **STV 606** Politisk-økonomiske modeller
- **STV 607** Teori om konstitusjonelt styre
- **STV 608** Demokrati og demokratisering
- **STV 609** Demokrati og arbeid
- **STV 610** Betingelser for demokrati: Framvekst, stabilitet, oppløsning
- **STV 611** Universitet og samfunn, vitenskap og forskningspolitikk. Komparative og historiske perspektiver.
- **STV 612** Teori om politisk lederskap
- **STV 613** Klassiske tekster i politisk filosofi
- **STV 614** Teknologipolitikk og teknologivurdering
- **STV 615** Kinesisk politisk tenkning
- **STV 616** Miljøpolitikkenes politiske teori
- **STV 617** Hva er politikk?
- **STV 618** Etisk og politisk argumentasjon
- **STV 619** Politiske utopier
- **STV 621** Metode (tidl. 651)
- **STV SPSS**-seminar
- **STV 622** Multivariat analyse (tidl. 654)
- **STV 623** Intensive forskningsmetoder
- **STV 631** Utvalgte spillteoretiske emner med særlig vekt på informasjonsproblemer
- **STV 632** Beslutningsteori
- **STV 652** Utvalgte emner i normativ politisk teori
- **STV 654** Naturretten som politisk filosofi

- **STV 656** Political prudence, Leadership and Just War
- **STV 657** Territorialstat, nasjonalstat og etniske minoriteter
- **STV 658** Demokratisk borgerskap-teoretiske og empiriske perspektiver.
- **STV 659** Forutsetninger, prosesser og problemer i vestlige demokratier: studier av arbeidene til Robert A. Dahl.
- **STV 662** Augustine and the Augustinian Legacy in Political Theory
- **STV 663** War and Peace in the 20th Century
- **STV 664** EUs politiske teori
- **STV 735** Politikk og offentlig administrasjon i de nordiske land
- **STV 736** Offentlig administrasjon og implementering i utviklingsland
- **STV 741** Utviklingen av velferdsstaten i Skandinavia
- **STV 742** Komparativ offentlig politikk
- **STV 743** Politisk utvikling og styring i post-kommunistiske stater, med vekt på Baltikum
- **STV 744** Regionalisme og forvaltningsutvikling i europeiske land
- **STV 745** EU og nasjonalstatene: politikkkutforming og -iverksetting.
- **STV746** Stat og marked - forvaltningsreformer i et komparativt perspektiv.
- **STV 747** Velferdspolitik, nasjonalstat og europeisk integrasjon
- **STV 752** Forvaltningsevaluering.
- **STV 753** Virkemidler i offentlig politikk
- **STV 754** "The New Public Management": Reformrørsle og verktøy i offentlig tenesteproduksjon
- **STV 755** Helsepolitikk - styringsproblemer og aktuelle reformer
- **STV 757** Administrasjon og politikk i utviklingsland

Offentlig politikk og administrasjon

- **STV 701** Organisasjonsteori- og personalanalyse
- **STV 702** Politiske og administrative systemer
- **STV 703** Parlamentariske beslutningsprosesser
- **STV 704** Offentlig administrasjon
- **STV 705** Organisasjonsutforming og forvaltningspolitikk
- **STV 706** Offentlig ledelse
- **STV 707** Institusjonell teori
- **STV 708** Komparativ administrasjon
- **STV 721** Miljøpolitikk og miljøforvaltning
- **STV 722** Faglig organisering og lønnsoppgjør
- **STV 723** Lokal administrasjon og politikk
- **STV 724** Offentlig planlegging
- **STV 725** By- og regionplanlegging
- **STV 726** Tildelingsprinsipper og tildelingsrutiner
- **STV 727** Profesjoner og offentlig sektor
- **STV 728** Teoretiske tilnærminger i studiet av offentlig politikk
- **STV 730** Offentlig budsjettering

Komparativ politikk

- **STV 801** Komparativ politisk analyse
- **STV 802** Nasjon, stat, nasjonalisme
- **STV 803** Regimetyper og politisk utvikling
- **STV 804** Revolusjon og revolusjonsteori
- **STV 805** Politisk representasjon
- **STV 806** Politiske partier
- **STV 807** Interesseorganisasjoner og stat

- **STV 808** Politiske eliter
  - **STV 809** Aksjoner og sosiale bevegelser
  - **STV 810** Mediepolitikk og politisk kommunikasjon
  - **STV 811** Holdningsdannelse og offentlig opinion
  - **STV 812** Politiske konfliktlinjer og valg
  - **STV 813** Politisk medbestemmelse
  - **STV 814** Verdier og sosiopolitisk endring
  - **STV 815** Folkeavstemninger
  - **STV 816** Nasjonalsosialisme og fascisme i europeisk politikk
  - **STV 817** Valgsystemer
  - **STV 818** Stortinget i komparativt perspektiv
  - **STV 820** Stater, imperier og regimer
  - **STV 821** Menneskerettigheter, ideologier og politiske regimer
  - **STV 822** De intellektuelles rolle i politikken: komparative perspektiver
  - **STV 823** Politikk og administrasjon i utviklingsland
  - **STV 824** The Politics of Poverty
  - **STV 827** Kjønn og politisk medborgerskap
  - **STV 831** Norden
  - **STV 832** Vest-Europa
  - **STV 833** Sentral- og Øst-Europa
  - **STV 834** Politikk i det post-sovjetiske området
  - **STV 835** Midtøsten
  - **STV 836** USA
  - **STV 837** Latin-Amerika
  - **STV 838** Afrika
  - **STV 839** Kina
  - **STV 840** Asia
  - **STV 841** Asia. The crisis and its effects on state- society relations
  - **STV 842** Lokal politikk og demokratisering i utviklingsland
  - **STV 843** Asia II
  - **STV 857** Changing Labour in Changing Norway
- Internasjonal politikk*
- **STV 901** Utenrikspolitiske beslutnings-prosesser
  - **STV 902** Sammenliknende utenrikspolitikk
  - **STV 903** Geo-politikk og regionale konflikter
  - **STV 904** Integrasjon mellom stater
  - **STV 905** Internasjonal organisasjon
  - **STV 906** Konflikt og konfliktløsning
  - **STV 907** Sikkerhetspolitikk
  - **STV 908** Internasjonale forhandlinger
  - **STV 909** Utviklingslandene i internasjonal politikk
  - **STV 910** Teoretiske tilnæringsmåter i studiet av internasjonal politikk
  - **STV 912** Internasjonal økonomisk politikk
  - **STV 913** Transnasjonale selskaper
  - **STV 914** Internasjonal ressurs- og miljøpolitikk
  - **STV 915** Normative spørsmål i internasjonal politikk
  - **STV 916** Penger, stater og suverenitet
  - **STV 917** Rasjonalistiske perspektiver i studiet av internasjonale konflikter
  - **STV 918** Teori og historie i internasjonal politikk
  - **STV 919** Spillmodeller og internasjonalt samarbeid
  - **STV 920** Årsaker til væpnete konflikter
  - **STV 921** Den bærekraftige utviklingens politikk
  - **STV 922** Sikkerhetspolitiske institusjoner i Europa
  - **STV 923** Transnational politics
  - **STV 924** The EU as a Foreign Policy Actor
  - **STV 951** Russisk utenrikspolitikk
  - **STV 953** Amerikansk utenrikspolitikk

- **STV 954** Norsk utenriksøkonomisk politikk
- **STV 956** Norsk bistandspolitikk
- **STV 957** Norsk utenrikspolitikk
- **STV 958** Nordisk sikkerhetspolitikk
- **STV 959** Krig og strategisk utvikling
- **STV 960** Statsutvikling og konfliktprosesser i Midt-Østen
- **STV 964** EU: Institusjonene og unionsprosessen
- **STV 981** Identiteter i global politikk
- **STV 983** Internasjonal klimapolitikk
- **STV 984** Kinas utenrikspolitikk
- **STV 985** FNs rolle i det internasjonale samfunnet
- **STV 986** Internasjonal handel og miljø
- **STV 987** Utenrikspolitikk og internasjonal politikk i Afrika sør for Sahara
- **STV 989** Fra Barentshavet til Balkan: konflikt- og samarbeidsmønstre i Europa

Psykologi

Psykologisk institutt (PSI)

Besøksadresse: Eilert Sundts hus
8. etg.
Postboks: 1094 Blindern
0317 Oslo
Telefon: 22 85 52 33 (ekspedisjon)
22 85 52 34 (opptak til profesjonsstudiet)
22 85 56 91 (studiekonsulent)
22 85 52 32 (studiekonsulent)
Ekspedisjonstid: Hver dag mellom 1200-1430.

Kort presentasjon

Psykologi er vitenskapen om menneskets opplevelser, tanker, følelser og atferd. Psykologi har både en biologisk og sosial forankring. Mennesket studeres både som enkeltindivid og i sosiale sammenhenger. Psykologi skiller seg fra de øvrige samfunnsfag ved at det fokuserer på individet. Som fag har det utviklet seg fra filosofien. Siden mennesket både er et biologisk og et sosialt vesen, blir psykologi et så forgrenet og omfattende fag at en heller burde snakke om de psykologiske fagene. Grensene mot andre fag er mange. For eksempel grenser studiet av psykofysiologi opp mot biologi, den kliniske psykologi er nært knyttet til medisin, og sosialpsykologi og organisasjonspsykologi til sosiologi og sosialantropologi, mens kognitiv psykologi og språkpsykologi er knyttet til lingvistik og humanistiske fag.

Grunnfag

MÅL OG OPPBYGGING

Studiet tar sikte på å gi elementær kjennskap til og forståelse av den moderne psykologi. Dette omfatter en innføring i psykologisk tenkemåte og vesentlige forskningsresultater, metodeproblemer og teorier, samt psykologiens historie.

Oppbygging

Psykologi grunnfag ble endret våren 1997 slik at det er en eksamen for alle etter 1. semester (10 vekttall) og en eksamen etter 2. semester (10 vekttall). Tilsammen gir eksamen etter første og andre semester fullt grunnfag (20 vekttall).

Innhold

PSY110, 1. semester grunnfag: Innføring i psykologi, psykologiens historie og forskningsmetoder. Det gis en innføring i psykologiens ulike temaområder, teorier og forskningsresultater. Videre er hensikten å vise hvordan faget har utviklet seg, samt å gi innsikt i vitenskapsteoretiske problemstillinger og forskningsmetodikk med særlig relevans for psykologien.

PSY120, 2. semester grunnfag: Det gis en grundigere innføring i sentrale temaer:

Kognitiv psykologi, biologisk psykologi, utviklingspsykologi, sosialpsykologi og personlighets/abnormalpsykologi.

KRAV OM FORKUNNSKAPER

Førstesemesterstudiet (Examen philosophicum + Examen facultatum) for nye studenter fra høsten 1996/ Examen philosophicum må være bestått senest semesteret før en melder seg til noen eksamen. For opplysninger om fritak, se SV-fakultetets fellessider <http://www.uio.no/sthb/sv/svfakog> studiehandbok for examen philosophicum og examen facultatum <http://www.uio.no/sthb/exphilfac/>

UNDERVISNINGSFORMER

For en oversikt over undervisningsformer (forelesninger, seminarer, kollokvier osv.) se SV-fakultetets fellessider

Undervisning vil bli gitt ved forelesninger og seminarer. Undervisningen tar sikte på å lette tilegnelsen av pensum ved en utdyping av sentrale problemer, og sammen med supplerende lesning gi økt forståelse av pensum.

Grunnfagsstudiet har ikke krav om obligatorisk tilstedeværelse, studieprogresjon osv.

For opplysninger om timeplan, se forelesningskatalogen som kommer ut i papirutgave og på www.uio.no/fkat/sv/psykologi/

Fjernundervisning: UiO tilbyr også psykologi grunnfag som fjernundervisning. Dette er et samarbeid mellom alle de fire universitetene i Norge og NKI. Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til Psykologisk institutt eller NKI.

PENSUM

Pensum er på omlag 3000 sider for fullt grunnfag, hele pensumet er på engelsk.

Studentene kan ikke gjøre regning med at alle deler av pensum vil bli gjennomgått i undervisningen, og anbefales å legge opp sin egen leseplan. Pensumliste fås ved henvendelse til instituttet eller over web-sidene: <http://www.sv.uio.no/psykologi/>

EKSAMEN/KARAKTERER

Eksamen i psykologi grunnfag består av to deler, med en eksamen etter hvert semester. Alle prøver er skriftlige. For å melde seg til eksamen PSY120 kreves det at kandidaten har bestått eksamen fra PSY110 eller at kandidaten melder seg til eksamen på PSY110 samtidig med at han/hun melder seg opp til eksamen på PSY120. I sistnevnte tilfelle vil karakteren fra PSY120-eksamen ikke være gjeldende dersom det ikke oppnås bestått på PSY110-eksamen.

PSY110

Det gis oppgaver fra den generelle innføringen i psykologi, psykologiens historie og metode. Denne eksamen består av en 8-timers eksamen og en 4-timers eksamen. Ved 8-timers eksamen gis essay-oppgaver. 4-timers eksamen består av mindre spørsmål. 1. semester karakteren gis slik at karakteren for 8-timers og 4-timers prøvene vektet 2:1.

PSY120

Det gis oppgaver fra fordypningstemaene. Eksamen er en 8-timers eksamen hvor det gis essay-oppgaver. Det gis to oppgaver der kandidaten skal besvare en.

Karakterberegning: Ved fastsettelse av endelig karakter til psykologi grunnfag teller eksamen fra PSY110 og PSY120 likt.

Mellomfag

MÅL OG OPPBYGGING

Mellomfagstillegget skal gi mulighet for grundigere studium i et av områdene som inngår i grunnfaget, i tillegg til generelle

metodiske og fagdidaktiske problemstillinger.

Innhold

Mellomfagstillegget inneholder en metodedel, en fagdidaktisk del og en valgfri del innen sosial- eller utviklingspsykologi. Metodedelen skal gi kunnskap om forskningsprosessen og grunnlaget for psykologisk viten. Den fagdidaktiske delen tar opp det som i vid forstand kan kalles formidling, herunder også pedagogiske spørsmål knyttet til undervisning i psykologi og etiske problemer ved bruk av psykologisk kunnskap. Mellomfagstillegget gir mulighet for fordypning innen utviklingspsykologi eller sosialpsykologi.

Oppbygging

Mellomfaget består av grunnfaget og et mellomfagstillegg. Mellomfagstillegget skal normalt ta ett semester for heltidsstudenter. For deltidsstudenter er det mulig å bruke lengre tid på mellomfagstillegget.

FORKUNNSKAPER

Førstesemesterstudiet (Examen philosophicum + examen facultatum) for nye studenter fra høsten 1996/ examen philosophicum må være bestått senest semesteret før en melder seg til noen eksamen. Det er en klar fordel å ha tatt psykologi grunnfag 20 vekttall før man starter på mellomfagstillegget.

UNDERVISNINGSFORMER

Melding om undervisning for mellomfagstillegget vil bli gitt i forelesningskatalogen. Det gis undervisning i tilknytning til fellespensum (del A) og i fordypelsesområdene (del B). Instituttet organiserer også tematiske oppgaveseminarer i tilknytning til semesteroppgaven, se under "semesteroppgave". Det er bare studenter med studierett som har anledning til å følge oppgaveseminarene. Tid og sted for oppgaveseminarene annonseres i forelesningskatalogen.

SEMESTEROPPGAVE

Studenter med studierett kan i løpet av studietiden utarbeide en semesteroppgave på 15-20 maskinskrevne sider. Arbeidet med semesteroppgaven skal ha en sentral og integrerende funksjon i mellomfagstillegget. Studentene må følge et av oppgaveseminarene i arbeidet med semesteroppgaven. Det er faglærer på seminaret som godkjenner oppgavens tittel og det valgfrie pensum. Frist for godkjenning av semesteroppgavetittel kunngjøres i forelesningskatalogen. Semesteroppgaven kan inngå i eksamen. Frist for innlevering kunngjøres i forelesningskatalogen.

PENSUM

Pensum omfatter omlag 1.500 sider og er inndelt i følgende tre deler:

- Fellespensum for alle studenter som tar mellomfag.
- Fordypelsespensum i sosialpsykologi eller utviklingspsykologi. (Studentene velger selv fordypelsesområde.)
- Valgfritt pensum innenfor henholdsvis utviklingspsykologi og sosialpsykologi. Oppgitt pensum for privatister (se neste avsnitt vedr. C pensum).

Fellespensum (A)

Fellespensum består av:

- Metode.
- Fagdidaktikk.

Metodedelen omfatter lærestoff om forskningsprosessen og er på ca. 400 sider. Fagdidaktikkdelen inneholder en faghistorisk oversikt som skal gi studenten kunnskap om og perspektiver på psykologi som basalfag, som praktisk fag og som undervisningsfag. Spesielt viktig er det å illustrere de valg og forenklinger som foregår fra

forsknings- /basalfag til studiefag og videre til skolefag. Den fagdidaktiske delen inneholder også en innføring i sentrale teoretiske og praktiske emner og begreper som er nødvendige i arbeidet med å klargjøre studentenes framtidige undervisnings- og formidlerrolle. Pensum i fagdidaktikk er på ca. 120 sider.

Fellespensum

B. Fordypelsespensum

Studentene velger fordypelsespensum enten i sosialpsykologi eller i utviklingspsykologi. Hvert fordypelsespensum er på ca. 500 sider.

C. Valgfritt pensum

For studenter som følger et oppgaveseminar er den valgfrie litteraturen organisert rundt temaer. Den valgfrie pensumdelen utarbeides i samråd med den faglærer som leder oppgaveseminalet. Hoveddelen av det valgfrie pensum vil naturlig knyttes til tema for semesteroppgaven. C pensum skal utgjøre ca. 500 sider.

For studenter som skal avlegge privatisteksamen er C-pensum oppgitt i pensumlisten for mellomfagstillegget.

Pensumlistene (A, B og C pensum) fås ved henvendelse til instituttet eller over web-sidene

EKSAMEN/KARAKTERER

Studentene har anledning til å velge mellom to alternative eksamensformer:

- *PSYMTIL, Mellomfagstillegget i psykologi (ordinær eksamensform)*
Semesteroppgave, en skriftlig prøve på 8 timer og muntlig eksamen.
- *PSYMTILP, Mellomfagstillegget i psykologi for privatister*
To 8-timers skriftlig eksamener og muntlig eksamen.

Ordinær eksamensform kan bare velges av kandidater med studierett. Forutsetningen for å velge ordinær eksamensform er deltagelse på instituttets oppgaveseminar og individuell semesteroppgavetittel godkjent av faglærer.

Studenter med studierett har også anledning til å velge privatist eksamensformen.

For å melde seg til eksamen i mellomfagstillegget kreves at kandidaten har bestått grunnfagseksamen i psykologi i tidligere semestre eller at kandidaten melder seg opp til grunnfagseksamen samtidig som hun/han melder seg opp i mellomfagstillegget. I siste tilfelle får ikke kandidaten fremstille seg til muntlig prøve i mellomfagstillegget dersom grunnfagseksamen ikke er bestått. 14 dager før den skriftlige prøven som er felles for de to eksamensalternativene, får studentene utdelt 6-8 oppgaver ved henvendelse til ekspedisjonskontoret ved Psykologisk institutt, 8. et. i SV bygget. Minst to av disse oppgavene oppgis til skriftlig prøve, studentene besvarer én av de oppgitte oppgavene. Til den andre skriftlige prøven, som er alternativet til semesteroppgaven, gis det spørsmål i form av essay-oppgaver fra det standardiserte fordypningspensum (C-pensum) som blir satt opp av instituttet. Eksamen avsluttes med en muntlig prøve av kunnskap i B-pensumet og tilbakemelding i forhold til semesteroppgaven og den skriftlige prøven/ de to skriftlige prøvene.

Eksamen i mellomfagstillegget i psykologi er å betrakte som en helhet. En student som går opp til ny prøve kan imidlertid legge fram en semesteroppgave som har vært benyttet ved tidligere fremstilling til mellomfagseksamen. I slike tilfeller blir oppgaven bedømt på nytt på fritt grunnlag. Eksamen i mellomfagstillegget holdes hvert semester.

Karakterberegning:

Ved ordinær eksamensform teller semesteroppgaven 2/3 og den skriftlige prøven 1/3 ved fastsettelse av den skriftlige

karakter. Ved eksamensform for privatister teller den C-pensumrelaterte skriftlige prøven 2/3 og den ordinære skriftlige prøven 1/3 ved fastsettelse av den skriftlige karakteren. Ved beregning av endelig karakter for mellomfagseksamen vektles grunnfagskarakteren 2 og mellomfagstillegget 1 (2:1).

Profesjonsstudiet

OPPTAKSBESTEMMELSER

Psykologisk institutt tar hvert semester opp 44 studenter til profesjonsstudiet i psykologi. Opptaksgrunnlaget er fullført og bestått introduksjonsstudiet i psykologi ved ett av universitetene i Norge eller dokumentert tilsvarende utdanning.

Opptaksordning

Studenter som begynte på 1. semester grunnfag fra og med våren 1997 kvalifiserer seg etter Examen philosophicum og Introduksjonsstudiet som ved UiO består av 10 vektall psykologi (1. semester) som tas som en deleksamen og en vilkårlig variant av Examen facultatum (5 vektall). Det beregnes gjennomsnittskarakter med to desimaler. I denne beregningen vektles karakteren fra psykologidelen dobbelt i forhold til karakteren fra Examen facultatum. Søkere til profesjonsstudiet som har en annen variant av Examen facultatum enn den samfunnsvitenskapelig varianten, må godtgjøre kunnskap tilsvarende samfunnsvitenskapelig variant ved å avlegge egen kunnskapsprøve (3 vektall) som vurderes som bestått/ikke bestått. For nærmere informasjon kontakt Det samfunnsvitenskapelige fakultet. Søkere rangeres på grunnlag av gjennomsnittskarakter i Introduksjonsstudiet i psykologi fra ett av universitetene i Norge. Gjennomsnittskarakteren beregnes med to desimaler. Dersom søkere står karaktermessig likt, rangeres de søkerne som har samme karakter på grunnlag av

karakteren i Ex. phil. Dersom søkerne fortsatt står likt, foretas det loddtrekning mellom disse søkerne. Studenter som har avlagt Ex. phil. etter studieplan av 1983 el. tidligere og vil ta Introduksjonsstudiet ved UiO MÅ avlegge Examen facultatum for å kunne søke opptak på profesjonsstudiet på grunnlag av Introduksjonsstudiet. Studenter som begynte på psykologi grunnfag senest høsten 1996 og kvalifiserte seg etter gammel Ex.phil. og 20 vektall grunnfag (evt. 30 vektall mellomfag) konkurrerer på lik linje med de som har Introduksjonsstudiet.

Søknadsfrister

Søknadsfrist til profesjonsstudiet er 15. mai for høstsemesteret og 15. oktober for vårsemesteret.

1. AVDELING

Mål og oppbygging

Mål

1. avdeling skal gi en solid og allsidig kunnskap om de forskjellige områder i psykologien og deres vitenskapelige grunnlag. Studentene skal få konkret kjennskap til de viktigste teorier, forskningsmetoder og resultater. 1. avdeling er sentral i studiet som helhet, idet studentene her erverver seg de teoretiske og metodiske forutsetninger for psykologisk tenkemåte som kreves i det etterfølgende yrkesorienterte studium og arbeid. Dette inkluderer også statistikk og databehandling og støttedisiplinene nevrobiologi, samfunnsfag og psykiatri. Hvert av semestrene er organisert om en hovedstamme av undervisningstil-tak der psykologisk kunnskap, metoder og teorier blir behandlet ut fra ulike hovedperspektiv.

Oppbygging og innhold

Se semesterplaner for utfyllende målbeskrivelser

Figur 1: Oversikt over studietilbud

Semester I og II - Kognitiv psykologi og nevropsykologi
 Semester I: - behandler menneskelig informasjonsbehandling, opplevelser, vurderinger, beslutninger og handlinger fra et kognitivt perspektiv. - tar sikte på en allsidig innføring i det biologiske grunnlaget for mentale prosesser og atferd. Undervisning i grunnleggende metode og statistikk vil være integrert med øvelsesundervisning i kognitiv psykologi i 1. semester, metodeundervisningen fortsetter i 2. semester. Kursprøven i statistikk tas i 1. semester. Nevrobiologi støttedisiplin tas i 2. semester. 1. semester må være godkjent før oppstart i 2. semester.

Semester I og II er tematisk integrert. Temaer fra 2. semester blir påbegynt i 1. semester, og temaer fra 1. semester blir videreført i 2. semester.

Semester III - Utviklingspsykologi - tar opp de ulike sider ved individets vekst og forandring gjennom livet. Støttedisiplinen samfunnsfag vil understreke de kulturelle og sosiale sider ved menneskelig utvikling. Støttedisiplinen legges til 3. eller 4. semester.

Semester IV - Sosialpsykologi - tar opp det sosialpsykologiske perspektivet på individets tilknytning til samfunnet, og viser hvordan moderne sosialpsykologi kan belyse aktuelle problemstillinger og sosiale fenomener.

Semester V - Personlighetspsykologi - beskriver personers målsetninger, uttrykksformer og indre liv slik dette skapes og gjenskapes gjennom livsløpet.

Spesiell vekt vil legges på forhold som fremmer/hemmer livskvalitet. I dette semesteret tas psykiatri støttedisiplin.

Undervisningsformer

Selv om den kunnskapsmengde som kreves til eksamen i all hovedsak finnes i pensum, kan en student ikke tilegne seg en allsidig psykologisk skoleing og tenkemåte bare ved å lese lærebøkene. Undervisningen er derfor lagt opp med sikte på å integrere teori, metode og praktisk erfaring. Selv om hvert semester har et hovedperspektiv, utgjør 1. avdeling et enhetlig studium, og undervisningen vil understreke dette helhetsperspektivet. Forelesningene vil som regel gi en oversikt og diskusjon av generelle eller spesielle emner innen teoretisk psykologi, og vil kunne inneholde stoff og synspunkter som er så nye at de ennå ikke er kommet med i lærebøkene. Forelesningene skal kunne sette problemene i sammenheng og stake ut hovedlinjene i de forskjellige områder. Seminarene gir mulighet for større aktivitet fra studentenes side og forutsetter mer intimt samarbeid mellom faglærer og studenter. Individuelle arbeidsoppgaver, gruppearbeider, oppgaveskriving o.l. kan organiseres og kombineres. Studentene skal få øvelse i disponering av stoff, kombinasjon av forskjellige emneområder, saklig kritikk og alminnelig diskusjon av emner og problemer. Kurser kan være av ulike slag. I semestrene I-V

er undervisningen i anvendte metoder, praksisseminarene og prosjektarbeidet obligatoriske. Kursene tar sikte på å gi den nødvendige trening og grunnlag for kritisk bruk av forsknings- og arbeidsmetoder. En kombinasjon av kurs og øvelser gir den beste muligheten for å utdype hvordan konkrete observasjoner og erfaringer kan settes i sammenheng med teoretiske forståelser. Det vil også gjøre studentene fortrolige med hvordan teoretiske perspektiver, systematiske observasjoner og praktisk utprøving gjensidig utdyper og beriker det psykologiske kunnskapsstoffet. De forskjellige undervisningstilbud er ment å hjelpe studentene til å utdype lærebokstoffet og aktivere dets praktiske relevans. Det vil i kurser og seminarer bli lagt vekt på selvstendighet.

Pensum

Innen de rammer som Styret vedtar fastsettes det konkrete pensum for det enkelte temasemester, i tillegg til pensum i psykologi kommer pensum til støttedisiplinene. Pensum til hvert temasemester består av ca. 1.500 sider tilsammen for temadelen og støttedisiplinen. Selv om studentene foran hver eksamen kan holde seg til et fastlagt pensum, er det studiemessig intet skarpt skille mellom pensumlitteratur og annen faglitteratur. For å få tilstrekkelig fagpsykologisk innsikt er det nødvendig å ha kunnskaper ut over det faste pensum. Det vil være nødvendig å gå til originalverker, konsultere håndbøker, orientere seg i tidskrifter og foreta annen utfyllende lesning. Faglærerne vil gi opplysninger og anbefalinger om utfyllende lesning i forbindelse med undervisningen.

Støttedisipliner

Det er knyttet en eksamen til støttedisiplinene i nevrobiologi*, samfunnsfag og psykiatri. Eksamen vurderes til godkjent/ikke

godkjent. Studentene anbefales å følge kursene i støttedisiplinene.

Nevrobiologisk støttedisiplin

Det kreves samt elementær kjennskap til generell biologi og fysiologi, human genetik, sanse- og muskelfysiologi samt synapsesfysiologi. Det kreves også mer inngående kjennskap til sentralnervesystemets anatomi og fysiologi. I hver semester vil det bli arrangert et kurs med demonstrasjoner og eventuelle øvelser. (*Nevrobiologisk støttedisiplin vurderes trukket inn som regulær komponent av 2. semestersopplegget. Eksamen i nevrobiologi vurderes omgjort til kursprøve. Ta kontakt med instituttet for nærmere informasjon.)

Samfunnsfaglig støttedisiplin

Det kreves elementær kjennskap til sosiologi og sosialantropologi. Studentene skal gjøres kjent med: (a) sentrale teoretiske begreper og forskningsmetoder, og (b) aktuelle problemstillinger med relevans til psykologi. Pensum vil være på minst 250 sider fordelt mellom disiplinene. Kurset avsluttes med en 5-dagers hjemmeeksamen, som omhandler begge disiplinene. Etter særskilte dispensasjonsregler kan man søke om fritak fra kurset. Hvert høst eller vårsemester vil det bli arrangert forelesninger fra en del av hovedområdene innenfor pensum. Forelesningene er felles for studentene på 3. og 4. semester. (Innføring av denne revisjonen er avhengig av at revisjon av 1. avdeling vedtas i Fakultetsstyret våren 2001.)

Psykiatri støttedisiplin

Kurset tar sikte på å gi studentene en elementær innføring i psykiatrisk teori og praksis. Hensikten med kurset er delvis å gjøre studentene kjent med et fag som psykologer ofte samarbeider med, delvis å bidra til at studentenes psykopatologikunnskaper i noen grad kan gis en prak-

tisk klinisk forankring. Undervisningen vil gjøre utstrakt bruk av sykehistorier til illustrasjon av psykopatologiske forhold. Studenter som ikke følger undervisningen vil bli prøvet i et utvidet pensum ved eksamen. Kurset holdes ved Gaustad sykehus.

Utenlandsstudier

Studenter på 3., 4. og 5. semester har anledning til å ta ett eller to av disse temase-mestrene ved et utenlandsk universitet som instituttet har avtale med.

(For nærmere informasjon se: <http://www.admin.uio.no>)

Eksamen/karakterer

Deleksamener og eksamen i støttediscipliner på 1. avdeling holdes hvert semester. Fristen for oppmelding til de forskjellige eksamener blir kunngjort i forelesningskatalogen. Disse frister gjelder også for oppmelding til prøvene i støttedisciplinene. Eksamenformen varierer på de enkelte semestre i 1. avdeling. Se semesterplaner for nærmere informasjon. Støttediscipliner, kursprøver og miniforelesninger vurderes etter en todelt skala: Godkjent/Ikke godkjent. Ordinær eksamen vurderes etter en todelt skala: Godkjent/ikke godkjent. Instituttet vedtok i styremøte 15. mai 2001 å benytte godkjent/ikke godkjent som gjennomgående karakterskala i profesjonsstudiet. Kontakt instituttet for nærmere informasjon om implementering av ordningen. Samlet 1. avdelingskarakter baserer seg på alle karaktergivende eksamener i 1. avdeling. Ved tallkarakterer teller hver temasemestereksamen 1/5 av samlet 1. avdelingskarakter. Studenten kan fritas for støttediscipliner dersom han/hun har dokumentert tilsvarende kunnskaper i faget gjennom annen prøve.

Studentene skal avlegge de enkelte eksamener til den tid som følger av gjeldende studieplan. Dersom en student ikke har avsluttet alle eksamener i 1. avdeling gis

vedkommende likevel anledning til å følge undervisningen i 6. semester forutsatt at studenten ikke mangler mer enn en hoveddisiplin eller en støttedisciplin. Studenten må da ordinært avlegge ny prøve ved førstkommande regulære eksamen.

En student som stryker på en ordinær eksamen i 1. avdeling får anledning til å avlegge utsatt eksamen samme eller påfølgende semester.

Hvis en manglende eksamen fra 1. avdeling ikke er bestått i løpet av 6. semester kan studenten ikke fortsette i studiet før eksamen fra 1. avdeling er bestått. For studenter som kommer i en slik situasjon, vil adgang til å følge studiet videre skje etter søknad og være avhengig av ledig plass.

Studenten kan fremstille seg på nytt for å forbedre sin eksamenskarakter én gang pr. eksamen i påfølgende semester ved ordinær eksamen. Best oppnådde karakter blir stående.

Godkjent 1. avdelingseksamen forutsetter:

- Bestått alle temaeksamener i 1. avdeling.
- Godkjent støttediscipliner, kursprøver, kurs
- At all obligatorisk undervisning er gjennomført og godkjent.

Tillatte hjelpemidler under eksamen

Det er ikke anledning til å benytte hjelpemidler under vanlig skriftlig eksamen. Se forøvrig fakultetsdelens utfyllende regler " Forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver ved UiO".

1. avdeling er under endring

Eksamensordningen og deler av undervisningsopplegget på 1. avdeling herunder støttedisciplinene og profesjonsutviklingskursene er under revidering. Ta direkte kontakt med instituttet for nærmere informasjon.

2. AVDELING

Mål og oppbygging

Denne avdeling er sterkere yrkesorientert enn 1. avdeling og har som målsetting fordypende studier i anvendt og klinisk psykologi, i en bredde og et omfang som gir studentene generell kyndighet i fagpsykologisk arbeid på ulike yrkesområder. Ifølge Helsepersonelloven gir cand. psychol eksamen grunnlaget for søknad om autorisasjon som psykolog, og dermed for psykologisk virksomhet. Faget er imidlertid for omfattende, både teoretisk og praktisk til at den enkelte kan forventes å arbeide like kompetent med alle faglige problemer. For å sikre at de ulike områder av anvendt psykologi skal kunne bli tilført den kompetanse faget gir grunnlag for, gis i 2. avdeling også undervisning med sikte på fordypelse. Det profesjonsrettede formålet med 2. avdeling sikres først og fremst gjennom at praksis er integrert i den løpende undervisning, og i demonstrasjoner og øvelser. Undervisningen vil, der det er hensiktsmessig, bli lagt til instituttets eksterne praksisinstusjoner.

Generelt vil undervisningen i 2. avdeling legge vekt på:

- at studentene får en realistisk oppfatning av psykologiske arbeidsoppgaver og hvilke deler av psykologien som er relevant for de ulike områder.
- at studentene lærer å kjenne det forskningsmessige grunnlag for praktisk virksomhet,
- at studenten lærer å se behovet for å koble praksis til forskning og legge opp arbeidet på en måte som muliggjør systematisk evaluering av egen virksomhet.

Oppbygging

2. avdeling stiller krav til studentene på de følgende tre felter: Teoretiske kunnska-

per, metodisk skolering og profesjonsrettet praksis. 2. avdeling består av følgende undervisningsselementer:

- Felleskurs med praksis
- Hovedpraksis
- Påbyggingskurs

Dessuten omfatter 2. avdelingsplanen bestemmelser om:

- Pensum
- Eksamen

Felleskurs med praksis

Felleskursene innleder 2. avdelingsstudiet. Kravet til faglig bredde søkes bl.a. ivarettatt ved at den generelle og teoretisk/metodiske skolering i 1. avdeling blir videreført i kurs i psykologiske arbeidsmetoder som er obligatorisk for samtlige studenter i 2. avdeling. Kursene tar sikte på å gjøre studentene kjent med noen vanlige problemer og arbeidsoppgaver i psykologisk praksis. I denne sammenheng vil profesjonelle fremgangsmåter for undersøkelse og intervensjon bli drøftet i forhold til de problemer/utfordringer en psykolog møter. Undervisningen skal gi studentene trening i valg og prioritering av arbeidsmetoder i relasjon til arbeidsoppgaver. Det anses således ikke tilstrekkelig at studentene oppnår en viss fortrolighet med de enkelte arbeidsmetoder. Felleskursene vil særlig ta opp problemer og arbeidsoppgaver som møter psykologen i helsesektoren, skolesektoren og arbeids- og attføringssektoren. Felleskursene tar opp muligheter for evaluering av egen virksomhet som psykolog, og gir undervisning i relevant lovverk og fagetiske retningslinjer. Som ledd i felleskursene skal studentene ha praksis i en egnet ekstern institusjon f.eks. innen helse, skole- eller arbeidspsykologi/attføringssektoren. Her skal studentene arbeide som psykologs medhjelper. For videre utdyping av formålet med felleskurspraksis,

se Hovedpraksis. Felleskurs med praksis må være godkjent før studentene påbegynner hovedpraksis.

Hovedpraksis

Det kreves at studentene også gjennomfører en mer omfattende praksis - hovedpraksis - i ekstern institusjon. Hovedpraksis strekker seg normalt over 6 mnd. med ca. 28 timer pr. uke og gjennomføres ordinært i semesteret etter felleskursene. Hovedpraksis skal gi studentene erfaring med psykologiske problemer og arbeidsmetoder, og gi studenten mulighet til å skaffe seg kjennskap til institusjonen og til samarbeidsformer med personale med annen fagutdanning. Gjennom arbeid med klienter skal studentene også få en klarere forståelse av styrke og begrensninger i psykologisk kunnskap i forbindelse med psykologisk yrkesutøvelse og de etiske problemer som oppstår i denne sammenheng. Studentenes erfaring fra praksisperioden forutsettes trukket inn og bearbeidet i enkelte undervisningstiltak. Ved praksisinstitusjonen vil studentene få veiledning av en praksislærer (psykolog som er ansatt ved institusjonen), som er tilknyttet Psykologisk institutt som hjelpelærer, for å gi veiledning og ha tilsyn med denne delen av studiet. Studenten vil være å betrakte som psykologs medhjelper i praksistiden. For studenter som velger å arbeide med hovedoppgaven i 2. avdeling kan noe av tiden brukes til innsamling av materiale til hovedoppgaven. Det vises her til reglement for hovedpraksis.

Påbyggingskurs

Påbyggingskursene er gruppert i fire fordypningsområder: Klinisk voksen og ungdomspsykologi, klinisk barnepsykologi, pedagogisk psykologisk rådgivning, og arbeids- og organisasjonspsykologi. For fordypningsområdene klinisk voksen- og ungdomspsykologi og klinisk barnepsykologi gjelder egne regler for kvotering til

områdene. Påbyggingskursene skal utdype ulike fagområder med sikte på ytterligere styrking av kompetansen i forhold til sentrale arbeidsoppgaver. For å nå en tilstrekkelig fordypelse i temaer relevant for et bestemt yrkesområde, må hver student skaffe seg et visst antall kurspoeng. Et (1) kurspoeng skal normalt tilsvare 1 times katalogført undervisning pr. uke i ett semester. Styret bestemmer hvor mange kurspoeng de ulike undervisningstilbud gir, hvilke yrkesområder de er relevante for og fastlegger til enhver tid hvor mange kurspoeng som kreves for å fremstille seg til eksamen. Når det gjelder de øvrige kurspoeng som trengs ut over kurspoengene til det valgte fordypningsområdet, skal disse velges fra de resterende fordypningsområder. For alle studenter gjelder det at før man går opp til eksamen må man ha tatt minst to kurspoeng fra pedagogisk psykologisk rådgivning og to kurspoeng fra arbeids- og organisasjonspsykologi. Adgang til påbyggingskurs ut over det obligatoriske minimum vil være avhengig av kurskapasitet. Når det gjelder valg av påbyggingskurs, anbefales studentene å benytte seg av instituttets tilbud om studieveiledning i lærernes samtaletider.

Instituttet utreder muligheten for å gi alle studenter ved instituttet tilbud om veiledet psykoterapeutisk praksis. Ta kontakt med instituttet for nærmere informasjon.

2. avdeling vil normalt gjennomføres på 2 1/2 år når praksistiden regnes med.

Undervisningsformer

Undervisningsformene i 2. avdeling er varierte og tilpasset det enkelte undervisningsformål:

- Forelesninger, gruppeundervisning, videoopptak, rollespill, studentbaserte forelesninger, praksis og terapeutisk praksis under veiledning.

- All praksis, undervisningsklinikker, innføring i psykologiske tester og metoder er obligatorisk undervisning. Se forøvrig den enkelte semesterplan for nærmere opplysninger om obligatorisk undervisning knyttet til det enkelte kurs eller fordypningsområde.

Pensum

Pensum til 2. avdeling består av pensum knyttet til felleskursene og til de påbyggingkursene som den enkelte student har valgt. Kursplanene inneholder de til enhver tid gjeldende litteraturlister vedtatt av Styret ved Psykologisk institutt. I den grad det foreligger valgfrihet og alternativer for sammensetning av pensumlisten, vil studentene kunne få råd og veiledning av faglærerne ved utvalget. Foruten kurslitteraturen vil det også være nødvendig å lese tilleggslitteratur i forbindelse med hovedoppgaven. Den undervisning som blir gitt i pedagogikk, sosiologi, antropologi og andre fag som grenser til psykologi, kan studentene også ha stort utbytte av. Likevel blir studentene henvist til atskillig lesning på egenhånd. Det henvises til egne lister over anbefalt litteratur for videregående lesning.

Eksamen/karakterer

Ny ordning

Avsluttende 2. avdelingseksamen er delt i to med en skriftlig 8-timers skoleeksamen på slutten av 7. semester (PSY510) knyttet til fellespensumet og fullførte felleskurs. Dersom en student ikke består felleskurseksamen, gis vedkommende likevel anledning til å påbegynne hovedpraksis i 8. semester. Studenten må fremstille seg til ny prøve ved førstkommende regulære eksamen. Hvis studenten ikke består eksamen i det påfølgende semester, vil adgang til å følge kullet videre, skje etter søknad. Ved

avslutningen av studiet kommer i tillegg en skriftlig eksamen, 14-dagers hjemmeeksamen eller 8-timers skoleeksamen i oppgitt emne knyttet til fordypningsområdet og en muntlig eksamen (PSY520). De to eksamenene vektet likt i den samlede karakter for 2. avdeling. Denne ordningen gjelder studenter som begynte i 2. avdeling fra høsten 1996. Instituttet vedtok i styremøte 15. mai 2001 å benytte godkjent/ikke godkjent som gjennomgående karakterskala i profesjonsstudiet. Kontakt instituttet for nærmere informasjon om implementering av ordningen.

Gammel ordning

Avsluttende eksamen i 2. avdeling holdes hvert semester. Eksamen består enten av to 8 timers skriftlige prøver eller en oppgitt 14 dagers oppgave på grunnlag av pensum knyttet til felleskursene, og en selvvalgt 14-dagers oppgave som ordinært er knyttet til påbyggingkursene; samt en muntlig prøve. Ved de skriftlige prøver skal kandidaten dokumentere sine kunnskaper i og sin forståelse av anvendt psykologi i sin alminnelighet. Det vil bli lagt særlig vekt på evnen til kritisk vurdering og evnen til å se muligheter og begrensninger i anvendelse av ulike teorier og metoder og forskningsresultater. Til muntlig eksamen vil det bli eksaminert i pensum fra felleskurs og påbyggingkurs, og poenggivende forskningskurs. Eksaminasjon kan også ta utgangspunkt i 14 dagers oppgaven. For bestått skriftlig eksamen til 2. avdeling gis det en foreløpig karakter fra 1,0-4,0 med en desimals nøyaktighet. Denne meddeles kandidaten, som ikke kan fremstille seg til muntlig prøve før den skriftlige er bestått. Etter den muntlige prøven fastsettes den endelige karakter, også med en desimals nøyaktighet. Kandidater som får dårligere karakter enn 4,0, har ikke bestått eksamen.

Karakterberegning

Karakterene etter 1. avdeling og etter 2. avdeling (som teller likt) vil til sammen utgjøre hovedkarakteren ved oppnådd cand. psychol grad. På eksamensvitnemålet angis karakteren fra 1. avdeling og 2. avdeling med grad og tallverdi med en desimal. Dessuten angis en hovedkarakter med grad og tallverdi. *Hovedoppgavens tittel og karakter med grad og tallverdi med en desimal angis særskilt på eksamensvitnemålet.*

Instituttet vedtok i styremøte 15. mai 2001 å benytte godkjent/ikke godkjent som gjennomgående karakterskala i profesjonsstudiet. Kontakt instituttet for nærmere informasjon om implementering av ordningen.

Hvis en kandidat til 2. avdelingseksamen (gammel og ny ordning) har bestått de skriftlige og muntlige prøver, men ikke fått godkjent den selvvalgte vitenskapelige undersøkelse (hovedoppgaven), kan vitnemål ikke utstedes før godkjent hovedoppgave foreligger. Har en kandidat fått godkjent hovedoppgaven, men ikke bestått de øvrige prøver, gjelder det at han/hun må fremstille seg til de skriftlige og muntlige prøver på ny. Det er ikke adgang til å fremstille seg til noen del av eksamen i psykologi mer enn 3 ganger. Den best oppnådde karakter blir gjeldende. (Om dispensasjon, se reglementet § 9.)

Hovedoppgave

Instituttets studieplan og retningslinjer for arbeidet med hovedoppgaven fås ved henvendelse til instituttet. Hovedoppgaven kan leveres når som helst i løpet av profesjonsstudiet, men senest ved oppmelding til 2. avdelingseksamen. Studentene skal under sitt arbeid med hovedoppgaven ha en fast veileder. Det skal inngås en veiledningsavtale mellom student og veileder. Veiledningsavtalen skal være levert instituttet innen avslutningen av 8. semester. I tillegg til påbygningskurs og

forskningsseminarer skal hovedoppgaven sikre den nødvendige konsentrasjon og fordypelse i spesielle områder. Arbeidet skal ordinært være innsamling og/eller analyse av et empirisk materiale, men kan også være av teoretisk art. Arbeidet skal vise at studenten behersker vitenskapelig fremgangsmåte, såvel som de spesielle problemstillinger og metoder som knytter seg til et valgt emne. Det er utarbeidet egne retningslinjer for datainnsamling i eksterne institusjoner og for utforming av hovedoppgaven. Hovedoppgaven teller ikke med ved fastsettelsen av karakteren ved 2. avdeling, men gis egen karakter med grad og tallverdi.

Forskning- og hovedoppgaveveiledning

Hvert semester skal det arrangeres forskningsseminarer knyttet til pågående forskning ved instituttet eller til diskusjon av internasjonale forskningstradisjoner. For å lette studentenes arbeid med hovedoppgaven vil det også bli arrangert egne hovedoppgaveseminarer.

Innpassing og overflytting

Studenter som etter søknad får ekvivalent utdanning og eksamener fra andre utdanningsinstitusjoner med deler av profesjonsstudiet i psykologi, kan etter vurdering i hvert enkelt tilfelle opptas i den utstrekning plasser er blitt ledige ved at ordinære studenter slutter før de har fullført profesjonsstudiet (Kollegievedtak av 8.9. 1972).

Administrasjonsordningen for rangering av søkerne er som følger:

1. Et opptak til profesjonsstudiet i psykologi gjelder bare til et bestemt universitet og et bestemt studium. Har en student akseptert en studieplass ved et annet universitet, er det ikke adgang til å søke om

overflytting til Psykologisk institutt, UiO.

- 2. En forutsetning for innpassing er at karakteren på opptaksgrunnlaget er konkurransedyktig i forhold til det som kreves for opptak til profesjonsstudiet.
- 3. Søkeren rangeres etter søknadstidspunkt eller siste avlagte eksamen (den siste av disse to datoene). Norske statsborgere og personer bosatt i Norge rangeres uansett søknadstidspunkt fremfor søkere som ikke er norske/ikke har permanent opphold i Norge. Profesjonsstudenter som har hatt permisjoner uten å være garantert

plass tilbake, har fortrinnsrett til ledige studieplasser.

- 4. Studenter som er innpasset på et kull eller tatt opp på 1. semester og som søker om å få begynne på høyere kull pga tidligere utdanning, får avslag på dette hvis det ikke er ledig studieplass på det kullet studenten er kvalifisert til.

Arbeidsutvalgsvedtak ved Psykologisk institutt, av 11.04.2000

Dr. Psychol.-graden

Om dr. psychol. -studiet, se i Universitetets reglementshefte.

Samfunnsøkonomi

Økonomisk institutt (ØI)

Besøksadresse: Eilert Sundts hus
 12. etg.
 Postboks: 1095 Blindern
 0317 Oslo
 Telefon: 22 85 51 27 (ekspedisjon)
 22 85 43 53 (studiekonsulent)
 Fax: 22 85 50 35
 URL: <http://www.oekonomi.uio.no>

Grunnfag

MÅL OG OPPBYGNING

Grunnfagsstudiet tar sikte på å gi en generell innføring i samfunnsøkonomi. Studiet er inndelt i to deler:

- mikroøkonomi
- makroøkonomi

I **mikroøkonomi** studeres den økonomiske atferd til de enkelte husholdninger og bedrifter, bl.a. hvordan atferden avhenger av rammebetingelsene. Dette danner utgangspunkt for å forklare hvordan pris og omsatt kvantum blir bestemt i markedet for en enkelt vare eller tjeneste. Mikroøkonomisk teori utgjør et viktig grunnlag for økonomisk velferdsteori, som studerer prinsipper som kan brukes for å vurdere alternative økonomiske ordninger, eller utformingen av den økonomiske politikken.

I **makroøkonomi** studeres sammenhenger mellom viktige økonomiske størrelser som produksjon, arbeidsledighet, inflasjon, handelsbalanse, rentenivå osv. Videre drøftes det i hvilken grad myndighetene kan påvirke disse størrelsene.

I undervisningen både i mikro og makro vil det bli lagt betydelig vekt på anvendelse av økonomisk teori på konkrete problemstillinger, blant annet innen feltene arbeidsmarkedsøkonomi, olje og energi, miljø og forurensning og økonomisk vekst.

Under grunnfaget inngår dessuten et kurs i **matematikk** som avsluttes med en prøve. Prøven må være godkjent før melding til eksamen i grunnfaget. Det gis ikke karakter. Det anbefales å ta matematikkurset ved starten av grunnfaget, da undervisningen bygger på kurset. Kurset gir en innføring i teorien for funksjoner av en og flere variabler, herunder maksimums- og minimumsproblemer. Studenter som har svak matematikkbakgrunn anbefales å repetere elementær algebra før de begynner på kurset. Et eget hefte er utarbeidet for dette formålet.

OPPTAK OG KRAV OM FORKUNNSKAPER

Det kreves ingen spesielle kunnskaper i samfunnsøkonomi (sosialøkonomi) fra den videregående skolen, men det er en fordel å ha hatt minst to år med matematikk. På grunnfag er behovet for kunnskaper i matematikk mindre,

og det gis noe matematikkundervisning underveis.

Før melding til grunnfagseksamen må examen philosophicum og examen facultatum være bestått (førstesemesterstudium for nye studenter f.o.m. høsten 1996). Når det gjelder fritak for ex. fac./ex.phil, se: <http://www.sv.uio.no/sv/Ex.fac/Fritak.htm>. For opptak til Det samfunnsvitenskapelige fakultet, se <http://www.sv.uio.no/sv/studier/opptak.html>.

UNDERVISNING

Forelesninger og annen undervisning gjennomføres i løpet av to semestre. Nærmere opplysninger om hvilken undervisning som gis, finnes i forelesningskatalogen.

PENSUM

Oppdaterte pensumlister fås på <http://www.oekonomi.uio.no/studieinfo/grunnfag.html>

EKSAMEN OG KARAKTERER

Eksamensform

Grunnfaget avsluttes med en eksamen som består av to skriftlige prøver. Til hver av prøvene gis det 6 timer.

Grunnfagseksamen avlegges i slutten av andre studiesemester. Grunnfagseksamen arrangeres hvert semester, både vår og høst.

Det gis karakterer etter gradert vurdering. Karakteren for grunnfaget er et gjennomsnitt av karakteren for hver av de to skriftlige prøvene. Hver av de to prøvene teller likt.

Dersom én av de to skriftlige prøvene ikke blir bestått, må begge prøvene tas om igjen i et senere semester.

Fritak for matematikkprøven

Studenter som har bestått eksamen i MA 001 eller MA 100 ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet ved UiO, eller de som har tatt eksamen i tilsvarende eller mer omfangsrike kurs ved UiO eller andre læresteder, kan få fritak for matematikkprøven, etter søknad. Det samme gjelder studenter som har bestått eksamen i matematikkdelen av semesteremnet

Karakterer

Ved de skriftlige prøvene i de enkelte fag og ved de muntlige prøvene gis graderte karakterer.

Karakterene for de enkelte skriftlige og muntlige prøver gis med en desimal, fra 1.0 til 4.0, som er dårligste karakter for bestått eksamen.

For beregning av avdelingskarakterer: se Profesjonsstudiet, eget avsnitt under "Eksamener og karakterer".

Hjelpemidler under eksamen

Ved alle de skriftlige deler av cand.oecon.- og cand.polit.-studiet (grunnfag, mellomfag og hovedfag) er følgende hjelpemidler tillatt:

- 1) Rettskrivningsordlister.
- 2) Logaritmetabell/statistiske tabeller.
- 3) Berck/Strøm/Sydsæter: Matematisk formelsamling, 1999.
- 4) Statistisk årbok, en av de siste utgaver.

Disse hjelpemidlene som kandidatene har med seg, må være uten tilføyelser, notater, merknader eller henvisninger.

Lommekalkulator er *ikke* tillatt brukt ved eksamener, unntatt i prøven i økonometri grunnkurs under 2. avdeling og i statistikkdelen av semesteremnet.

Ved prøven i matematikk på grunnfag, eksamen i matematikk og statistikk i se-

mesteremnet, i prøven i økonometri grunnkurs under 2. avdeling, eksamen i SØK450 Matematikk for økonomer i 3. avdeling, eksamen i SØK725 Finanst teori videregående i 3. avdeling, er alle skriftlige hjelpemidler tillatt. Arbeidsutvalget ved Økonomisk institutt kan bestemme at alle skriftlige hjelpemidler er tillatt også ved andre prøver og eksamener. Slike endringer vil bli kunngjort for studentene i god tid i forhold til tidspunktene for eksamen/prøven.

Studentene må også være forberedt på at det ved enkelte prøver eller eksamener kan bli utlevert andre hjelpemidler til bruk under eksamensbesvarelsen.

Mellomfag

Studieplanen for mellomfag ble vedtatt i styret ved Økonomisk institutt 15. april 1999 (sak 41/99), og innført høsten 1999.

MÅL OG OPPBYGNING

Mellomfag består av grunnfaget og et mellomfagstillegg. Mellomfagstillegget skal normalt ta ett semester.

Mellomfagstillegget er inndelt i følgende seks emneområder:

- Trekk ved åpen økonomi
- Forvaltning og fordeling i et langsiktig perspektiv
- Økonomisk vekst
- Næring og handel
- Usikkerhet og informasjon
- Miljøøkonomi

OPPTAK OG KRAV OM FORKUNNSKAPER

Bestått grunnfagseksamen i samfunnsøkonomi (sosialøkonomi).

UNDERVISNING

Forelesninger og annen undervisning gjennomføres i løpet av ett semester. Nær-

mere opplysninger om hvilken undervisning som gis, finnes i forelesningskatalogen.

PENSUM

Oppdaterte pensumlister fås på

<http://www.oekonomi.uio.no/studieinfo/mellomfag.html>

EKSAMEN OG KARAKTERER

Eksamensform

For å melde seg til eksamen i mellomfagstillegget kreves det at kandidaten har bestått grunnfagseksamen i tidligere semestre eller at kandidaten melder seg opp til grunnfagseksamen samtidig som han/hun melder seg opp til eksamen i mellomfagstillegget. Dersom kandidaten i slike tilfeller ikke består grunnfagseksamen sperres karakteren på mellomfagstillegget til grunnfagseksamen er bestått. Karakteren på mellomfagstillegget er først gyldig når grunnfagseksamen er bestått.

Eksamen i mellomfagstillegget består av en skriftlig prøve på 6 timer.

Ved eksamen vil kandidatene kunne bli prøvet også i de deler av grunnfagspensum som mellomfagstillegget bygger på.

Det gis karakterer etter gradert vurdering. Ved beregning av den endelige karakter for hele mellomfagseksamen teller karakteren for grunnfagseksamen 2/3 og karakteren for mellomfagstillegget 1/3.

For beregning av avdelingskarakterer: se Profesjonsstudiet, eget avsnitt under "Eksamen og karakterer".

Hjelpemidler under eksamen

Det henvises til grunnfag, se avsnitt under "Eksamen".

Semesteremnet i matematikk og statistikk

Ny studieplan for semesteremnet i statistikk ble vedtatt i styret ved Økonomisk institutt 30. 09.1999 (sak 70/99) og innført fra våren 2000.

MÅL OG OPPBYGNING

Matematikk og statistikk er viktige hjelpe-disipliner i samfunnsøkonomien.

Ofte vil økonomiske analyser være basert på matematiske modeller. **Matematikkdelen** av semesteremnet vil særlig dreie seg om matematisk analyse (funksjoner av en og flere variable).

For å få konkretisert sammenhenger som inngår i økonomiske modeller, vil en trenge empiriske data. Disse data er ofte preget av usikkerhet og variasjon, og for å trekke informasjon ut av slike data trenger en statistiske metoder. **Statistikkdelen** av semesteremnet vil bestå i noe sannsynlighetsregning, hypoteseprøving, estimering (koeffisientbestemmelse) og enkel regresjonsanalyse.

I statistikkdelen vil det også bli undervist i system(er) for matematisk og statistisk analyse på datamaskin, for tiden MINITAB.

OPPTAK OG KRAV OM FORKUNNSKAPER

Eksamen philosophicum og examen facultatum må være avlagt senest semesteret før en melder seg til eksamen i semesteremnet. Eksamen i semesteremnet i matematikk og statistikk kan avlegges på et hvilket som helst tidspunkt før oppmelding til eksamen i andre avdeling. Det er f.eks tillatt å ta denne eksamen før grunnfagseksamen i samfunnsøkonomi.

UNDERVISNING

Undervisningen vil gå over hele semestret i både matematikk og statistikk. Det blir gitt intensiv undervisning i bruk av EDB (programpakken MINITAB). En semesteroppgave hvor bruk av EDB inngår, må være godkjent før eksamen i statistikk. Før prøven i matematikkdelen må kandidatene ha levert og fått godkjent besvarelser av to oppgavesett. Se ellers forelesningskatalogen.

PENSUM

Oppdaterte pensumlister fås på
<http://www.oekonomi.uio.no/studieinfo/sememne.html>

EKSAMEN OG KARAKTERER

Eksamensform

En semesteroppgave i statistikk og to semesteroppgaver i matematikk må være godkjent før kandidatene får fremstille seg til eksamen. Eksamen består av to skriftlige prøver, en i matematikk og en i statistikk, som kan avlegges i samme eller forskjellige semestre. Til prøven i matematikk gis det 5 timer og til prøven i statistikk 6 timer. Karakteren for semesteremnet er et gjennomsnitt av karakteren for hver av de to skriftlige prøver. Hver av prøvene teller likt. En student som går opp til begge prøver samtidig og bare består den ene, kan beholde eksamensresultatet for denne prøven. Begge prøver må være bestått for at semesteremnet skal være bestått. Det vil bli avholdt eksamen hvert semester.

For beregning av avdelingskarakter: se Profesjonsstudiet, eget avsnitt under "Eksamen og karakterer".

Fritak for prøver i semesteremnet i matematikk og statistikk

Kandidater som har avlagt tilsvarende prøve i matematikk og/eller statistikk kan bli fritatt for eksamen i semesteremnet, helt eller delvis.

Spesielt gjelder følgende:

Studenter som har bestått eksamen i MA001 *eller* MA100 og dessuten har bestått eksamen i MA105 *eller* MA106, ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, får fritak for matematikkdelen av semesteremnet.

Den som har bestått prøven i SS1 i statistikk grunnfag ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet i 1986 eller senere (eller SS101B under grunnfag i kvantitative metoder med virkning fra høsten 2000), vil bli fritatt for prøven i statistikk og for semesteroppgaven (hvor bruk av EDB inngår). Tilsvarende gjelder for de som har bestått prøven i SS2 under statistikk grunnfag våren 1986 eller tidligere (eller SS102 under grunnfag i kvantitative metoder fra høsten 2000).

Den som har bestått eksamen i ST001 eller ST101 ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet vil bli fritatt for prøven i statistikk.

Nærmere informasjon finnes på <http://www.oekonomi.uio.no/studieinfo/innpasning.html>

Hovedfag

MÅL OG OPPBYGNING

Mål

Cand.polit. med hovedfag i samfunnsøkonomi: Formålet med studiet er å utdanne spesialister med fagkunnskap på høyt nivå i samfunnsøkonomi. Studiet tar sikte på arbeid både i privat og offentlig sektor. De ferdige kandidatene skal kunne gjennomføre selvstendige analyser og utredninger av økonomiske spørsmål. Ut fra prinsipper for god ressursbruk skal de kunne foreslå

løsninger på konkrete økonomiske problemer. Kandidatene skal være i stand til å utnytte avansert økonomisk faglitteratur og statistikk. De skal ha en vitenskapelig holdning til arbeidet. Konklusjonene fra utredninger og analyser skal kunne formidles til almenheten.

En cand.polit skal i tillegg til å være spesialist i samfunnsøkonomi ha en bakgrunn i andre fag som setter han eller hun i stand til å utnytte faglitteraturen også i disse fagene og å delta i tverrfaglig utredningsarbeid. En cand.oecon. skal i steden ha større bredde i sin faglige bakgrunn innenfor økonomiske områder.

Oppbygning

Hovedfaget i samfunnsøkonomi kan normalt gjennomføres på fire semestre og består av :

- 2. avdeling av profesjonseksamen i samfunnsøkonomi,
- to kurs som kan velges fra listen over kurs på 3. avdeling under profesjonseksamen i samfunnsøkonomi. (Kursene skal normalt være i økonomi eller økonometri. Høyst ett av kursene kan være i matematikk, matematisk statistikk eller informatikk.)
- en hovedoppgave over selvvalgt emne innenfor et spesielt område av faget. (Det er obligatorisk veiledning under arbeidet med hovedoppgaven. Arbeidet er normert til 10 vektall.)

Når det gjelder rekkefølgen av de forskjellige eksamener gjelder de samme bestemmelser og unntak som for samfunnsøkonomisk profesjonsstudium. Det vil si at før man melder seg til eksamen i andre avdeling, må første avdeling være bestått. Før melding til eksamener i tredje avdeling, må andre avdeling være bestått. Det gjelder særskilte regler for dem som følger

studieordningen av 2000 på 2. avdeling: se under Profesjonsstudiet, avsnitt under Mål og oppbygning (tredje avdeling).

Hensikten med hovedoppgaven er at studentene skal få øvelse i å arbeide selvstendig med en økonomisk problemstilling. Oppgaven må inneholde økonomisk-teoretiske resonnmener. Det er forutsatt at hovedoppgaven vil kreve ett semesters fulltidsarbeid. Kravene til hovedoppgaven er de samme som for hovedoppgaven ved tredje avdeling av samfunnsøkonomisk profesjonseksamen. For hovedoppgaven gis karakteren godkjent.

For øvrig henvises til en orientering om arbeidet med hovedoppgaven som finnes på <http://www.oekonomi.uio.no/studieinfo/hovedopp/> Frist for innlevering av hovedoppgaven vil bli publisert i forelesningskatalogen hvert semester.

OPPTAK OG KRAV OM FORKUNNSKAPER

Den som skal begynne på hovedfagsstudiet i samfunnsøkonomi må ha bestått følgende eksamener:

- mellomfagseksamen i samfunnsøkonomi (sosialøkonomi)
- eksamen i semesteremnet i matematikk og statistikk

Opptaket til hovedfag er kvotebegrenset, og skjer etter søknad. Søknadsfristene er 1. juni og 1. desember. Opptaksreglene slås opp på instituttet før søknadsfristene går ut.

PENSUM

Oppdaterte pensumlister fås på <http://www.oekonomi.uio.no/studieinfo/hovedfag.html>

EKSAMEN OG KARAKTERER

Hovedfaget avsluttes med en muntlig eksamen. Ved den muntlige prøven kan studentene eksamineres i hele sitt pensum i samfunnsøkonomi og i emner i tilknytning til hovedoppgaven.

Ved beregning av hovedkarakteren for hovedfaget veier avdelingskarakteren ved andre avdeling av samfunnsøkonomisk profesjonseksamen 1/2 og hvert av de to valgfrie kurs og den avsluttende muntlige eksamen 1/6. Det gis karakterer etter gradert vurdering.

For dem som følger ordningen av 2000 (ny ordning) på 2. avdeling: For hvert kurs på tredje avdeling kan det være krav om at ett eller flere andre kurs er bestått før en melder seg til eksamen i vedkommende kurs. Listen over slike forkunnskapskrav er tilgjengelig på <http://www.oekonomi.uio.no/studieinfo/annet/kurs3avd.html>.

Når det gjelder adgangen til å ta eksamener om igjen, gjelder samme regler som for samfunnsøkonomisk profesjonseksamen. Det vil si at når andreavdelingskurs utgjør forkunnskapskrav for tredjeavdelingskurs, må de eksamenene som skal tas med på vitnemålet for en grad, være avlagt i riktig rekkefølge: Hvis en student forbedrer karakteren på et slikt andreavdelingskurs og ønsker å ha den bedre karakteren med på vitnemålet, kan studenten ikke ha med på vitnemålet eksamener på tredje avdeling som er avlagt tidligere, og som har dette andreavdelingskurset som forkunnskapskrav. Disse kurseksamenene på tredje avdeling må isåfall avlegges på nytt for å kunne inngå i graden.

Profesjonsstudiet i samfunnsøkonomi

GENERELT

Mål

Cand.oecon: Formålet med studiet er å utdanne spesialister med fagkunnskap på høyt nivå i samfunnsøkonomi. Studiet tar sikte på arbeid både i privat og offentlig sektor. De ferdige kandidatene skal kunne gjennomføre selvstendige analyser og utredninger av økonomiske spørsmål. Ut fra prinsipper for god ressursbruk skal de kunne foreslå løsninger på konkrete økonomiske problemer. Kandidatene skal være i stand til å utnytte avansert økonomisk faglitteratur og statistikk. De skal ha en vitenskapelig holdning til arbeidet. Konklusjonene fra utredninger og analyser skal kunne formidles til almenheten.

En cand.polit skal i tillegg til å være spesialist i samfunnsøkonomi ha en bakgrunn i andre fag som setter han eller hun i stand til å utnytte faglitteraturen også i disse fagene og å delta i tverrfaglig utredningsarbeid. En cand.oecon. skal i steden ha større bredde i sin faglige bakgrunn innenfor økonomiske områder.

Oppbygning

Til grunn for planen for cand.oecon.-studiet ligger reglement for studieplanene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved Universitetet i Oslo, med utfyllende regler (se egen seksjon om dette bakerst i boken).

Studiet til profesjonseksamen i samfunnsøkonomi er delt i tre avdelinger.

Første avdeling består av grunnfag og mellomfagstillegget i samfunnsøkonomi (sosialøkonomi) og et semesteremne i metodefag (matematikk og statistikk). For nærmere orientering om første avdeling vises til studieplanene for grunnfag og mellomfag i samfunnsøkonomi (sosialøko-

nomi) og semesteremnet i matematikk og statistikk (med EDB).

Andre avdeling består av to semesters videregående studier i de tre emneområdene mikroøkonomi, makroøkonomi og økonometri grunnkurs. Før melding til eksamen i andre avdeling må første avdeling være bestått. Studieplanen kan gjøre unntak fra denne regelen for enkelte deksamener. Se nedenfor.

Tredje avdeling, som normalt kan gjennomføres på 4 semestre, består av seks kurs og en hovedoppgave. Før melding til eksamen i tredje avdeling må andre avdeling være bestått.

Studieplanen kan gjøre unntak fra denne regelen for enkelte deksamener. Se nedenfor, samt utfyllende regler til reglement for studiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

For studenter som følger gammel studieordning (før 2000) på andre avdeling: Det er ikke anledning til å ta om igjen eksamen i andre avdeling samtidig eller etter at man avlegger eksamen i tredje avdelingskurs. De kurseksamener som er avlagt i samme semester som andre avdeling (evt. tidligere semestre) vil da bli annullert.

For dem som følger ordningen av 2000 (ny ordning) på 2. avdeling: For hvert kurs på tredje avdeling kan det være krav om at ett eller flere andre kurs er bestått før en melder seg til eksamen i vedkommende kurs. Listen over slike forkunnskapskrav er tilgjengelig på <http://www.oekonomi.uio.no/studieinfo/annet/kurs3avd.html>.

Når andreavdelingskurs utgjør forkunnskapskrav for tredjeavdelingskurs, må de eksamenene som skal tas med på vitnemålet for en grad, være avlagt i riktig rekkefølge: Hvis en student forbedrer karakteren på et slikt andreavdelingskurs og ønsker å ha den bedre karakteren med på vitnemålet, kan studenten ikke ha med på vitnemålet eksamener på tredje avdeling som er avlagt tidligere, og som har dette and-

reavdelingskurset som forkunnskapskrav. Disse kurseksamenene på tredje avdeling må isåfall avlegges på nytt for å kunne inngå i graden.

Overgangsordning: Kandidater på 2. avdeling (ordningen av 1986, gammel ordning) som berøres av overgangen til ny studieordning 2000, kan melde seg til eksamen i SØK400 på tredje avdeling før andre avdeling er bestått. Kandidater som har meldt seg til eksamen i SØK400 kan avlegge ny eksamen ved en lavere avdeling og få den godkjent som del av graden uten at han/hun senere må avlegge eksamen i SØK400. Unntaket er begrenset til høstsemesteret 2001, samt vårsemesteret 2002.

Eksamenskravene fastsettes slik at første avdeling normalt skal kunne gjennomføres på fire semestre, andre avdeling på to semestre og tredje avdeling på fire semestre.

Opptak og krav om forkunnskaper

Opptaket til andre avdeling er kvotebegrenset, og skjer etter søknad. Søknadsfristene er 1. juni og 1. desember. Opptaksreglene slås opp på instituttet før søknadsfristene går ut, og kan også fås ved henvendelse til Økonomisk institutt.

Eksamen og karakterer

Et normalt studieopplegg vil gi følgende tidsskjema for de enkelte eksamener:

- Første semester:
Kurs i matematikk under grunnfaget i samfunnsøkonomi.
- Andre semester:
Grunnfagseksamen i samfunnsøkonomi.
- Tredje semester:
Eksamen i mellomfagstillegget i samfunnsøkonomi.
- Fjerde semester:
Eksamen i semesteremnet i matematikk og statistikk.
- Femte og sjette semester:

Vår: Eksamen i mikroøkonomisk teori under andre avdeling. Høst: Eksamen i makroøkonomisk teori og økonometri grunnkurs under andre avdeling. (Kan tas vår-høst eller høst-vår).

- Sjuende - tiende semester:
Eksamener under tredje avdeling og hovedoppgave.
- Tiende semester:
Avsluttende muntlig eksamen.

Regler for rekkefølgen av de forskjellige eksamener er gitt ovenfor.

Ovenstående tidsskjema kan fravikes på følgende punkter når det gjelder rekkefølgen av de enkelte eksamener:

Grunnfagseksamen i samfunnsøkonomi kan tas samtidig med eksamen i mellomfagstillegget.

Eksamen i semesteremnet i matematikk og statistikk kan avlegges på et hvilket som helst tidspunkt før oppmelding til eksamen i andre avdeling. Det er f.eks. tillatt å ta denne eksamen før grunnfagseksamen i samfunnsøkonomi.

Kandidater som får innvilget fritak for en hel avdeling med unntak av en delprøve (som utgjør inntil 8 vektall), gis anledning til å melde seg til eksamen i påfølgende avdeling i samme semester som man melder seg til delprøven. Det presiseres at delprøven må avlegges senest semesteret etter at fritaket er innvilget. I de tilfeller delprøven ikke blir bestått, vil det ikke bli gitt sensur for eksamener i påfølgende avdelinger. Når det gjelder adgangen til å ta eksamener om igjen, gjelder samme regler som for øvrige eksamener.

Eksamen i det valgfrie tredjeavdelingskurset Matematikk for økonomer kan avlegges på et hvilket som helst tidspunkt etter avlegging av eksamen i semesteremnet i matematikk.

ANDRE AVDELING

Mål og oppbygning

Ny studieplan for 2. avdeling ble vedtatt i styret ved Økonomisk institutt 6. april 2000 (sak 38/2000) og i styremøte 14. september 2000 (sak 81/2000). Ny ordning ble innført høsten 2000 (makro og økonometri) og våren 2001 (mikro).

I andre avdeling behandles de tre emneområdene:

- mikroøkonomi
- makroøkonomi
- økonometri - grunnkurs

Både i mikroøkonomi og makroøkonomi tas det sikte på å kombinere teoriundervisningen med anvendelser av teorien på konkrete økonomiske problemer.

Mikroøkonomisk teori (10 vektall)

Et hovedformål med kurset er å formidle analyse av husholdningers og bedrifters atferd hver for seg og hvordan samspillet mellom dem virker i markeder under ulike antakelser om markedsrett og informasjon. En vil både se på situasjoner der rammebetingelsene er forutsigbare og situasjoner der de er beheftet med usikkerhet. En vil studere sammenhenger i økonomier med markedslukevekt under perfekt konkurranse, og regimer der aktørene er seg bevisste at de gjensidig påvirker hverandres situasjon, og der atferden er preget av strategisk interaksjon.

Siktemålet er å gi studentene tilstrekkelig bakgrunn, både gjennom forelesninger og et intensivt seminaropplegg, til å modellere og analysere sentrale økonomiske problemstillinger med utgangspunkt i partiiell og generell likevektsteori. De skal også tilegne seg et apparat for å vurdere godheten av den ressursallokeringen som oppstår og konsekvensene av økonomisk-politiske inngrep. Både i positive og normative analyser vil en søke å få fram betydningen av

informasjonsskjevheter mellom aktørene for hvilke allokeringer som er oppnåelige. Gjennom øvelser vil det legges stor vekt på konkrete anvendelser.

Makroøkonomisk teori (5 vektall)

Kurset tar sikte på å forberede studentene til å arbeide med makroøkonomiske spørsmål i åpne økonomier som den norske. Kjernen i pensum er en beskrivelse av hvordan finansmarkedene og varemarkedene fungerer. Det blir lagt spesiell vekt på:

- Betydningen for virkemåten til arbeidsmarkedet og makroøkonomien generelt av at lønningene blir fastsatt ved forhandlinger
- Betydningen av forventningsdannelsen for valutakurser, renter, lønns- og prisstigning og konsumenttetter spørsmål.

I forbindelse med det siste punktet blir teorier for privat sparing studert nærmere. Alternative strategier for pengepolitikken blir diskutert.

Økonometri - grunnkurs (5 vektall)

Faget dreier seg i hovedsak om fremgangsmåter for å tallfeste sammenhenger mellom variable som inngår i økonomiske teorier og undersøke hypoteser om slike sammenhenger empirisk. Kurset inneholder dels presentasjon og diskusjon av modeller og metoder for analyse av samvariasjon mellom variable, dels anvendelser av metodene på konkrete problemstillinger og data. Enkel og multipel regresjonsanalyse inntar en sentral plass i undervisning og øvelser. Begrepsapparatet fra matematisk statistikk benyttes i kurset, og statistikkdelen av semesteremnet i metodefag utgjør derfor en viktig bakgrunn for stu-

diet av grunnleggende problemstillinger i økonometri. (En videreføring vil bli gitt i kurset Økonometri - videregående i tredje avdeling og i de mer avanserte økonometrikursene).

Undervisning

Undervisningen skjer over to semestre. Hvert høstsemester gis det undervisning i makroøkonomisk teori og økonometri - grunnkurs, med eksamen i begge kurs på slutten av høstsemesteret. Mikroøkonomisk teori undervises hvert vårsemester, med eksamen på slutten av vårsemesteret. Andre avdeling er lagt opp slik at en kan starte studiet hvert semester.

Pensum

Oppdaterte pensumlister legges ut på <http://www.oekonomi.uio.no/studieinfo/hovedfag.html>.

Eksamen og karakterer

Eksamensform

Eksamen i andre avdeling består av tre skriftlige prøver (hver på seks timer). De tre skriftlige prøvene kan tas uavhengig av hverandre. Alle tre prøver arrangeres hvert semester. For hvert av de tre kursene er det et krav om at en obligatorisk semesteroppgave må være bestått for å kunne gå opp til eksamen.

For hver av de tre prøvene gis det karakterer etter gradert vurdering. Karakteren for andre avdeling er et veid gjennomsnitt av karakterene for de tre prøvene, der prøven i mikroøkonomisk teori teller 1/2, og prøven i makroøkonomisk teori og økonometri teller 1/4 hver.

Bestått eksamen i andre avdeling krever at alle de tre prøvene er bestått. En student som går opp til flere prøver i samme semester og ikke består alle, kan beholde ek-

samensresultatet for de(n) bestått(e) prøven(e).

Hjelpemidler under eksamen

Det henvises til Profesjonsstudiet, se avsnitt under "Eksamen og karakterer".

TREDJE AVDELING

Mål og oppbygning

I løpet av tredje avdeling skal hver student ta seks kurs og skrive en hovedoppgave. Hvert kurs har normalt et omfang som tilsvarer et halvt semesters fulltidsarbeid. Undervisningen i et kurs vil imidlertid vanligvis strekke seg over hele semestret.

Noen kurs bygger på andre tredjeavdelingskurs. I slike tilfeller vil det gå fram av planen for det enkelte kurset hvilke kurs det bygger på og om eksamen i disse kursene må være avlagt på forhånd eller kan avlegges samtidig med eksamen i angjeldende kurs. Ved behov gis tredjeavdelingskursene på engelsk.

Det finnes også kombinasjonskurs. Dette er kurs der undervisningen bygger på to forelesningsserier (del-kurs), og der undervisningen i hver serie strekker seg over bare en del av semesteret. Disse kombinasjonskursene bygger på andre tredjeavdelingskurs som må være bestått senest semesteret før man melder seg til kombinasjonskurset. Det vil framgå av planen for de ulike kombinasjonskursene hvilke kurs de bygger på. Hvilke kombinasjonskurs som tilbys vil framgå av undervisningsplanen. Det er anledning til å melde seg til eksamen i bare ett kombinasjonskurs per semester.

Ordinære kurs som kan holdes:

- **SØK411:** Makroøkonomi - videregående
- **SØK420:** Makro - åpne økonomier

- **SØK450:** Matematikk for økonomer
- **SØK456:** Økonometri - videregående
- **SØK460:** Finansteori - grunnkurs
- **SØK465:** Planlegging og regulering
- **SØK470:** Penger og kreditt
- **SØK475:** Internasjonal handel
- **SØK480:** Utviklingsøkonomi
- **SØK485:** Økonomiske systemer
- **SØK490:** Økonomisk historie
- **SØK495:** Offentlig økonomikk
- **SØK496:** Offentlig økonomikk og regulering
- **SØK500:** Naturressursøkonomi
- **SØK505:** Miljø-økonomi
- **SØK510:** Arbeidsmarkedsøkonomi
- **SØK515:** Transportøkonomi
- **SØK520:** Informatikk for økonomer
- **SØK525:** Rettferdighet og fordelingspolitikk
- **SØK531:** Foretaksøkonomi
- **SØK535:** Imperfekt konkurranse og strategisk interaksjon
- **SØK540:** Demografiske metoder
- **SØK545:** Helseøkonomi
- **SØK550:** Rettsøkonomi
- **SØK711:** Økonometri avanserte emner - tidsserieanalyse
- **SØK716:** Økonometri avanserte emner - mikroøkonometri

I tillegg kan det arrangeres andre kurs.

For studenter som avlegger eksamen i 2. avdeling etter studieordningen av 1986 er kurset SØK400 Mikroøkonomisk teori og ett av kursene SØK411 Makroøkonomi - videregående og SØK420 Makro - åpne økonomier obligatorisk. De øvrige fire kurs kan velges fritt fra listen ovenfor (med den begrensning som ligger i at enkelte kurs bygger på andre kurs) ut fra personlige interesser, eller ut fra hva slags arbeid en tar sikte på.

For studenter som avlegger eksamen i 2. avdeling etter studieordningen av 2000: Kursene SØK456 Økonometri vide-

regående og SØK411 Makroøkonomi videregående er obligatoriske. De øvrige fire kurs kan velges fritt fra listen ovenfor (med den begrensning som ligger i at enkelte kurs bygger på andre kurs) ut fra personlige interesser, eller ut fra hva slags arbeid en tar sikte på.

Kursene SØK456 Økonometri videregående og SØK411 Makroøkonomi videregående, vil bli gitt hhv. hver høst og vår. Hvert semester blir det utarbeidet en plan for hvilke kurs som forsøkes arrangert i de påfølgende fire semestre. Denne planen er imidlertid ikke bindende. Hvilke kurs som faktisk vil bli gitt, blir avgjort av instituttstyret omtrent midt i det foregående semesteret.

Nærmere beskrivelser av innholdet i de enkelte kurs, eventuelle forkrav, litteraturlister og undervisningsplaner fås ved henvendelse til ekspedisjonskontoret ved Økonomisk institutt, eller på instituttets hjemmeside.

Krav om forkunnskaper

For hvert kurs på tredje avdeling kan det være krav om at ett eller flere andre kurs er bestått før en melder seg til eksamen i vedkommende kurs. Listen over slike forkunnskapskrav er tilgjengelig på <http://www.oekonomi.uio.no/studieinfo/annet/kurs3avd.html>.

Hovedoppgave

Emne for oppgaven kan velges innenfor hele kretsen av økonomiske fag. Opplegget skal godkjennes av instituttets hovedoppgavekomité. Denne komitéen utpeker også en veileder for hver student. Arbeider av rent beskrivende art godtas ikke. Oppgaven må inneholde økonomisk-teoretiske resonnementer. Det henvises til en orientering om arbeidet med hovedoppgaven som kan fås ved henvendelse til ekspedisjons-

kontoret ved Økonomisk institutt, evt. instituttets hjemmeside.

Hensikten med denne oppgaven er bl.a. at studentene skal få en viss øvelse i å arbeide selvstendig med et problem. Det er forutsatt at hovedoppgaven vil kreve ett semesters fulltidsarbeid. Arbeidet med hovedoppgaven kan imidlertid strekkes ut over flere semestre hvis studenten samtidig følger kursundervisningen. Antall sider vil avhenge av problemets art.

Veiledning til hovedoppgaven er obligatorisk og krever derfor opptak ved instituttet.

For hovedoppgaven gis karakteren godkjent/ikke godkjent. Det ferdige arbeidet skal godkjennes av både en intern og en ekstern sensor.

Siste frist for godkjenning av hovedoppgaven for studenter som skal opp til avsluttende muntlig eksamen vil bli kunngjort i forelesningskatalogen.

Eksamen og karakterer

Eksamensform

Det holdes skriftlig eksamen i hvert enkelt kurs, i hvert kombinasjonskurs, og en avsluttende muntlig prøve. Kandidatene må være forberedt på å bli prøvet i hele sitt pensum, herunder også relevante deler av pensum i første og andre avdeling.

Alle skriftlige eksamener har 6 timers varighet. Eksamen i kombinasjonskurs består av to oppgaver (hver på ca. 3 timer), en for hver av de to del-kursene. Hver av de to oppgavene gir separate karakterer. De to delene teller likt. Eksamen i et kurs arrangeres bare i det semestret undervisning blir gitt og i det påfølgende semestret. Eksamen i kursene SØK411 Makroøkonomi - videregående, SØK456 Økonometri videregående og SØK450 Matematikk for økonomer holdes hvert semester.

Den muntlige prøven ved den avsluttende eksamen skal ikke holdes før sensuren for de skriftlige prøvene har falt, og

bare de som har bestått alle de 6 skriftlige prøvene, kan gå opp til den muntlige prøven.

Ved den muntlige prøven skal en student vanligvis eksamineres i 50 - 60 minutter. Studentene kan eksamineres i hele sitt pensum og i emner i tilknytning til hovedoppgaven.

Både ved kurseksamener og ved den avsluttende muntlige eksamen gis det karakterer etter gradert vurdering. Karakteren for tredje avdeling er et veid gjennomsnitt av karakterene ved de seks skriftlige prøvene og den muntlige prøven, der hver kurseksamen teller 1/8 og den muntlige prøve ved den avsluttende eksamen teller 2/8.

En student har adgang til å avlegge prøve i flere enn seks kurs, og kan ut over de obligatoriske kursene i mikro- og makroøkonomi, som nevnt over, velge hvilke kurs som skal telle med ved beregning av avdelingskarakteren.

For en som har fullført profesjonseksamen, er det adgang til senere å gå opp til eksamen i ett eller flere av de valgfrie kursene. Karakteren for disse kursene vil ikke bli beregnet inn i hovedkarakteren med mindre man avlegger ny muntlig prøve.

Hjelpemidler under eksamen

Ved alle de skriftlige deler av cand.oecon.- og cand.polit.-studiet (grunnfag, mellomfag og hovedfag) er følgende hjelpemidler tillatt:

- 1) Rettskrivningsordlister.
- 2) Logaritmetabell/statistiske tabeller.
- 3) Berck/Strøm/Sydsæter: Matematisk formelsamling, 1999.
- 4) Statistisk årbok, en av de siste utgaver.

Disse hjelpemidlene som kandidatene har med seg, må være uten tilføyelser, notater, merknader eller henvisninger.

Lommekalkulator er *ikke* tillatt brukt ved eksamener, unntatt i prøven i øko-

ometri grunnkurs under 2. avdeling og i statistikkdelen av semesteremnet.

Ved prøven i matematikk på grunnfag, eksamen i matematikk og statistikk i semesteremnet, i prøven i økonometri grunnkurs under 2. avdeling, eksamen i SØK450 matematikk for økonomer i 3. avdeling, eksamen i SØK725 Finansteori videregående i 3. avdeling, er alle skriftlige hjelpemidler tillatt. Arbeidsutvalget ved Økonomisk institutt kan bestemme at alle skriftlige hjelpemidler er tillatt også ved andre prøver og eksamener. Slike endringer vil bli kunngjort for studentene i god tid i forhold til tidspunktene for eksamen/prøven.

Studentene må også være forberedt på at det ved enkelte prøver eller eksamener kan bli utlevert andre hjelpemidler til bruk under eksamensbesvarelsen.

Avdelingskarakterer:

Avdelingskarakteren for **første avdeling** beregnes som et veid gjennomsnitt av karakterene for mellomfaget i samfunnsøkonomi og semesteremnet i matematikk og statistikk, med vektene 3/4 for mellomfaget og 1/4 for semesteremnet.

Avdelingskarakteren for **andre avdeling** (studieordningen av 2000) er et veid gjennomsnitt av karakterene for de tre prøvene, der mikroøkonomisk teori teller 1/2, makroøkonomisk teori og økonometri grunnkurs teller 1/4 hver.

Avdelingskarakteren for **tredje avdeling** er et veid gjennomsnitt av karakterene ved de seks skriftlige prøvene og den muntlige prøven, der hver kurseksamen teller 1/8 og den muntlige prøve ved den avsluttende eksamen teller 1/4.

Hovedkarakterer:

Hovedkarakteren for samfunnsøkonomisk profesjonseksamen av lavere grad, **exam. oecon.**, beregnes som et gjennomsnitt av avdelingskarakterene for

første og andre avdeling. Hver av de to avdelinger teller likt.

Hovedkarakteren for full profesjonseksamen, **cand. oecon.**, beregnes som et gjennomsnitt av de tre avdelingskarakterene med vektene:

1/4 for første avdeling

1/4 for andre avdeling

1/2 for tredje avdeling

Avdelingskarakterene og hovedkarakteren anføres med grad og tallverdi.

For bestått eksamen kreves at ingen av enkeltkarakterene er dårligere enn 4.0.

Vitnemål:

Den som har fullført andre avdeling kan få vitnemål for lavere grad av samfunnsøkonomisk profesjonseksamen, **exam. oecon.** Den som har fullført tredje avdeling kan få vitnemål for full samfunnsøkonomisk profesjonseksamen, **cand. oecon.**

I utfyllende regler til reglement for studiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet (pkt. 7.2) er det gitt bestemmelser om hvilke karakterer som skal føres på vitnemålet. Det vil også bli angitt i hvilket semester den enkelte karakter er oppnådd.

De eksamener som tas med på vitnemålet, må være avlagt i en rekkefølge som er i samsvar med reglene om rekkefølgen av eksamener slik de er gitt i studieplanen. Eksamen i to ulike avdelinger kan ikke være avlagt i samme semester hvis de skal være en del av graden (jmf. pkt. 6 i "Utfyllende regler for studier og eksamen ved SV-fakultetet"). Dvs. en kandidat som har meldt seg til kurseksamen i tredje avdeling kan ikke avlegge ny eksamen i et av kursene på andre avdeling i samme eller senere semester, uten å avlegge eksamen i tredje avdelingskursene på nytt. Studieplanen kan gjøre unntak fra denne bestemmelsen. Se under overskriften Eksamen under Profesjonsstudiet i samfunnsøkonomi.

Den som er fritatt for en eller flere prøver, får som hovedregel ingen avdelingskarakter eller hovedkarakter for eksamener som inneholder prøver det er gitt fritak for.

En kandidat som etter å ha fullført profesjoneksamen, går opp til og består eksamen i ett eller flere av de valgfrie kursene i tredje avdeling, kan få resultatene av slike

tilleggseksamener påført vitnemålet med angivelse av tidspunkt for avleggelsen. Resultatene av slike tilleggsprøver medregnes ikke i hovedkarakteren.

Tverrfakultære studietilbud

Demografi

Økonomisk institutt (ØI)

Besøksadresse: Eilert Sundts hus
 12. etg.
 Postboks: 1095 Blindern
 0317 Oslo
 Telefon: 22 85 51 27
 22 85 43 53 Studiekonsulent
 Fax: 22 85 50 35
 URL: <http://www.oekonomi.uio.no>

Grunnfag - og semesteremne

INNLEDNING

Demografi er læren om menneskelige befolkningers størrelse og sammensetning, med særlig vekt på endringer over tid. De mest sentrale inndelingsvariable er alder, kjønn, bosted og samlivsstatus. Endringene i størrelse og sammensetning skjer gjennom fødsel, død, flytting, giftermål og skilsmisse, som ofte omtales som «demografiske begivenheter». Innenfor den formelle demografi er det presise definisjoner av en del demografiske mål, og det er utarbeidet metoder for å beskrive de grunnleggende sammenhengene mellom de demografiske størrelser og begivenheter.

Den formelle demografi kan betraktes som fagets kjerne. Den er utviklet av og for demografer, og er nødvendig ballast i det meste av virksomheten ellers i faget, som er sterkt tverrfaglig orientert med innslag både fra samfunnsfag, historie, naturfag og medisin. Moderne demografisk analyse er forøvrig også basert på en rekke kvantitative og kvalitative metoder som er utvik-

let utenfor demografien og som brukes i flere andre fagområder. Ikke minst gjøres det økende bruk av forholdsvis avanserte statistiske teknikker.

Når det gjelder sammenhengene mellom demografiske størrelser og begivenheter, er det ikke bare det formelle grunnlaget som er i fokus, men også en dypere forståelse av for eksempel de sosiale eller biologiske mekanismer som ligger bak. Blant de mange spørsmål som diskuteres, kan nevnes: Hvordan påvirker avstanden mellom barna det enkelte barns muligheter for å overleve? Hvor stabile er ekteskap som er inngått i svært ung alder eller på et tidspunkt da paret allerede har fått barn? Hvordan påvirker familiesituasjon flyttetilbøyeligheten?

Demografien beskjeftiger seg dessuten sterkt med vekselvirkningene mellom ikke-demografiske og demografiske størrelser. Man er opptatt av å forstå hvordan sosiale, økonomiske, kulturelle, miljømessige, tekniske og andre faktorer påvirker utviklingen i de enkelte demografiske størrelser og deres samspill.

Samtidig er det selvfølgelig betydelig interesse knyttet til det omvendte, nemlig hvordan befolkningsutviklingen påvirker og legger rammene for vår livskvalitet. Et særlig sentralt spørsmål er hvordan den vedvarende høye befolkningsvekst virker inn på den økonomiske utvikling og på miljøforhold som er viktige for den framtidige helsesituasjon og matproduksjon. Likedan er det et viktig mål for dagens demografiske forskning å skape mer kunnskap om hvordan verdenssamfunnets ressurser best kan brukes for å skape et fall i fødselstallene. I de rike land er det usikkerhet om hvilken innvirkning aldring og et eventuelt fall i folketallet vil få på blant annet den totale verdiskapning, den sosiale trygghet, og mulighetene for å opprettholde bosettingen i griskrendte strøk.

Det er ikke mange som kan regne med å få et arbeid der de hovedsakelig sysler med demografiske spørsmål, men demografi kan utvilsomt være et verdifullt støt-tefag både for samfunnsvitere, historikere, realister og medisinerere.

STUDIEORDNING

Grunnfaget går over to semestre, med start hver vår. Første semester undervises det i demografi semesteremne, og det avsluttes med en skriftlig eksamen. Annet semester er et påbygningssemester som er åpent for alle med bestått eksamen i semesteremnet. Det avsluttes med en skriftlig grunnfagseksamen.

Grunnleggende demografiske begreper og metoder står sentralt i semesteremnet (1. semester), og det legges vekt på å gi studentene praktiske ferdigheter. Det teoretiske og empiriske stoffet omfatter befolkningsutvikling både i fattige og rike land, i samtiden så vel som i et historisk perspektiv. Pensum og forelesningene dreier seg i stor utstrekning om sammenhengene mellom de ulike demografiske størrelser og begivenheter,

og om hvordan disse påvirkes av og selv påvirker sosiale, kulturelle, økonomiske, tekniske, miljømessige og helsemessige forhold. Gjennom dette kommer studentene i kontakt med teori og empiri fra en rekke tilstøtende fag som:

- sosiologi
- økonomi
- antropologi
- statsvitenskap
- historie
- geografi
- epidemiologi
- biologi

I påbygningssemesteret (2. semester) vil det bli en fordypning innenfor de fleste av de emner som er tatt opp i semesteremnet. Det metodiske vil stå mye svakere i 2. enn i 1. semester. For å få godt utbytte av mye av den nyere empirisk og teoretiske demografiske litteraturen kreves en viss innsikt i analysemetoder som går ut over det helt elementære som blir forelest i semesteremnet. Metodeundervisningen i 2. semester tar sikte på å gi et slikt grunnlag, og vil samtidig være et utgangspunkt for den videre metodeopplæring som er nødvendig dersom man vil ta del i den demografiske forskningen som utføres ved Sosialøkonomisk institutt. (Etter avtale kan hovedfagsstudenter i tilstøtende fag ta en demografisk hovedoppgave. Det vil da være gunstig å ta et 5-vektalls kurs i «demografiske metoder». En slik ordning vil særlig være aktuell for hovedfagsstudenter i samfunnsøkonomi, sosiologi, samfunnsgeografi eller matematisk statistikk).

Målet med semesteremnet og grunnfaget er at studentene skal være i stand til å forstå og nyttiggjøre seg den demografisk relaterte litteratur de møter i sitt virke i andre fag, at de selv skal kunne bruke enkle demografiske metoder og tankemåter, og at de skal få et solid fundament for videregående studier innenfor demografi.

UNDERVISNINGSFORM

Det er 3-4 dobbelttimer forelesning hver uke. Dessuten er det ukentlige PC-øvelser ca. 10 ganger i løpet av semesteremnet og ca. 4 ganger i løpet av påbygningssemesteret. En avsluttende PC-basert øvelsesoppgave kreves bestått før eksamen i semesteremnet kan avlegges. I løpet av semesteremnet skal det også skrives en obligatorisk semesteroppgave. I påbygningssemesteret blir det gitt en eller to mindre øvelsesoppgaver som kreves bestått før eksamen.

PENSUM

Det er to lærebøker, en i metode og en i teori/empiri. I tillegg inneholder pensum mange tidsskriftsartikler og noen utdrag fra rapporter og bøker (distribuert gjennom UNIPUB). Totalt er det ca. 1600 siders pensum i semesteremnet og 1800 sider i påbygningssemesteret.

EKSAMENSFORM/KARAKTERER

Karakteren vil bli utelukkende basert på skriftlig 8-timers eksamen. Det holdes eksamen både som avslutning på semesteremnet og som avslutning på påbygningssemesteret. Grunnfagskarakteren er gjennomsnittet av de to eksamenskarakterene.

Det gis tallkarakterer etter en skala fra 1,0 til 6,0, med 4,0 som laveste ståkarakter.

OPPTAKSKRAV/ANBEFALINGER

Alle med studierett ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet kan følge studiet i demografi. Studenter som har ordinært opptak ved et annet fakultet ved UiO og har avlagt eksamen i minst 20 vekttall ved dette fakultetet, kan få automatisk studierett ved SV-fakultetet. Eksamen philosophicum (førstesemesterstudium for nye studenter f.o.m. høstsemesterstudium 1996) må være bestått senest semesteret før en melder seg opp til eksamen.

Man bør like å arbeide med tall. Hvis man har greid seg godt gjennom første års matematikk-kurs fra videregående skole, er det tilstrekkelig grunnlag for demografistudier på dette nivået. Det er en fordel med litt EDB-erfaring.

NÆRMERE OPPLYSNINGER

Nærmere opplysninger om undervisningsopplegg m.m. fås ved henvendelse til Økonomisk institutt eller Det samfunnsvitenskapelig fakultet. Pensumliste finnes på nettadressen

<http://www.oekonomi.uio.no>

Kvantitativ metode

Økonomisk institutt (ØI)

Besøksadresse: Eilert Sundts hus

12. etg.

Postboks: 1095 Blindern

0317 Oslo

Telefon: 22 85 51 27

22 85 43 53 Studiekonsulent

Fax: 22 85 50 35

URL: <http://www.oekonomi.uio.no>

Grunnfag

PRESENTASJON AV FAGET

NB! Det vurderes å gi et redusert undervisningstilbud i Kvantitative metoder studieåret 2001/2002. Interesserte studenter bes kontakte instituttet for nærmere informasjon.

Faget Kvantitativ metode, det vil si matematikk, statistikk og statistisk databehandling, er viktige redskaper i samfunnsfagene. Grunnfag og semesteremnet i kvantitativ metode retter seg mot studenter, først og fremst fra alle samfunnsvitenskapelige fag, som ønsker en grundigere innføring i matematikk og statistikk enn det de enkelte fagstudiene vanligvis gir rom for. De vil dermed mer effektivt kunne lese og nyttiggjøre seg avansert statistisk metodologi som ofte er aktuell i forskning og utredning. Kandidater som behersker kvantitativ metode vil ofte ha et karrièrefortrinn i mer forskningspreget arbeid som de senere vil møte i sitt studium eller karriere.

Statistiske data danner materiale for forskning og utredning i svært mange fag, ikke minst de samfunnsvitenskapelige. Læren om hvordan statistiske data kan tolkes, den statistiske metodelære, er også en sentral del av samfunnsvi-

tenskapenes metodelære. Metoder for innsamling av data, bearbeiding av data (EDB) og tolking av statistiske data har derfor en plass innenfor de enkelte samfunnsvitenskapene, og det har utviklet seg metodeorienterte fagdisipliner som psykometri og økonometri. Statistisk metodelære utgjør derfor hoveddelen av faget kvantitative metoder.

Grunnbegreper og tankegang i de enkelte fagenes statistiske metodelære er imidlertid svært like, selv om terminologien kan veksle. Dette fellesskap i statistisk metodelære har sin grunn i selve vitenskapsidealet. Fra gammelt av har nemlig statistikkfaget vært læren om hvordan en målbevisst kan samle tall sammen som ikke kan angripes som tendensiøse, og om hvordan en kan dra slutninger fra sine data som alle kan anerkjenne.

Faget kvantitativ metode tar opp til studium sentrale statistiske metoders logikk og virkemåte. Formålet er å gi teoretisk innsikt og praktiske ferdigheter i innsamling, organisering og behandling av statistiske data og i hvordan slike data kan tolkes. Det blir lagt stor vekt på bruk av EDB for statistiske formål.

Det er mulig å ta enkeltstående deleksamener innenfor kursporteføljen.

Matematisk modellering har en selvstendig plass i flere samfunnsfag. I tillegg er statistisk analyse preget av matematisk tankegang. Trening i å lese matematiske formler og forståelse av grunnleggende matematiske begrep er en fordel. Undervisningen starter derfor med et innføringskurs på to vekttall i matematikk, MS101. Studenter som ønsker å studere statistikk i større matematisk dybde henvises til Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, hvor en også kan ta statistikk hovedfag.

Kandidater med grunnfag i kvantitativ metode i fagkretsen har gode muligheter på arbeidsmarkedet, både innen forskning og høyere utdanning og i det private næringsliv. Dette vil de også med stor sikkerhet også ha i tiden framover, ikke minst fordi det alltid vil være stor mangel på folk med kompetanse i statistikk.

STUDIET OG UNDERVISNINGEN

Den faste kursporteføljen består av kursene:

- MS101 - Matematikk for samfunnsvitere I (2 vekttall)
- MS102 - Matematikk for samfunnsvitere II (5 vt)
- SS101A - Almenn statistikk A (3 vt)
- SS101B - Almenn statistikk B (5 vt)
- SS102 - Metoder for utvalgsundersøkelser (5 vt)
- SS3 - Analyse av kategoriske data (5 vt) og
- SS4 - Analyse av kontinuerlige data (5 vt)

(De to siste kursene kan komme til å skifte nummer i løpet av studieåret).

Et semesteremne i kvantitativ metode vil bestå av enten

- kurset MS101 + SS101A + ett av de øvrige kursene i porteføljen, eller

- kurset SS101B + ett av de øvrige kursene i porteføljen, i alt 10 vekttall.

Et grunnfag i kvantitativ metode vil bestå av MS101 + SS101A eller SS101B pluss tre av de andre kursene i porteføljen, i alt 20 vekttall.

Kurset SS101A forutsetter alminnelig studiekompetanse i matematikk. Kurset SS101B inneholder i sin helhet SS101A. De delene av SS101B som ikke er med i SS101A er imidlertid betydelig mer matematisk enn SS101A. Kombinasjonen med SS101B anbefales bare for studenter med kjennskap til integralregning, dvs. minst tilsvarende 3 år matematikk fra videregående skole. MS102 gir det nødvendige grunnlaget, men ikke MS101.

Undervisningen går over to semestre, vår og høst. MS101, SS101A og SS102 foreleses om høsten og SS3 og SS4 om våren. SS101B og MS102 er identisk med kurs som foreleses under 1. avdeling samfunnsøkonomi (SOØSTA og SOØMAT) og blir derfor undervist hvert semester. I tillegg til de ordinære forelesningene i SS101A og B gis det kurs i programpakken MINITAB.

SS101A og B gir innføring i statistisk metodelære og sannsynlighetsregning, og studentene skal lære å bruke deler av programpakken MINITAB. En semesteroppgave hvor bruk av EDB (MINITAB) inngår, må være godkjent før eksamen i statistikk.

I SS102 gis det undervisning i planlegging og gjennomføring av intervjuundersøkelser. Det undervises i de forskjellige praktiske sidene ved intervjuundersøkelser, slik som utarbeiding av spørreskjema, metoder for databehandling, og organisering av data for analyse. Den statistiske teorien for utvalgsundersøkelser blir gjennomgått. En innføring i teorien for måling, med vekt på reliabilitet og validitet, blir også gjennomgått. Programpakken MINITAB blir brukt for å tilrettelegge data. Obligatorisk semesteroppgave må være godkjent før eksamen i SS102.

Navn	Kode	Vekttall	Innhold	Undervisning
Matematikk for samfunnsvitere I	MS101	2	Grunnleggende algebra, lineære, polynomiske og potensfunksjoner, eksponensialfunksjoner og logaritmer. Derivasjon, maksimum og minimum. Lineær algebra med matriser.	Eksamen 3 timer. En obligatorisk innlevering.
Matematikk for samfunnsvitere II	MS102	5	Kurset vil særlig dreie seg om matematisk analyse (funksjoner av en og flere variable) og lineær algebra. Kurset bygger på kunnskaper tilsvarende MS101, men kan tas av andre med god bakgrunn i matematikk.	Eksamen: 5 timer. To obligatoriske innleveringer.
Allmenn statistikk A	SS101A	3	En første innføring i statistikk og sannsynlighetsteori. Sannsynlighetsregning for diskrete variable. Statistiske modeller, hypotesetesting, estimering. EDB: MINITAB.	Eksamen: 4 timer. Obligatorisk semesteroppgave med MINITAB.
Allmenn statistikk B	SS101B	5	SS101A pluss sannsynlighetsregning for kontinuerlige fordelinger. EDB: MINITAB.	Eksamen: 6 timer. Obligatorisk semesteroppgave med MINITAB.
Metoder for utvalgsundersøkelser	SS102	5	Utarbeiding av spørreskjema, valg av innsamlingsmetode, organisering av data for analyse, deskriptive metoder. Regresjonsanalyse. Statistisk utvalgsteori og estimeringsteori. EDB: MINITAB.	Eksamen: 6 timer. Obligatorisk semesteroppgave med MINITAB.
Analyse av kategoriske data	SS3	5	Analyse av kontingenstabeller. Loglineær analyse. Logistisk regresjon. Generaliserte lineære modeller, EDB: SPLUS	Eksamen: 6 timer. Semesteroppgave
Analyse av kontinuerlige data	SS4	5	Regresjonsanalyse, variansanalyse, multivariabel analyse. EDB: MINITAB/SPLUS.	Eksamen: 6 timer. Semesteroppgave

Tabell 3: Kursoversikt

I SS3 undervises det i statistisk analyse av tabeller og kategoriske data basert på loglineære og logistiske modeller, samt forløpsanalyse. SS3 er delvis samkjørt med et kurs i demografisk metode. Programpakken SPLUS, og annen programvare benyttes.

Kurset SS4 omfatter regresjonsanalyse, variansanalyse og andre metoder i multivariabelanalyse. Programpakkene SPLUS og MINITAB benyttes.

I alle 4 kursene inngår en semesteroppgave.

Kursene SS101A/B og SS102 kan tas samtidig. Kursene SS3 og SS4 kan også tas samtidig. Begge kursene bygger på kunnskaper tilsvarende SS101A og MS101.

Hvert kurs er tillagt et vektall som gir uttrykk for omfanget. Samlet vektall for hele grunnfaget er 20. tabell 3.

PENSUM

Pekere til pensumlistene for de ulike kurs finnes på internettadressen

<http://www.uio.no/~johanh/>

EKSAMEN

Ved eksamen i alle kurs unntatt MS102 er alle trykte og skrevne hjelpemidler tillatt brukt til eksamen. Regnemaskin er også tillatt i alle SS-kursene, men ikke i MS kursene. For SS101A/B og SS102 er se-

mesteroppgaven obligatorisk og må være godkjent før eksamen.

KARAKTERER

Karakteren for grunnfag i kvantitative metoder blir beregnet som et vektallsveit gjennomsnittet av karakterene i de kursene som inngår. Semesteroppgavene teller ikke med i eksamenskarakterene.

INNPASNING

Den som godtgjør å ha avlagt eksamen i relevante kurs ved andre fakultet eller høyskoler, kan søke Det samfunnsvitenskapelige fakultet om å få godkjent denne som del av grunnfag i kvantitative metoder. Dette gjelder også kurs som omhandler emner som ikke er dekket av den faste kursporteføljen, f.eks. kurs i informatikk. Slike kurs kan likevel ikke utgjøre mer enn 10 vektall av hele grunnfaget.

Eksamen i ST001 eller ST101 ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet gir automatisk fritak for SS101A og B.

GODKJENNING AV KURS I KVANTITATIVE METODER I ANDRE FAG

Kurset SS3 alene og kombinasjonen SS102 og SS4 er godkjent som kurs til Cand.oecon. og til hovedfagsstudiet ved Sosialøkonomi og Statsvitenskap.

ESST - Society, Science and Technology in Europe. Master of Arts studium

Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK)

Besøksadresse: Forskningsparken plan 5

Gaustadalleen 21

0349 Oslo

Postboks: 1108, Blindern

0317 Oslo

Telefon: 22 84 06 22

Fax: 22 84 06 01

E-post: info@tik.uio.no

URL: <http://www.tik.uio.no>

Studieplanen er godkjent av fakultetsstyret. Justeringer i henhold til forslag om tilrettelegging for nettet, med presisering av opptak og krav om forkunnskaper og tillegg av studieplan for "påbygningselement" gjort 10. mai 2001.

Mål og oppbygning

Society, Science and Technology in Europe er et Masterstudium over tre semestre undervist i samarbeid med en rekke europeiske universiteter. Det er basert på betydelig internasjonal utveksling av studenter og lærekrefter. Samarbeidet er nedfelt i organisasjonen The European Inter University Association on Society, Science and Technology, (ESST), der Universitetet i Oslo er medlem.

Hovedhensikten med studiet er å bidra til en bedre forståelse av moderne teknologisk og vitenskapelig utvikling; å integrere og forbedre vår forståelse av samspillet mellom teknologi, vitenskap og samfunn.

Tilnærmingen er tverrfaglig, og er basert på pågående forskning av teknologisk vitenskapelig og økonomisk sosial utvikling.

Studiet tar sikte på å anvende slik forskning på et bredt felt, der den teknologisk vitenskapelige utviklingen kan studeres i lys av sosiale, økonomiske, kulturelle og politiske aspekter.

Opptak og krav om forkunnskaper

Studentopptak er begrenset til inntil 20 studenter pr. år ved Universitetet i Oslo. For å bli tatt opp til mastergradsstudiet må søkeren ha en grad basert på minst 3 års studier utover norsk immatrikuleringsgrunnlag fra godkjent utenlandsk undervisningsinstitusjon, eller tilsvarende utdanning godkjent av fakultetet. For søkere med utdanning fra Norge kreves cand.mag.-grad eller tilsvarende utdanning eller en avsluttet profesjonsutdanning av minst 4 års varighet. Intervju inngår som del av opptaksprosedyren. Det kreves ingen spesifikk faglig bakgrunn eller fakultetstilknytning: studiet er åpent for realister, humanister, ingeniører, samfunnsvitere, matematikere, medisiner og andre. Gode engelskkunnskaper er

nødvendig. Jf. reglementet for Mastergraden. Søkere som tidligere ikke er immatrikulert ved Universitetet i Oslo må søke om dette i forbindelse med opptak.

Frist

Søknadsfrist: 1. juni.

Undervisning

Undervisningen og eksamen er basert på tretten måneders heltids studium. Studiet begynner med en kursdel i september hvert år, og avsluttes med innlevering av en selvstendig, faglig oppgave (masteroppgave) i oktober det påfølgende år.

HØST SEMESTER

Første semesters kurs gir en intensiv innføring i forskjellige tilnærminger til studiet av teknologisk-vitenskapelig utvikling. Semesteret er bygd opp av fire temaområder:

- Vitenskaps- og teknologistudier
- Teknologi og organisasjoner
- Teknologi, innovasjon og vekst
- Det internasjonale aspektet - globalisering

VÅR OG SOMMER SEMESTER

Annet semester er en fordypnings- eller spesialisingsdel. Etter et kortere introduksjonskurs begynner studenten med masteroppgaven. Studentens prosjekt er tilknyttet pågående forskningsarbeid ved ett av de europeiske universitetene.

Forskjellige spesialiseringer tilbys ved de forskjellige medlemsuniversitetene. En liste over de spesialiseringer som til enhver tid tilbys kan fås ved henvendelse til TIK.

I første semester studerer studenten ved det universitetet hun/han sogner til; det vil si Universitetet i Oslo i vårt tilfelle. Undervisningen gis i form av forelesnin-

ger og seminarer, hovedsakelig av lokale lærerkrefter, supplert med gjesteforelesere fra eksterne institusjoner. I andre og tredje semester reiser studentene til det universitet som tilbyr spesialiseringen studenten skal ta. Undervisningen er basert på seminarer og individuell veiledning ved dette universitet. Undervisningsspråk er i første semester norsk og engelsk, i annet semester engelsk. Eksamensspråket er engelsk. Masteroppgaven må skrives på engelsk

Pensum

Ca. 2.500 sider (engelsk).

Eksamen og karakterer

Studenten må bestå en prøve mot slutten av første semester for å gå videre i studiet. Avsluttende eksamen består av masteroppgaven. Oppgaven bedømmes ifølge karaktersystemet bestått/ikke bestått. ESST-organisasjonen utsteder i tillegg vitnemål hvor kandidater kan gis karakteren "Pass with Distinction"

Påbygningselement for MA ESST studenter

Plan godkjent i SV-fakultetets forskningsutvalg 09.12.99

MA ESST-kandidatene som ønsker å søke seg til doktorgradsstudium mangler 10 vektall for å være formelt kvalifisert til opptak til dr. polit programmene.

Etter vedtak av SV-fakultetets forskningsutvalg 11.09.98 har Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK) utarbeidet et opplegg for å gjøre det mulig for ESST-kandidater å kvalifisere seg til opptak for doktorgradsstudiet ('påbyggingselement').

Påbyggingselementet kan gis til ESST-kandidater eller kandidater med tilsvarende utdanning. De må fylle

kvalitetskravene til forutdanningen for opptak til dr.polit. studiet.

Studiets omfang er 10 vektall på høyere grads nivå.

Søknad leveres til, og behandles av, TIK, som godkjenner den enkelte students studieopplegg. Søknad kan leveres fortløpende og bør inneholde skisse til doktorgradsprosjekt.

Innholdet i påbyggingselementet kan bestå av hovedfagsundervisning og eventuelt andre høyere grads kurs som tilbys av TIK-senteret, eller faglig relevante høyere grads kurs ved andre institutter/sentra

med egne evalueringsordninger. Også tidligere gjennomførte relevante kurs på høyere grads nivå kan regnes som del av påbyggingselementet. Kursene bør tilpasses den enkelte students faglige behov i doktorgradsstudiet.

Dersom søkerne kan dokumentere egne faglige publikasjoner eller annet relevant vitenskapelig arbeid (f.eks. presentasjon av egne arbeider på vitenskapelige konferanser), kan dette føre til reduksjon av antall vektall i påbyggingselementet. Oversikt over slike arbeider gis i søknaden.

Forvaltningsinformatikk

Generelt om faget

Forvaltningsinformatikk hovedfag representerer et flerfaglig perspektiv på store organisasjoners bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Faget tar dels utgangspunkt i sentrale teknologianvendelser. Særlig er interessen knyttet til bruk av store databaser (med klient- og kundeopplysninger mv), store tekstbaser (som f.eks ODIN og Lovdata) og automatisert saksbehandling (innen skatt, trygd, forsikring mv). Disse teknologianvendelsene holdes opp mot sentrale idealer for samfunnsstyring, særlig vedrørende rettssikkerhet, personvern og demokrati.

I møtet mellom teknologi og styringsidealer oppstår det en rekke sentrale diskusjoner. Disse diskusjonene kan tenkes å resultere i nye krav til teknologien, f.eks forslag om "personvernforbedrende teknologi". Diskusjonene kan imidlertid også gjøre at vi reformulerer styringsidealene, f.eks ved at vi spør hvorledes bør rettssikkerhetsidealet forstås når saksbehandlingen er automatisert? Sist men ikke minst kan diskusjonene lede til krav om endret arbeidsdeling i de organisasjoner der teknologien anvendes. Samlet sett kan en si at forvaltningsinformatikken særlig gjelder forandringer vedrørende informasjonsteknologi, styring og organisering og sammenhengene mellom disse endringsfaktorene.

I forvaltningsinformatikken arbeider vi ikke bare tverrfaglig. I tillegg er det rom for spesialisering innenfor ett eller flere av de faglige innfallsvinklene til studiet av informasjons- og kommunikasjonsteknologi i store organisasjoner. Dette gir rom for

- en samfunnsvitenskapelig spesialisering (f.eks statsvitenskapelig eller sosiologisk),

- en informatisk spesialisering (f.eks innen databaser),
- en normteoretisk spesialisering (f.eks innen modal-logikk) og/eller
- en juridisk spesialisering (f.eks forvaltningsrettslig eller personvernrettslig)

Forvaltningsinformatikken befinner seg således i skjæringspunktet mellom jus, samfunnsfag og informatikk, idet det både stilles krav til "sammenhengskunnskap" og spesialisert kunnskap.

Vilkår for opptak til hovedfaget

Krav til grunnfag

Forvaltningsinformatikk tar opp studenter som har ett samfunnsvitenskapelig, ett rettsvitenskapelig og ett informatisk (f.eks humanistisk informatikk) grunnfag:

1) Krav til samfunnsvitenskapelig utdanning:

- Statsvitenskap grunnfag
- Sosiologi grunnfag
- Samfunnsøkonomi grunnfag
- Sosialantropologi grunnfag

Også andre samfunnsvitenskapelige fag kan godkjennes

2) Krav til rettsvitenskapelig utdanning:

- Offentlig rett grunnfag

Også annen sammenliknbar juridisk utdanning kan godkjennes

3) Krav til informatikkutdanning:

- Som informatisk/filosofisk kompetanse kreves emner/fag tilsvarende 20 vektall:

- *Realister*:Emnegruppe i informatikk, 20 vekttall
- *Humanister*:Språk, logikk og informasjon (SLI), 20 vekttall

Fagrådet for forvaltningsinformatikk hovedfag fastsetter og oppdaterer en liste over de kurs ved UiO som kan anses å tilfredsstillere kravene til informatisk og filosofisk kompetanse. Informasjon vedrørende slike kurs innen filosofiske fag gjøres tilgjengelig ved Filosofisk institutt og Institutt for lingvistiske fag. Informasjon vedrørende kurs innen informatiske fag gjøres tilgjengelig ved Institutt for informatikk.

Også annen filosofisk og informatisk utdannelse kan godkjennes ut fra en samlet vurdering av søkerens utdanning og arbeidserfaring.

Krav til mellomfagstillegget

I tillegg til tre grunnfag skal studenter som søker opptak til hovedfag i forvaltningsinformatikk ha mellomfagstillegg i et av de ovenfor nevnte grunnfagene og således ha oppnådd graden cand.mag.

Studenter tas opp til hovedfaget etter søknad en gang hvert år. Informasjon om søknadsfrist fås ved henvendelse til Avdeling for forvaltningsinformatikk.

Utfyllende informasjon om krav til opptak finnes på Avdeling for forvaltningsinformatikk's nettsider under "Reglementer og retningslinjer", se <http://www.afin.uio.no/>.

Hovedfagsundervisning og eksamen

FØRSTE ÅR: (OBLIGATORISK
UNDERSVISING)

Hovedfagsundervisningen vil bestå av ett semesteremne (10 vt) og ett kurs (5 vt). I tillegg skal hver student velge et 5-vektalls kurs.

FOVA 1-1: Utvikling av saksbehandlingssystemer og persondatabaser (10 vt)

For hospitanter fra andre hovedfag og for etter- og videreutdanningsstudenter er semesteremnet organisert som tre kurs:

- * FOVA 1-1 A: Systemarbeid, modellering og databaser (5 vt)
- * FOVA 1-1B: Rettslige aspekter ved utvikling av beslutningssystemer (5 vt)
- * FOVA 1-1C: Analyse og representasjon av rettslige normer (2 vt)

Vedrørende innhold av disse kursene, se kursbeskrivelsen for FOVA 1-1 eller detaljert informasjon på Avdeling for forvaltningsinformatikk's nettsider, <http://www.afin.uio.no/>. Kursene arrangeres kun hvert høstsemester.

Kursansvarlig: Professor Dag Wiese Schartum, Avdeling for forvaltningsinformatikk.

FOVA 1-2 Informasjonsteknologi, individ og styring (5 vt)

Kurset tar utgangspunkt i endringer av oppgaveløsningen i myndighetsorganer. Spesiell oppmerksomhet vil bli rettet mot de deler av oppgaveløsningen som informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) må antas å påvirke. Den teknologiske utviklingen ses i nær sammenheng med andre omstillingsprosesser, spesielt vedrørende organisering og arbeidsdeling. Undervisningen er ikke basert på noen fast forestilling om teknologibruken er en direkte årsak til organisatorisk eller annen endring, eller om IKT snarere innføres som et resultat av slike andre omstillingstiltak. Det vil primært bli tatt utgangspunkt i omstillingsarbeidet vedrørende statlige og kommunale myndigheter, men også deler av privat virksomhet vil bli omfattet.

Den overordnede problemstillingen i kurset er hvorvidt teknologi kan styres og hvorledes slik styring kan og bør skje for å ivareta grunnleggende idealer for samfunnsstyringen. Særlig vil spørsmål om demokrati, rettssikkerhet, personvern og brukerrettet forvaltning bli diskutert i lys av samfunnsmessige endringer knyttet til IKT. Herunder vil forholdet mellom myndigheter og den enkelte bli viet spesiell oppmerksomhet. Individenes rolle som "velgere", "borgere", "parter", "brukere", "klienter", "kunder" og "datasubjekter" vil bli grundig behandlet.

Kurset vil ha et genuint tverrfaglig preg, i det samfunnsvitenskapelige, juridiske og (i noen grad) informatiske aspekter kombineres og integreres.

Kurset arrangeres kun hvert vårsemester.

Undervisningen er relevant for alle som ønsker å arbeide med omstilling i store organisasjoner og organisasjonens forhold til parter, brukere og kunder.

Detaljert beskrivelse av semesteremnet med litteraturoversikt finnes på Avdeling for forvaltningsinformatikk's nettsider.

Ansvarlig: Professor Dag Wiese Scharum, Avdeling for forvaltningsinformatikk.

VALGFRIE KURS

Studentene kan selv velge og få godkjent ett 5 vekttalls kurs som er begrunnet ut i fra planene for hovedfagsoppgave. Avdeling for forvaltningsinformatikk vil arrangere egne kurs etter behov.

PENSUM

Pensum og nærmere planer for undervisningen i forvaltningsinformatikk hovedfag er tilgjengelig på nettsidene til Avdeling for forvaltningsinformatikk (<http://www.afin.uio.no/>) eller kan fås ved henvendelse til avdelingen.

LOKALISERING OG ADMINISTRASJON

Forvaltningsinformatikk hovedfag er samlokalisert med Institutt for rettsinformatikk (Det juridiske fakultet). Besøksadresse er: Domus Nova, St. Olavs plass 5. 4. etg.

Forvaltningsinformatikerne og arbeidsmarkedet

Vi tror personer med forvaltningsinformatikk hovedfag vil kunne ha viktige brobyggingsfunksjoner innen større organisasjoner. Forvaltningsinformatikeren er spesialist på sammenhenger mellom informatiske, juridiske og samfunnsfaglige spørsmål innen moderne forvaltning. Dette bør gjøre våre kandidater til sentrale aktører innen bl.a systemutvikling og systemvedlikehold samt utvikling av virksomhets- og IT-strategier. I tillegg kommer at forvaltningsinformatikken er alene om en systemutviklingsmetode for å håndtere rettslige spørsmål ved utvikling av edb-systemer i forvaltningen.

Kontaktperson

1. konsulent Idar Helle
Avdeling for forvaltningsinformatikk,
Det juridiske fakultet

Postboks: 6706 St. Olavs plass

0130 OSLO

Besøksadresse: Domus Nova

4.etg.

St. Olavs plass 5

Telefon: 22 85 00 78

E-post: idar.helle@jus.uio.no

URL: www.afin.uio.no/

Tverrfaglig studium i informatikk

E-post: tverrgr-in@ifi.uio.no

URL: www.tvi.uio.no/

Generelt om grunnfaget

Tverrfaglig informatikk (TVI) grunnfag er et fag for studenter som ikke vil spesialisere seg innen informatikk, men som ønsker å kombinere teknologikunnskap med viten om samfunnsvitenskapelige, kulturelle, rettslige, pedagogiske og andre "myke" aspekter ved informasjonssamfunnet. Derfor inneholder faget både undervisning om informasjonsteknologien, og om de muligheter, utfordringer og problemer som denne teknologien skaper.

Faget har én felles teknologisk del på i alt 15 vekttall (MODUL 1, 2 og 3). I tillegg skal hver student ta et fakultetsspesifikt kurs på 5 vekttall (MODUL 4) gitt av det fakultetet man er blitt tatt opp til: Det historisk-filosofiske fakultet (HF), Det juridiske fakultet (JF), Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV) eller Det utdanningsvitenskapelige fakultet (UV).

Opptak og forkunnskapskrav

Opptak til TVI grunnfag skjer fakultetsvis. Det er 100 plasser på grunnfaget. I utgangspunktet fordeles disse likt med 25 plasser på hvert av HF, JF, SV og UV. De enkelte fakultetene står for opptaket. Søkerne rangeres etter studieansiennitet. Underrepresentert kjønn kan bli tillagt vekt.

Du kan velge TVI grunnfag enten du har andre grunnfag fra før, eller du nettopp har tatt exphil og exfac. Vær likevel oppmerksom på at prioriteringsregler ved de ulike fakultetene gjør at noen søkergrupper går foran andre.

Forkunnskapskrav for det tverrfaglige grunnfaget i informatikk er exphil og exfac. I tillegg kreves studierett (opptak) ved det aktuelle fakultetet. Unntak: For TVI ved Det juridiske fakultet er det ikke krav om studierett ved Det juridiske fakultet, men søkere fra JF, HF og SV prioriteres.

Fristen for å søke om opptak til Tverrfaglig informatikk (TVI) grunnfag er 1. desember. Søknadsskjema kan du hente fra TVI-sidene (www.tvi.uio.no), eller få ved å henvende deg til Institutt for informatikk (telefon: 22 85 24 10, e-post: tverrgr-in@ifi.uio.no). Utfylt skjema sendes til:

Institutt for informatikk
Postboks 1080, Blindern
0316 OSLO

Studenter som er tatt opp til TVI, blir oppmeldt administrativt til sine eksamener og skal bekrefte eksamensoppmeldingene ved semesterregistreringen.

Undervisning

FØRSTE SEMESTER (VÅR)

MODUL 1 (5 vekttall) og MODUL 2 (5 vekttall) tas parallelt.

MODUL 1 gir grunnkompetanse i programmering. Her er hovedkurset INF101 - "Grunnkurs i objektorientert programmering", gitt av Institutt for informatikk, men med SLI130 - "Symbolsk programmering 1", gitt av Institutt for lingvistiske fag, som et alternativ. For beskrivelse av kursene henvises det til studie håndbøkene til Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (MN-fakultetet) og HF-fakultetet.

MODUL 2 beskriver utvikling av datasystemer og databaser. Som MODUL 2 brukes INF102 - "Utvikling av datasystemer", gitt av Institutt for informatikk. Se studiehåndboken til MN-fakultetet for beskrivelse av kurset.

ANDRE SEMESTER (HØST)

MODUL 3 (5 vekttall) og MODUL 4 (5 vekttall) tas parallelt. MODUL 3 og MODUL 4 forutsetter godkjent deltakelse i MODUL 1 og MODUL 2.

Studentene velger mellom to kurs i MODUL 3: enten INF103 - "Fra brukergrensesnitt til maskinvare" gitt av Institutt for informatikk, eller SLI110 - "Logikk og beregnbarhet 1" gitt av Institutt for lingvistiske fag. For beskrivelse av kursene henvises det til studiehåndbøkene til MN-fakultetet og til HF-fakultetet.

Gruppeopptak og -plassering til MODUL 3 i grunnfaget gjøres i løpet av vårsemesteret.

MODUL 4 er fakultetsspesifikk, og avhenger av hvilket fakultet man er tatt opp til TVI på:

Det historisk-filosofiske fakultet (HF):

For studenter som er tatt opp til TVI ved HF-fakultetet, tilbys *Humanistisk informatikk*, som gis av Institutt for lingvistiske fag. Studentene kan velge mellom tre kurs: SLI120 - "Teoretisk lingvistikk", SLI140 - "Språk, informasjon og erkjennelse" eller SLI150 - "Hypermedia". For studieplaner

henvises det til studiehåndboken for fakultet.

Det juridiske fakultet (JF):

For studenter som er tatt opp til TVI ved JF, tilbys kurset *Forvaltningsinformatikk*, som gis av Avdeling for forvaltningsinformatikk. For studieplan henvises det til studiehåndboken for fakultet.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet (SV):

For studenter som er tatt opp til TVI ved SV, tilbys *Samfunnsinformatikk*. For studieplan henvises det til studiehåndboken for fakultetet.

Det utdanningsvitenskapelige fakultet (UV):

For studenter som tas opp til TVI ved UV, tilbys *Læringsinformatikk*. For studieplan henvises det til studiehåndboken for fakultet.

Eksamen

Det er separat eksamen etter avsluttet undervisning i hver MODUL. Eksamen i MODUL 1 og MODUL 2 er i slutten av vårsemesteret, og MODUL 3 og MODUL 4 har eksamen i slutten av høstsemesteret. Se for øvrig beskrivelse for det aktuelle kurset. Det er ingen felles avsluttende grunnfags-eksamen. Det gis ingen samlet karakter for grunnfaget.

Tverrfaglig informatikk (TVI) Samfunnsinformatikk

Senter for Teknologi, innovasjon og kultur (TIK)

Besøksadresse: Forskningsparken plan 5
Gaustadaléen 21
0349 Oslo

Postboks: Postboks 1108 Blindern
0317 Oslo

Telefon: 22 84 06 22

Fax: 22 84 06 01

E-post: info@tik.uio.no

URL: <http://www.tik.uio.no>

Studieplanen for fakultetets modul er godkjent av fakultetsstyret (arbeidsutvalget) 4. januar 2001. Justeringer i henhold til forslag om tilrettelegging for nettet, og presisering av opptak og krav om forkunnskaper: 10 mai 2001

Mål og oppbygning

IKT er i dag ikke lenger forbeholdt teknologene, men er blitt et arbeidsverktøy som brukes aktivt på mange felter i samfunnet. Imidlertid er forståelsen av teknologien som en samfunnsmessig størrelse ofte svært mangelfull, noe som gjør at den ofte implementeres og brukes på en lite bevisst måte. Dette gjenspeiles blant annet i at offentlige og andre planleggingsdokumenter gjerne tar argumenter for at samfunnet må tilpasse seg den teknologiske utviklingen, men den teknologiske utviklingen forstås som en autonom kraft utenfor samfunnsmessig kontroll.

Den samfunnsvitenskapelige delen av grunnfaget i tverrfaglig informatikk vil gi studentene en forståelse av IKT som et samfunnsmessig fenomen. Dette inkluderer både en problematisering av i hvilken

grad den teknologiske utviklingen generelt, og IKT spesielt, kan styres, og også en innføring i ulike IKT-baserte planleggings- og modelleringsverktøy. Studentene skal oppøve en selvstendig og kritisk tankegang i rundt spørsmålet om i hvilken grad teknologien virker styrende på samfunnsutviklingen.

Undervisningen vil være lagt opp i tre ulike deler, svarende til de tre enhetene ved det samfunnsvitenskapelige fakultetet som står ansvarlige for modulen. Første del vil bli gitt av TIK-senteret, og vil legge et teoretisk fundament for de senere delene. Her gis studentene en innføring i generell og spesiell teknologiteori, med særlig vekt på teknologiens rolle i samfunnsutviklingen, og problemstillinger rundt teknologiens autonomi og styrbarhet.

Del 2 er et intensivt kurs i bruk av og tenkning rundt geografiske informasjonssystemer (GIS), der studentene i tillegg til en innføring i programvaren, også vil lære om de føringer som legges og problemer som kan oppstå ved bruk av teknologiske planleggingsinstrumenter.

Del 3 (websosiologi) tar opp det sosiale samspillet over Internett i alle dets

varianter, alle typer av nettbasert kontakt og nettbaserte tjenester. Websosiologiens spesielle studieobjekt er 'nettsamfunnet'. Kurset vil gi studentene innføring i bruk av fjernundervisningsprogramvaren e-university og av "virtuelle verdener", og samtidig gjennomgang av litteratur rundt informasjonssamfunnet.

Målet for undervisningen i del 1 er å gi studentene en forståelse av IKT som et samfunnsfenomen, og evne til å sette denne utviklingen inn i en sammenheng begrunnede oppfatninger om teknologiens styrbarhet

For del 2 er målet å gi: en innføring i GIS-teknikker en forståelse av samfunnsmessige implikasjoner av GIS et møte med web-baserte kurs (laging av hjemmeside, oppgavelevering over nettet)

Del 3 skal: gi studentene en innføring i teorier omkring informasjons- og nettsamfunn gi studentene en innføring i opplegg av nettbaserte tjenester

Opptak og krav om forkunnskaper

Det kan tas opp inntil 25 studenter til SV-modulen av TVI. Det kreves studierett (opptak) ved SV. Forkunnskapskrav er examen philosophicum og examen facultatum. Melder det seg flere enn 25 kvalifiserte søkere, vil søkerne rangeres etter studieansnittet (antall avlagte vektall). Underrepresentert kjønn kan bli tillagt vekt.

Undervisning

Undervisningen vil være tilpasset de forskjellige delemnene, slik at innføringsdelen vil være basert hovedsakelig på forelesnings- /seminarform, mens de to

øvrige delene vil bestå av kombinasjoner mellom teoretisk undervisning og praktisk bruk av programvare. Undervisningen i del 2 gis i form av obligatoriske laboratoriereseminarer med korte forelesninger og praktisk bruk av GIS. Studentene vil bli pålagt obligatoriske laboratorieøvelser.

Kurset i Del 3 vil være en kombinasjon av tradisjonell og nettbasert undervisning. Undervisningen vil kombinere en teoretisk innføring med praktiske øvelser i bruk av programvare for 1) nettbasert opplæring (Virtual-U) og 2) sosiale samspillforsøk i virtuelle verdener (Active Worlds). Kurset inneholder obligatoriske laboratorieøvelser.

Pensum

Pensum vil bestå av utdrag av bøker og artikler som omhandler teknologien som et samfunnsmessig fenomen, i alt ca.1000 sider. Litteraturen vil hovedsakelig være på engelsk, ellers norsk. Pensum er knyttet til del 1, 2 og 3 i et omfang som svarer til vektalgsproduksjonen i delemnene.

Eksamen og karakterer

- 1. Dokumentert deltakelse og gjennomføring av obligatoriske kurs og øvelser.
- 2. En skoleeksamen som prøver studentene i delemnene som gis av TIK-senteret og Avdeling for sosiologi. Denne kan bare avlegges hvis fire av seks av studentenes obligatoriske øvelser i GIS-delen er blitt bedømt som godkjente. Karakterskala fra 1,0 til 6,0 benyttes med 4,0 som siste ståkarakter.

Prosjektforum - Organisasjons- og ledelsesstudier

Senter for Teknologi, innovasjon og kultur (TIK)

Besøksadresse: Forskningsparken plan 5
Gaustadaléen 21
0349 Oslo

Postboks: Postboks 1108 Blindern
0317 Oslo

Telefon: 22 84 06 00

Fax: 22 84 06 01

E-post: info@tik.uio.no

URL: <http://www.tik.uio.no>

Mål og oppbygning

Prosjektforum er et 10 vekttallskurs i organisasjons- og ledelsesemner som gir innsyn i viktige deler av arbeidslivet, utvikler studentenes faglige og praktiske ferdigheter og gir erfaring med prosjektarbeidsformen.

Hovedinnholdet er planlegging og gjennomføring av et større prosjekt. Deltakerne samarbeider i grupper på 4-6 studenter om en konkret oppgave. Prosjektoppgavene er formulert på grunnlag av et konkret oppdrag fra en bedrift, offentlig virksomhet eller organisasjon. Det legges vekt på at prosjektarbeidet skal komme til nytte, samtidig som studentene gis best mulig betingelser for læring. Kurset gir kompetanse som verdsettes innen ulike deler av arbeidslivet.

Studentene tilegner seg kunnskaper i å planlegge, gjennomføre og rapportere et prosjekt. De får trening i samarbeid og problemløsning i gruppe og innsikt i hvordan de kan anvende sine kunnskaper og ferdigheter i en faktisk arbeidssituasjon. I tillegg får de teoretisk og praktisk innsikt i organisasjons- og ledelsesspørsmål.

Kurset gis som heltidsstudium over ett semester med start både i vår- og høst-

semesteret. Det tas opp inntil 30 studenter per semester. Noen studieplasser kan forbeholdes arbeidstakere fra virksomheter Prosjektforum samarbeider med og som er under videreutdanning.

Opptak og krav om forkunnskaper

Studiet retter seg mot studenter fra hele universitets- og høyskolesektoren. Det kreves minimum 60 vekttall for å komme i betraktning. Utvelgingen er skjønnsmessig, basert på Prosjektforums erfaringer om hensiktsmessige gruppesammensetning og forutgående grundig vurdering av søkerens faglige og personlige kvalifikasjoner. *Søkere som tidligere ikke er immatrikulert ved Universitetet i Oslo må søke om dette i forbindelse med opptak.* Det tas opp inntil 30 studenter hvert semester. Opptak til prosjektforum skjer ikke som del av Samordna opptak for grunnstudier ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, men som lokalt opptak ved TIK.

Frister

Søknadsfrist til kurset i vårsemesteret er 1. november, til kurset i høstsemesteret 1. mai. Det skal søkes på eget søknads-skjema.

Undervisning

Ved oppstart foreligger det utarbeidet en liste over prosjektilbud som beskriver prosjektsteder og temaområder. Studentene kan ikke selv bestemme hvor de vil delta, men de får anledning til å fremsette ønsker. Fordi prosjektoppgavene som regel krever at det innhentes kunnskap på tvers av tradisjonelle faggrenser, legges det vekt på at gruppene får en tverrfaglig sammensetning.

Prosjektgruppen vil i samarbeid med sin faglige veileder presisere problemstilling, fordele arbeidsoppgaver, planlegge og gjennomføre datainnsamling, analysere materiale og utarbeide rapport. Det understrekes at studiet er arbeidskrevende, forutsetter forpliktende deltakelse og ikke er forenlig med andre studier eller jobb.

Omfanget av undervisningen er ca 90 timer. I tillegg tilbys inntil 30 timer veiledning som gis i tilknytning til prosjektgruppene. Undervisningen følger fasene i prosjektarbeidet og består av forelesninger, øvelser og casepresentasjoner. Undervisningen er basert på aktiv deltagelse fra studentenes side.

Pensum

Studentene leser et 1200 siders pensum med temaer fra organisasjons- ledelsesfeltet og prosjektarbeid.

Eksamen og karakterer

Eksamen består av en prosjektoppgave utarbeidet i fellesskap med 3-5 andre studenter og en individuell hjemmeeksamen. Karakterskala fra 1,0 til 6,0 benyttes med 4,0 som siste ståkarakter. Prosjektoppgavekarakteren korrigeres etter en felles muntlig presentasjon/eksaminasjon og teller to tredjedeler av sluttkarakteren.

Tverrfaglige hovedfagskurs ved TIK

Senter for teknologi, innovasjon og kultur (TIK)

Besøksadresse: Forskningsparken plan 5
Gaustadalleen 21
0349 Oslo

Postboks: 1108, Blindern
0317 Oslo

Telefon: 22 84 06 22

Fax: 22 84 06 01

E-post: info@tik.uio.no

URL: <http://www.tik.uio.no>

Presentasjon

TIK tilbyr to åpne (5 vektstalls) hovedfagskurs i vårsemesteret

NATURE, CULTURE, SCIENCE AND TECHNOLOGY

-Teknovitenskapelige Kulturer - tverrfaglig hovedfagskurs om teknologi, vitenskap og samfunn. -Med dette kurset ønsker vi å utforske hvordan vitenskap og teknologi er del av ulike livsformer, samt å se på hvordan disse livsformene er involvert i det vi kan kalle ulike teknologiers og vitenskapers politikk. Altså, helt kort, hvordan former teknologien og vitenskapen kulturen, og vice versa? Hvordan utgjør disse egentlig ganske abstrakte begrepene - "vitenskap", "teknologi" og "kultur" - i sammen forskjellige typer teknovitenskapelige kulturer? Kurset vil presentere historiske og idéhistoriske studier av teknovitenskap, med fokus blant annet på vitenskapssosiologi, bioteknologi, miljøvern, industri, utstillinger og konsum. Og det vil presentere samfunnsfaglige problemstillinger i forbindelse med ulike teknovitenskaper, i forhold til temaer som demokrati, risikohånd-

tering, identitetsproduksjon og "kyborger" - kybernetiske organismer.

GLOBALISATION, INNOVATION AND POLICY

Dette hovedfagskurset reiser spørsmålet om hvordan globale prosesser både påvirker og påvirkes av den teknologiske og vitenskapelige utvikling, og hvilke strategier som bedrifter og samfunn velger for å forholde seg til dagens dynamiske endringsprosesser.

Opptak

Tilbudet er åpent for alle hovedfagsstudenter ved UiO og tilbys også som kurs for ESST-studenter. Studenter fra andre enheter må selv sørge for å søke om godkjenning av kurset som del av sin hovedfagsutdanning

Undervisning

Undervisningen foregår konsentrert i februar og mars. Påmelding til TIK. Undervisningen er på engelsk. For utfyllende kurs-

informasjon se Forelesningskatalogen våren 2002

Eksamen

Essay. Karakter Bestått/ikke bestått

Pensum

ca. 1.000 sider (engelsk)

Kjønn og Samfunn semesteremne

Sosialantropologisk institutt

Besøksadresse: Eilert Sundts hus
6.et.
Postboks: 1091, Blindern
0317 Oslo
Ekspedisjonstid: Mandag - Fredag, 12.15 - 15
Telefon: 22 85 65 26
22 85 42 45 Studiekonsulent
Fax: 22 85 45 02
E-post: admin@sai.uio.no
URL: <http://www.sai.uio.no/studier/ks>

Viktig informasjon

Semesteremnet Kjønn og samfunn inngår som en del av det tverrfakultære studie-tilbudet i kvinne- og kjønnsforskning som Senter for kvinneforskning koordinerer (se neste kapittel). Studieopplegget for Kjønn og samfunn er under revisjon i forbindelse med dette, og det tas forbehold om endringer. Nærmere opplysninger fås ved henvendelse til faglig ansvarlig førsteamanuensis Elisabeth L'orange Først, og studiekonsulent Thomas Walle.

Presentasjon av faget

Semesteremnet (10 vt.) skal gi innsikt i betydningen av kjønn som organiserende prinsipp i samfunn og kultur. Emnet er tverrfaglig og søker å integrere de ulike fagenes tilnærming til kvinne- og kjønnsproblematikk innenfor en helhetlig ramme med referanse til feministisk teori. Det dreier seg om hvordan kjønnsrelasjoner konstrueres og vedlikeholdes på samfunnsmessig, symbolsk og psykologisk nivå. Studiet skal bidra til å utvikle en

kritisk holdning til tolkninger, data og annet kildemateriale.

Semesteremnet består av et tverrfakultært innføringskurs i kvinne- og kjønnsforskning, et oversiktsstudium og et fordypningsstudium i kjønn og samfunn. Innføringskurset vil gi en introduksjon til kjønn som tenkemåte og et første innblikk i sentrale teoretiske problemstillinger i feministisk teori. Oversiktsforelesningene vil gi innblikk i hvordan kjønn behandles i de ulike samfunnsfagene. Fordypningsforelesningene vil konsentreres om utvalgte tverrfaglige temaer.

Som del av et studium i kvinne- og kjønnsforskning kan semesteremnet påbygges med ytterligere 10 vekt-tall innenfor en cand. mag.- grad.

Krav om forkunnskaper

Det kreves avlagt eksamen i minst ett grunnfag/20 vekt-tall eller tilsvarende før melding til eksamen i semesteremnet. Bakgrunn i et samfunnsvitenskapelig fag er en fordel.

Undervisning

Undervisning i studiet gis hvert vårsemester og det er lagt opp som et heltidsstudium. Innføringskurset i tverrfaglig kvinne- og kjønnsforskning gis som intensivkurs på Senter for kvinneforskning. På dette kurset deltar studenter fra ulike fakulteter sammen. Innføringskurset går de første fire undervisningsukene av vårsemesteret.

Fra semesterets femte undervisningsuke gis undervisningen på Sosialantropologisk institutt. Undervisningen omfatter forelesninger, seminarer, og individuell veiledning. Studiet forutsetter at studentene deltar aktivt i undervisningen.

Eksamensordning og karakterskala

Eksamen omfatter:

- En semesteroppgave på 10-15 sider.
- En muntlig prøve

Muntlig eksamen utgjør en selvstendig del av eksamen; den justerer ikke karakteren på semesteroppgaven, men gis en egen karakter. De to eksamensdelene teller likt ved

utregning av samlet karakter. Det forutsettes at semesteroppgaven er bestått for at muntlig prøve kan avlegges. Likeledes vil stryk på muntlig prøve medfører stryk på helheten.

Det brukes ordinær karakterskala med tallkarakterer fra 1.0 til 6.0 hvorav 4.0 er laveste ståkarakter, for skriftlig og muntlig prøve samt semesteroppgaven.

Tema for semesteroppgaven velges i samråd med faglærer og må leveres sammen med liste over selvvalgt pensum. Semesteroppgaven skal være bestått før skoleeksamen avlegges. For å få godkjent semesteroppgaven kreves det at kandidaten viser god kjennskap og kritisk holdning til stoffet, samt evne til problembehandling og resonnement.

Pensum

Pensum omfatter i alt ca. 1200 sider hvorav 900 sider er obligatorisk og 300 er selvvalgt.

Frister

Søknadsfrist: 1. desember

Nytt studietilbud i kvinne- og kjønnsforskning

Senter for kvinneforskning

Besøksadresse: Sognsveien 70
4.etasje
Postboks: 1040 Blindern
0315 Oslo
Telefon: 22 85 89 30
Fax: 22 85 89 50
E-post: sfk@sfk.uio.no
URL: <http://www.sfk.uio.no>

Presentasjon av fagtilbudet

Studietilbudet er et tverrfaglig samarbeid mellom syv fakulteter som koordineres av Senter for kvinneforskning.

Oppbygging

Studietilbudet omfatter to deler som kan tas sammen eller hver for seg, se nedenfor.

Første del: Semesteremner/ halvsemesteremner på cand.mag.-nivå.

Fem fakulteter vil ha tilbud om slike emner i vårsemestrene:

- Det teologiske fakultet: *Kjønn og teologi* (5 og 10 vektall)
- Det historisk-filosofiske fakultet: *Kjønn og kultur* (10 vektall)
- Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet: *Kjønn og realfag/teknologi* (5 vektall)
- Det samfunnsvitenskapelige fakultet: *Kjønn og samfunn* (10 vektall)

- Det juridiske fakultet: *Kjønn og rett* (10 vektall)

Alle semesteremner/halvsemesteremner innledes med et felles innføringskurs (4 ukers intensivundervisning) i tverrfaglig kvinne- og kjønnsforskning på Senter for kvinneforskning. Deretter foregår undervisningen fakultetsoppdelt. Det er mulig å ta flere emner innenfor cand. mag-graden, men det må da påregnes vektallsreduksjon for overlappende pensum. Forkunnskapskrav til semesteremnene er minst et bestått grunnfag (20 vektall), samt ex. phil. og ex. fac. etter de regler som gjelder på det fakultet hvor emnet hører hjemme. Studieplaner finnes i de ulike fakultetenes studiehåndbøker. Pensumlister for innføringskurset kan fås på Senter for kvinneforskning, det øvrige pensum ved henvendelse til *det fakultet/institutt som står for undervisningen. Opplysninger om påmeldingsfrister og eventuelle rangeringsregler fås ved henvendelse til de respektive fakulteter.*

- *Kjønn og teologi*: Det teologiske fakultet, tlf 22850300
- *Kjønn og kultur*: Institutt for nordistikk og litteraturvitenskap,

Seksjon for allmenn
litteraturvitenskap, tlf
22856945/22857013

- *Kjønn og realfag/ teknologi:*
Studieseksjonen, Det matematisk-
naturvitenskapelige fakultet (3. et.,
Fysikkbygningen øst) .
Studentekspedisjon er åpen
mandag- fredag 12-15.
- *Kjønn og samfunn:*
Sosialantropologisk institutt, tlf
22856526/22854245
- *Kjønn og rett:* Det juridiske
fakultet/Informasjonssentret, tlf
22859500

Andre del: Hovedfagsemner i kvinne- og kjønnsforskning

Senter for kvinneforskning tilbyr to typer videregående kurs, ett kurs i feministisk vitenskapsteori og ett kurs med varierende temaer samlet under en felles kurstittel "Temaer i kvinne- og kjønnsforskning". Ulike emner vil bli tilbudt i løpet av studieåret 2001-2002. Noen emner vil bli tilbudt ved Senteret og andre av samarbeidende institutter. Emnene gir 5 vektall. Det vil være mulig å ta flere emner, såfremt de ikke har overlappende pensum.

Undervisningen gis på hovedfagsnivå, men på de fleste emner kan det avlegges eksamen både på lavere- og høyeregrads nivå. Dette betyr at emnene enten kan gi uttelling som frie vektall i cand. mag.-graden for studenter som har tatt første del av studiet, eller søkes innpasset i hovedfagsstudiet. Studentene må selv gjøre seg kjent med hvordan de ulike delene av studietilbudet kan inngå i gradsstrukturen på det fakultetet studentene tilhører. Krav til forkunnskaper er enten bestått del I av studietilbudet i kvinne- og kjønnsforskning (eller tilsvarende), eller opptak på hovedfag.

PRESENTASJON AV EMNENE

"Temaer i kvinne- og kjønnsforskning"

Emnet skal gi anledning til fordypelse i aktuell kvinne- og kjønnsforskning innen et nærmere avgrenset tema. Temaet kan være avgrenset som et empirisk felt (f.eks. helse, arbeid, moderskap, familie, seksualitet, demokrati, etnisitet, ungdom, medier, estetikk, en historisk periode - i et kjønns- perspektiv), som en teoretisk problemstilling (f.eks. kjønn og modernitet, likhet og forskjell i feministisk teori, kjønn, kropp og tekst, queer theory), som kjønns- perspektiver på en disiplin (f.eks. feministisk medie- teori, kjønn- et i historien, filosofien, antropologien osv.) - eller som kombinasjon av disse. Temaer som krever tverr- eller fler- faglig belysning vil være spesielt velegnet å ta opp innen dette emnets rammer. De konkrete temaene vil skifte fra semester til semester (se forelesningskatalogen under SFK), og vil fremgå av eksamensutskriften.

Feministisk vitenskapsteori

Emnet skal gi innblikk i problemstillinger innen feministisk vitenskapsteori. Sentrale begrep som skal studeres vil være kunnskap, vitenskap, objektivitet, erfaring, evidens, teori, praksis, kjønn og kjønnsmessig forskjell. Hensikten er å gi et innblikk i den vitenskaplige bakgrunn som feminismer utvikler sine alternativer i forhold til, og å gi kjennskap til sentrale begreper, grunnleggende problemstillinger, og hovedposisjoner innen både anglo-amerikansk og kontinental feministisk vitenskapsteori.

EKSAMEN

ORGANISERING OG UNDERVISNING

Det vil ikke bli gitt forelesninger i disse emnene hvert semester (se forelesningskatalogen). Undervisningen vil ha form av seminarer. Undervisningsopplegget kan omfatte enten ukentlig undervisning gjennom hele semesteret eller mer intensive opplegg. Det er mulig å ta eksamen på både lavere og høyere grads nivå, men studentene følger samme undervisning. Studiet forutsetter at studentene deltar aktivt i undervisningen. Undervisningen på Institutt for britiske og amerikanske studier gis på engelsk.

STUDIEMÅL

Studiet i feministisk vitenskapsteoriskal gi studentene begrepsmessige redskaper som setter dem istand til å strukturere og analysere det felt som utgjøres av feministiske epistemologier og forstå de ulike posisjoner og strategier. For studenter som følger "Temaer i kvinne- og kjønnsforskning" vil studiet gi innsikt i feministiske teorier og metoder av relevans for det valgte tema og oppøve dem i å anlegge et kvinne- og kjønnsperspektiv i forskning. Det vil bli stilt høyere krav til teoretisk overblikk of refleksjon for studenter som tar emnene på hovedfagsnivå enn for studenter som tar emnene som et ledd i en cand.mag.-grad. Studiet vil være velegnet for studenter som ønsker seg en spesialkompetanse innen et bestemt tema, enten med henblikk på yrkeskompetanse eller som støtte i arbeidet med hovedoppgaven..

PENSUM

Pensum blir bestemt av instituttet som arrangerer undervisningen, og er som regel 800 sider for studenter på lavere grad og 1000 sider, hvorav 200 selvvalgt for studenter på høyere grad.

Eksamen blir bestemt av instituttet som arrangerer undervisningen, som regel essay med oppgitt emne (10-15 sider) for studenter på lavere grad, og essay med selvvalgt emne (15-20 sider) for studenter på høyere grad.

KARAKTERER

Det vil bli gitt tallkarakterer.

Opplysninger om studieplaner og pensumlister for de hovedfagsemner som tilbys i studieåret 2001-2002 fås ved henvendelse til den enhet som tilbyr undervisningen.

Samlet oversikt over undervisningstilbudet både på første og andre del for hvert semester finnes i forelesningskatalogen under Senter for kvinneforskning. For generell informasjon om studietilbudet for øvrig kan man se Senterets hjemmeside <http://www.sfk.uio.no> eller henvende seg til Senter for kvinneforskning v/studiekonsulenten, tlf 22858937.

Studietilbud ved Senter for kvinneforskning

FEMINISTISK VITENSKAPSTEORI,
HOVEDFAGS- OG MELLOMFAGSNIVÅ,
HALVSEMESTEREMNE

Fagnivå: Halvsemesteremner, mellomfags- og hovedfagsnivå
Normert studietid: Ett semester
Antall vektall: 5
Studiestart: Hver høst
Eksamen: Hver høst

Det tas forbehold om endringer og mulige midlertidige nedleggelse av studietilbud.

Alle fag ved Senter for kvinneforskning forutsetter at du har avlagt examen philosophicum og examen facultatum senest

semesteret før du avlegger eksamen i et fagstudium.

Presentasjon av faget

Emnet skal gi innblikk i problemstillinger innen feministisk vitenskapsteori. Sentrale begreper som skal studeres vil være kunnskap, vitenskap, objektivitet, erfaring, evidens, teori, praksis, kjønn og kjønnsmessig forskjell. Hensikten er både å gi et innblikk i den vitenskapsteoretiske bakgrunn som feministene utvikler sine alternativer i forhold til, og å gi kjennskap til sentrale begreper, grunnleggende problemstillinger, og hovedposisjoner innen både anglo-amerikansk og kontinental feministisk vitenskapsteori.

Forkunnskaper

Studenter må enten ha avlagt eksamen i del I av studiet i kvinne- og kjønnsforskning eller ha tilsvarende forkunnskaper, og/eller være opptatt på et hovedfag.

Organisering og undervisning

Undervisningen vil ha form av kollokvier og seminarer. Det konkrete undervisningsopplegg kan omfatte enten ukentlig undervisning gjennom hele semesteret eller mer intensive opplegg.

Studenter på lavere og høyere grads nivå følger samme undervisning, men det vil bli stillet høyere krav til hovedfagsstudenter i form av forberedte innlegg. Studiet forutsetter at studentene deltar aktivt i undervisningen.

Formål

Studiet skal gi studentene begrepsmessige redskaper som setter dem i stand til å strukturere og analysere det felt som utgjøres av feministiske epistemologier og forstå de ulike posisjoner og strategier. For studenter som tar emnet på hovedfagsnivå vil det

bli stillet større krav til teoretisk overblikk og refleksjon enn for studenter som tar emnet som ledd i cand.mag.-graden. Studiet vil være velegnet for studenter som ønsker å få et mer reflektert forhold til forholdet mellom feminisme og vitenskap f.eks som ledd i forberedelsene til arbeidet med hovedoppgaven.

Pensum

Pensum omfatter for studenter på høyere grad i alt ca. 1000 sider hvorav 200 sider er selvvalgt. For studenter på lavere grad omfatter det i alt ca. 800 sider. Pensumlistene for begge nivåer utarbeides av faglæreren og utleveres før semesterstart.

Eksamen

Det er anledning til å ta eksamen i emnet på lavere og høyere gradnivå.

Eksamenskrav for lavere grad: Semesteroppgave med oppgitt emne (10-15 sider).

Eksamenskrav for høyere grad: Semesteroppgave med selvvalgt emne (15-20 sider).

Arbeid med denne oppgaven pågår fra undervisningens begynnelse.

Dersom studentene ønsker det kan to eller flere studenter etter avtale med underviser samarbeide om besvarelsen. Hver student skal være ansvarlig for en avgrenset del av besvarelsen. Det må framgå klart hvem som er ansvarlig for hvilken del.

Semesteroppgaven skal leveres innen ca. 20.11 i høstsemesteret og ca. 20.5. i vårsemesteret.

Emnet for lavere grad oppgis senest to mnd. før innlevering. For høyere grad bestemmes det i samråd med faglærer ca 2 mnd. før innlevering.

Karakterer

Det gis tallkarakterer ved begge eksamenformer.

Kombinasjoner og påbygninger

Emnet gir 5 vekttall som kan inngå enten i cand.mag.-graden eller søkes innpasset på hovedfag. Det er studentenes eget ansvar å undersøke om emnet kan godkjennes innen hovedfagsstudiet. Emnebeskrivelse, undervisningsplan og pensumliste vil foreligge før semesterstart.

TEMAER I KVINNE- OG
KJØNNSFORSKNING, MELLOMFAGS- OG
HOVEDFAGSNIVÅ, HALVSEMESTEREMNE

Fagnivå: Halvsemester-emner, mellomfags- og hovedfagsnivå
Normert studietid: Ett semester
Antall vekttall: 5
Studiestart: Hver høst, og noen ganger vår
Eksamen: Hver høst, og noen ganger vår

Det tas forbehold om endringer og mulige midlertidige nedleggelse av studietilbud.

Alle fag ved Senter for kvinneforskning forutsetter at du har avlagt examen philosophicum og examen facultatum senest semesteret før du avlegger eksamen i et fagstudium.

Denne studieplanen brukes ved undervisning som gis ved Senter for kvinneforskning og for kurs (tilsvarende 5 vekttall) med kvinne- og kjønnsprofil som gis ved andre enheter på Universitetet i Oslo.

Studieplanen brukes av enhetene når eksterne studenter gis adgang til å følge kurset med eksamen på mellomfagsnivå. Studieplanen brukes også av enhetene for eksterne hovedfagsstudenter dersom kurset ikke har kode på hovedfagsnivå og/eller eksterne studenter ikke kan melde seg til eksamen etter enhetens eksisterende kode.

Presentasjon av faget

Emnet skal gi anledning til fordypelse i aktuell kvinne- og kjønnsforskning innen et nærmere avgrenset tema. Temaet kan være avgrenset som et empirisk felt (f.eks helse, arbeid, moderskap, familie, seksualitet, demokrati, etnisitet, ungdom, medier, estetikk, en historisk periode - i et kjønns-perspektiv), som en teoretisk problemstilling (f.eks kjønn og modernitet, likhet og forskjell i feministisk teori, kjønn, kropp og tekst, queer theory), som kjønnspektiver på en disiplin (f.eks feministisk medieteor, kjønn i historien, filosofien, antropologien etc) - eller som kombinasjoner av disse. Temaer som krever tværr- eller fler-faglig belysning vil være spesielt velegnet å ta opp innen dette emnes rammer. De konkrete temaene vil skifte fra semester til semester (se forelesningskatalogen under Senter for kvinneforskning) og vil framgå av eksamensutskriften.

Forkunnskaper

Studenter må enten ha avlagt eksamen i del I av studiet i kvinne- og kjønnsforskning eller ha tilsvarende forkunnskaper, og/eller være opptatt på et hovedfag.

Organisering og undervisning

Undervisningen vil ha form av kollokvier og seminarer. Det konkrete undervisningsopplegg kan omfatte enten ukentlig undervisning gjennom hele semesteret eller mer intensive opplegg. Det vil bli tilbudt undervisning i ett eller flere temaer hvert høstsemester, og noen ganger også i vårsemesteret (se forelesningskatalogen).

Studenter på lavere og høyere grads nivå følger samme undervisning, men det vil bli stillet høyere krav til hovedfagsstudenter i form av forberedte innlegg. Studiet forutsetter at studentene deltar aktivt i undervisningen.

Formål

Studiet skal gi studentene innsikt i feministiske teorier og metoder av relevans for det valgte tema og oppøve dem i å anlegge et kvinne- og kjønnsperspektiv i forskning. For studenter som tar emnet på hovedfagsnivå vil det bli stillet større krav til teoretisk overblikk og refleksjon enn for studenter som tar emnet som ledd i cand.mag.-graden. Studiet vil være velegnet for studenter som ønsker en spesialkompetanse innen et bestemt tema, enten med henblikk på yrkeskompetanse eller som støtte i arbeidet med hovedoppgaven.

Pensum

Pensum omfatter som regel for studenter på høyere grad ialt ca. 1000 sider hvorav 200 sider er selvvalgt. For studenter på lavere grad omfatter det som regel i alt ca. 800 sider. Pensumlister for begge nivåer utarbeides av faglæreren og utleveres før semesterstart. Pensumlister og undervisningsopplegg for de forskjellige emnene fås ved henvendelse til Senteret.

Eksamen

Det er som regel anledning til å ta eksamen i emnet på lavere og høyere grads nivå.

Eksamenskrav for lavere grad: Semesteroppgave med oppgitt emne (10-15 sider).

Eksamenskrav for høyere grad: Semesteroppgave med selvvalgt emne (15-20 sider).

Arbeid med denne oppgaven pågår fra undervisningens begynnelse.

Dersom studentene ønsker det kan to eller flere studenter etter avtale med underviser samarbeide om besvarelsen. Hver student skal være ansvarlig for en avgrenset del av besvarelsen. Det må framgå klart hvem som er ansvarlig for hvilken del.

Semesteroppgaven skal leveres innen ca. 20.11 i høstsemesteret og ca. 20.5. i vårsemesteret.

Emnet for lavere grad oppgis senest to mnd. før innlevering. For høyere grad bestemmes det i samråd med faglærer ca 2 mnd. før innlevering.

Når kurs gis av andre enheter enn Senter for kvinneforskning og disse kursene har en fastlagt eksamensform, kan enheten etter avtale med SFK bruke sin egen eksamensform også for de studentene som tar kurset etter denne studieplanen. Det skal alltid være klar forskjell på kravene til høyere og lavere grad.

Karakterer

Det gis tallkarakterer ved begge eksamensformer.

Kombinasjoner og påbygninger

Emnet gir 5 vektall som kan inngå enten i cand.mag.-graden eller søkes innpasset på hovedfag. Det er studentenes eget ansvar å undersøke om emnet kan godkjennes innen hovedfagsstudiet. Emnebeskrivelse, undervisningsplan og pensumliste vil foreligge før semesterstart.

Studietilbud i kvinne- og kjønnsforskning ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

FØRSTE DEL: KJØNN OG SAMFUNN
SEMESTEREMNE

Se kapittel foran

ANNEN DEL: TEMAER I KVINNE- OG
KJØNNSFORSKNING

Emnene er hovedfagskurs som skal gi anledning til fordypning innen aktuell kvinne- og kjønnsforskning. Lavere grads studenter har anledning til å følge undervisningen, men må avlegge en egen eksamen i emnet. Hvert enkelt institutt

bestemmer hvorvidt en eksamen beregnet på lavere grads studenter skal tilbys for de aktuelle hovedfagskurs.

Ulike emner vil bli gitt ved Sosialantropologisk institutt, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Institutt for Statsvitenskap og Senter for kvinneforskning. Det gjøres også oppmerksom på at undervisning og eksamen i disse emnene ikke vil bli gitt hvert semester. Se forelesningskatalogen for nærmere informasjon.

FORKUNNSKAPER

Studenter må enten ha avlagt eksamen i del I av studiet i kvinne- og kjønnsforskning eller ha tilsvarende forkunnskaper, og/eller være opptatt på et hovedfag.

STUDIEMÅL

Emnene skal gi studentene innsikt i kjønnsperspektiver og feministiske teorier og metoder og oppøve dem i å anlegge et kvinne- og kjønnsperspektiv i forskning. Det vil bli stilt større krav til teoretisk innsikt og refleksjon til hovedfagsstudenter som tar emner på hovedfagsnivå, enn til lavere grads studenter som tar sikte på å integrere emnene som del av en cand. mag. grad.

ORGANISERING OG UNDERVISNING

Undervisningen vil ha form av forelesninger eller seminarer. Det konkrete undervisnings- opplegget kan omfatte enten ukentlig undervisning gjennom hele semesteret eller mer intensive opplegg. Studenter på lavere og høyere grads nivå følger samme undervisning. Studiet forutsetter at studentene deltar aktivt i undervisningen.

PENSUM

Pensum blir bestemt av det institutt som arrangerer undervisningen, og godkjent av Senter for kvinneforskning.

EKSAMEN

Det er som regel anledning til å ta eksamen i emnet på lavere og høyere gradsnivå. Eksamenskrav for lavere grad: Semesteroppgave med oppgitt emne (10-15 sider) Eksamenskrav for høyere grad: Semesteroppgave med selvvalgt emne (15-20 sider) Arbeid med denne oppgaven pågår fra undervisningens begynnelse. For gruppeoppgaver skal hver deltaker være ansvarlig for en avgrenset del av besvarelsen. Semesteroppgaven skal leveres innen ca 20. november i høstsemesteret og 20.mai i vårsemesteret. Emnet for lavere grad oppgis senest to mnd. før innlevering. For høyere grad bestemmes det i samråd med faglærer ca to mnd. før innlevering.

Når kurs gis av andre enheter enn Senter for kvinneforskning og disse kursene har en fastlagt eksamensform, kan enheten etter avtale med SFK bruke sin egen eksamensform også for de studentene som tar kurset etter SFKs studieplan. Det skal alltid være klar forskjell på kravene til høyere og lavere grad.

KARAKTERER

Det gis tallkarakterer ved begge eksamensformer.

KOMBINASJONER OG PÅBYGGINGER

Emnet gir 5 vektall som kan inngå enten i cand.mag.-graden eller søkes innpasset på hovedfag. Det er studentenes eget ansvar å undersøke om emnet kan godkjennes innen hovedfagsstudiet.

Senter for utvikling og miljø

Senter for utvikling og miljø (SUM)

Besøksadresse: Sognsveien 68

Postboks: 1116, Blindern
0317 Oslo

Telefon: 22 85 89 00

Fax: 22 85 89 20

URL: <http://www.sum.uio.no/>

Presentasjon

SUM skal drive undervisning på lavere grads- hovedfags og doktorgradsnivå. Undervisningen ved SUM skal være et supplement til undervisningen ved de enkelte institutter. SUMs undervisningstilbud på lavere grad er konsentrert om tverrfaglig orienterte kurs for studenter som ønsker en spesialisering i retning av miljø og/eller utvikling.

Studietilbud

SUM tilbyr følgende undervisning som fortrinnsvis er rettet mot lavere grads studenter:

- Miljøvern og forvaltning, 10 vektall
- Miljø og utvikling, 5 vektall
- Menneske og miljø, 5 vektall

Det tilbys doktorgradsseminar innen utviklingsforskning (studentene må være tatt opp ved institutt/fakultet). Det arrangeres også en rekke seminarer og gjesteforelesninger.

Kompetanse

Kursene kan gå inn i cand.mag.-gradene ved universitetet (jf. likevel øvrige krav til gradene).

Frister

Søknadsfrister:

1. juni for kurs i høstsemesteret.
1. desember for kurs i vårsemesteret.

Søknader som kommer inn etter fristene blir behandlet dersom det er ledige plasser.

Miljøvern og forvaltning - 10 vektall

Miljøvern og forvaltning er et ett-semester kurs for studenter som ønsker å fordype seg i en tverrfaglig behandling av miljøspørsmål. Kurset er yrkesrettet ved at miljøproblemene behandles i tilknytning til forvaltningsapparatet på ulike nivå (stat, fylke, kommune). Studentene skal i løpet av kurset få en viss bakgrunnskunnskap i de mest sentrale fagene knyttet til miljøspørsmål. Videre skal studentene få oversikt over forvaltningsapparatet i Norge og de virkemidler det har til rådighet. Det vil bli lagt vekt på ulike former for planlegging og konsekvenser av denne for miljøet. I siste halvdel av kurset arbeider studentene i grupper med prosjektoppgaver som vil være knyttet til kommunal forvaltning.

Kurset gir 10 vekttall. Samfunnsøkonomi-studenter kan få godkjent kurset som et hovedfagskurs/3. avdelingskurs, under forutsetning av at de også tar 3. avdelingskurset Miljøøkonomi. Egen søknad sendes Økonomisk institutt.

Miljøvern og forvaltning er åpent for studenter med minst to års studiebakgrunn eller relevant yrkeserfaring. Kurset har 20 studieplasser, og holdes i vårsemesteret.

PENSUM

Pensum er ca. 1000 sider.

Miljø og utvikling- 5 vekttall

Miljø og utvikling gir tverrfaglige tilnærminger til miljøspørsmål og utviklingsprosesser i den tredje verden. I den sammenhengen er begrepet bærekraftig utvikling og grunnlagsproblemer knyttet til tverrfaglighet sentrale elementer. Et viktig spørsmål i kurset er hvordan arbeider vi tverrfaglig, analytisk og praktisk.

Formålet med Miljø og utvikling er å øve studentene i tverrfaglige tilnærminger, og fremme kritiske, miljørelaterte spørsmål til utviklingsprosesser i den tredje verden.

Kurset er et 5 vekttalls kurs for studenter med minimum to års studiebakgrunn. Relevant yrkeserfaring kan erstatte kravet til studiekompetanse. Det tas opp 25 studenter til kurset. Kurset går i høstsemesteret.

PENSUM

Pensum er ca. 700 sider.

KONTAKT

e-post: sum-mu@sum.uio.no

Menneske og miljø- 5 vekttall

Kursets formål er å gi en innføring i sentrale humanistiske og enkelte samfunnsvitenskapelige drøftelser av natur og miljøspørsmål. Studentene skal i løpet av kurset bli kjent med sentrale problemstillinger innen filosofiske, historiske, estetiske, etiske, etnologiske og religionshistoriske drøftelser av miljø og naturvern.

Kurset gir 5 vekttall og har plass til 25 studenter.

Deltakelse i kollokviégrupper, ekskursjon og innlevering av gruppeoppgaver er obligatorisk. Det kreves normalt minst et grunnfag for å kunne delta på kurset.

KONTAKT

e-post: sum-mom@sum.uio.no

Summer School

Energy Planning and Sustainable Development. Kurset tar særlig for seg problemstillinger relatert til energiforbruk i Norge og Skandinavia, med særlig vekt på utvinning og bruk av ikke-fornybar energi.

Kurset tar opp 20-25 studenter, og krever at studentene befinner seg på cand. mag. nivå.

Søknad sendes direkte til International Summer School (I.S.S.), boks 1082, Blindern, 0316 Oslo

Søknadsfristen er 15. februar.

Oslo Summer School in Comparative Social Science Studies

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Besøksadresse: Moltke Moes vei 31
Eilert Sundts hus
Postboks: 1084
0317 Oslo
Telefon: 22 85 44 49
Fax: 22 85 48 25
E-post: t.h.torneby@sv.uio.no
kontaktperson: Tron Harald Torneby
URL: <http://www.sv.uio.no/sv/oss/>

Det samfunnsvitenskapelige fakultets sommerskole innenfor temaet komparativ samfunnsvitenskapelig forskning, arrangeres de to første ukene i august, og er et nasjonalt forskerkurs. Oslo Summer School består av i alt ca. 9 enkeltstående kurs à 20 timer. Det betyr at hvert kurs går over fem dager med to dobbelttimer pr. dag. Det arrangeres fem kurs parallelt hver uke. Kursene er finansiert i hovedsak av SV-fakultet egne midler, med støtte fra blant annet UiO, Norges Forskningsråd og NorFa. Oslo Summer School arrangeres i samarbeid med flere fagmiljøer:

- Sosialantropologisk institutt
- Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi
- Økonomisk institutt
- Institutt for statsvitenskap

- Det utdanningsvitenskapelige fakultet
- Senter for studier av teknologi, innovasjon og kultur (TIK)
- Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste

Hovedmålgruppen er forskningsrekrutter tilknyttet et organisert dr. gradsprogram ved et universitet. Viderekommende hovedfagsstudenter og forskere som arbeider innenfor emnet komparativ forskning er også velkommen til å søke. Det satses på bred, internasjonal deltakelse. Undervisningen foregår på engelsk og undervisningsformen er forelesninger. Det er krav om godkjent essay, som levers innen to måneder i etterkant av kurset, for å få godkjent kurset. Normalt gir kurset 3 vektall til dr. polit. programmet ved SV-fakultetet, UiO.

Internasjonale kultur -og samfunnsstudier, IKS-graden

For de studentene som ønsker å styrke sin kompetanse til å møte de økte behov for internasjonalisering både i næringslivet og samfunnet forøvrig som vil bli stadig mer merkbare i årene framover, har Det historisk filosofiske fakultet utarbeidet planer for integrerte, tverrfaglige studieretninger som sikter mot å gi studentene grundige kunnskaper om bestemte regioner, både samfunnsmessig, språklig, kulturelt, historisk, geografisk og økonomisk. Hver studieretning vil føre fram til en cand.mag.-grad i Internasjonale kultur- og samfunnsstudier ved Det historisk-filosofiske fakultet.

Foreløpig er det opprettet fem slike studieretninger, for følgende regioner: Sør-Asia, Vest-Europa, Russland og Øst-Europa, Nord-Amerika samt Midtøsten og Nord-Afrika.

Hver studieretning består av et ettårig områdefag og to basisfag. Basisfagene er et grunnfag eller mellomfag i et av regionens språk og et grunnfag eller mellomfag i et ikke-språklig fag; enten et humanistisk eller et samfunnsvitenskapelig. Det ikke-språklige basisfaget skal være et metodebasert kultur- og/eller samfunnsfag med relevans for området. De vanlige kravene til cand mag -graden må oppfylles. Studieplanen for hvert av områdefagene presiserer hvilke basisfag som er godkjent i den enkelte studieretningen.

Områdefaget vil bestå av to semesteremner som kan tas forløpende, eller avbrutt av f.eks. språk- eller basisfag. Minst ett

av disse må være avlagt før områdefaget. Generelt gjelder det at det vil være gunstig å begynne med språkstudiet på et tidlig tidspunkt., men vær oppmerksom på at områdefaget Vest-Europakunnskap krever avlagt eksamen i det ikke-språklige basisfaget før studiestart.

Basisfagene skal ha et faglig og metodisk innhold som bygger opp under intensjonene med områdestudiene. Betegnelsen basisfag betyr at både de språklige og ikke-språklige fagene som inngår i studieretningen, skal gi kunnskaper, men også begreper og faglige tilnæringsmåter, som er nødvendige for å vinne innsikt i fremmede kultur- og samfunnsforhold.

På universitetsnivå dreier språkfag seg ikke bare om språkferdighet, men også om litteratur- og kulturkunnskap som fremmer en humanistisk forståelse av kultur og samfunn. De ikke-språklige fagene har utgangspunkt i én disiplin, og legger tyngde i at studentene utvikler vurderende holdninger og lærer metoder som er vanlige i kultur- og samfunnsstudier.

Nøyaktig planlegging er nødvendig om du ønsker en cand mag -grad i Internasjonale kultur- og samfunnsstudier. Områdefagets to semestre kan ofte bare tas enten i vår- eller i høstsemesteret. Områdefaget i studieretningen Russland og Øst-Europa tilbys f eks med første semester om våren og annet semester om høsten. Noen ikke-språklige basisfag har bare undervisningsstart i vårsemesterne.

Reglementer

Lov av 12. mai 1995 om universiteter og høyskoler

Det vises til følgende nettsadresse: `regelverk/lover/014061-200003/`
`http://www.dep.no/kuf/norsk/` `index-dok000-b-n-a.html.`

Forskrift for studiene ved Universitetet i Oslo

Denne forskrift bygger på:

- Forskrift om fastsetting av grader, yrkesutdanninger og utdanningsprogram, beskyttet tittel og normert studietid, fastsatt av Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet 10. mai 1996, med endringer senest av 28. juli 2000.
- Forskrift om krav til bredde og fordypning for grader og yrkesutdanninger ved universiteter og høyskoler, fastsatt av Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet 23. desember 1999.
- Brev fra Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet av 8. oktober 1997 og av 6. juli 2000 om fastsetting av fag og emner som grunnlag for grader m.m.
- Rundskriv F-86-99 Delegering av myndighet til å etablere fag og emner og desentraliserte studier m.m. - prosedyrer og planarbeid, fastsatt av Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet 20. desember 1999, med endringer av 23. mai 2000, samt Rundskriv F-06-00 Retningslinjer om egenbetaling, fastsatt av Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet 19. januar 2000.
- Forskrift om godskrivning av grad, yrkesutdanning, utdanningsprogram, fag eller emne fra institusjon under lov om universiteter og høyskoler som del av cand.mag.-grad, fastsatt av Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet 28. oktober 1998.

- Forskrift om godkjenning av utenlandsk utdanning som faglig jevn god med sivilingeniør- og siviløkonomgraden, fastsatt av Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet 26. oktober 1999.

Denne forskrift bygger også på:

- Rundskriv F-055-00 fra Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet av 18. desember 2000 om bl.a. fastsetting av undervisningsterminer, som nå er delegert til institusjonene selv.

Denne forskrift erstatter:

- Regler om undervisningsterminer
- Forskrift om prøvene for magister artium -graden
- Reglement for graden kandidata/candidatus magisterii
- Reglement for gradene master of Philosophy (M.Phil.), Master of Science (M.Sc.) og Master of Arts (M.A.)
- Reglement for studiene ved Det teologiske fakultet
- Reglement for studiene ved Det juridiske fakultet
- Reglement for studiene ved Det medisinske fakultet
- Reglement for studiene ved Det historisk-filosofiske fakultet
- Reglement for studiene ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
- Reglement for det odontologiske studium
- Reglement for studiene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

- Reglement for studiene ved Institutt for spesialpedagogikk (ISP)
- Reglement for studiene ved Senter for Lærerutdanning og skoletjeneste (SLS)
- Reglement for studiene ved Senter for utvikling og miljø
- Reglement for studiene ved Institutt for sykepleievitenskap
- Reglement for studiet examen philosophicum
- Reglement for studiet examen facultatum
- Eksamensreglement for Tannpleierskolen ved Det odontologiske fakultet ved Universitetet i Oslo

Fastsatt av Det akademiske kollegium 11. mars 1997 med hjemmel i Lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler §§ 5, 42, 44, 45, 46, 47, 48, 49 og 53, med endringer og senest av 5. desember 2000.

§ 1. GRADER OG VITNEMÅL

Fastsatt med hjemmel i lovens §§ 5, 45 og 53, samt med hjemmel i *Forskrift om fastsetting av grader, yrkesutdanninger og utdanningsprogram, beskyttet tittel og normert studietid*, fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 10. mai 1996, med endringer senest av 28. juli 2000.

Kollegiet forvalter og tildeler den inter-fakultære cand.mag.-graden, herunder en spesifisert cand.mag.-grad i internasjonale kultur- og samfunnsstudier. I tillegg forvalter Kollegiet gradene M.A., M.Phil., M.Sc. og mag.art.

Universitetsdirektøren fastsetter utformingen av vitnemål for de grader Kollegiet forvalter, og gir i utfyllende regler bestemmelser om utstedelse av nytt vitnemål.

Universitetsdirektøren utferdiger vitnemål for den inter-fakultære cand.mag.-graden.

Fakultetet fastsetter utformingen av vitnemål for de grader det forvalter, og gir i utfyllende regler bestemmelser om utstedelse av nytt vitnemål.

Vitnemål om fullført grad skal opplyse om grunnlaget for tildeling av graden.

Det teologiske fakultet

Det teologiske fakultet selv forvalter og tildeler graden cand.theol. I tillegg tildeler fakultetet selv gradene M.Phil., cand.philol. ved kristendoms-kunnskap hovedfag og cand.san. ved helsefag hovedfag, studieretning for diakoni.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene cand.theol. og M.Phil. I tillegg utferdiger fakultetet selv vitnemål for gradene cand.philol. ved kristendoms-kunnskap hovedfag og cand.san. ved helsefag hovedfag, studieretning for diakoni.

Det juridiske fakultet

Det juridiske fakultet selv forvalter og tildeler graden cand.jur. I tillegg tildeler fakultetet selv graden M.A.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene cand.jur. og M.A.

Det medisinske fakultet

Det medisinske fakultet selv forvalter og tildeler gradene cand.med., cand.san., kandidat i arbeidshelse, kandidat i helseadministrasjon og kandidat i sykepleievitenskap. I tillegg tildeler fakultetet selv graden M.phil. og videre gradene cand.mag. og cand.scient. for ernæringsstudiet.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene M.phil., cand.med., cand.san., kandidat i arbeidshelse, kandidat i helseadministrasjon, kandidat i sykepleievitenskap samt for tilleggsutdanning for personer med utenlandsk medisinsk eksamen. I tillegg utferdiger fakultetet

selv vitnemål for gradene cand.mag. og cand.scient. ved ernæringsstudiet.

Det historisk-filosofiske fakultet

Det historisk-filosofiske fakultet selv forvalter og tildeler gradene cand.mag. og cand.philol., herunder en spesifisert cand.mag.-grad i internasjonale kultur- og samfunnsstudier. I tillegg tildeler fakultetet selv gradene M.Phil. og mag.art.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene cand.mag., cand.philol., M.Phil., og mag.art.

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet selv forvalter og tildeler gradene cand.mag., siv.ing., cand.scient. og cand.pharm.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene cand.mag., siv.ing., cand.scient. og cand.pharm.

Det odontologiske fakultet

Det odontologiske fakultet selv forvalter og tildeler graden cand.odont. I tillegg tildeler fakultetet selv graden M.Sc.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene cand.odont. og M.Sc., samt for tannpleierutdanningen.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Det samfunnsvitenskapelige fakultet selv forvalter og tildeler gradene cand.mag., exam.oecon., cand.polit., cand.psychol. og cand.oecon. I tillegg tildeler fakultetet selv gradene M.Phil., M.Sc. og M.A. I en overgangsperiode forvalter og tildeler fakultetet selv også graden mag.art.

Fakultetet selv tildeler også graden cand.polit. ved hovedfag i kriminologi og i forvaltningsinformatikk fra Det

juridiske fakultet og graden mag.art. ved magistergraden i kriminologi.

Kandidater med hovedfag i medieviten- skap kan i visse tilfeller få tildelt graden cand.polit.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene cand.mag., exam.oecon., cand.polit., cand.psychol., cand.oecon., M.Phil., M.Sc., M.A., og mag.art.

Det utdanningsvitenskapelige fakultet

Det utdanningsvitenskapelige fakultet selv forvalter og tildeler graden cand.ed. I tillegg tildeler fakultetet selv gradene cand.polit. og M.Phil. og videre graden cand.mag. med faglig tyngde innen utdanningsvitenskapelige/pedagogiske fag.

Fakultetet selv utferdiger vitnemål for gradene cand.ed., cand.polit. og M.Phil., samt for praktisk-pedagogisk utdanning. I tillegg utferdiger fakultetet selv vitnemål for graden cand.mag. med faglig tyngde innen utdanningsvitenskapelige/pedago- giske fag.

I en overgangsperiode forvalter og tilde- ler fakultetet selv også gradene cand.paed. og cand.paed.spec. Fakultetet selv utferdi- ger også vitnemål for disse gradene.

§ 2. KRAV TIL GRADENE, STUDIEENHETER, ETABLERING OG NEDLEGGING AV FAG OG EMNER

2.1 Krav til gradene

Fastsatt med hjemmel i *Forskrift om krav til bredde og fordypning for grader og yrkesutdanninger ved universiteter og høyskoler* §§ 2 og 3, (herunder krav til examen philosophicum i cand.mag.- gradene ved universitetene), fastsatt av Kirke,- utdannings- og forskningsdepar- tementet 23. desember 1999, og med hjemmel i brev fra Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet av 10. oktober 1997.

For å få tildelt cand.mag.-graden ved Det historisk-filosofiske fakultet må minst et grunnfag være avlagt ved fakultetet. Ved Universitetet i Oslo innebærer faglig tyngde innen historisk-filosofiske fag at graden må omfatte minst et historisk-filosofisk universitetsmellomfag og enten et historisk-filosofisk grunnfag/en 20 vekttallsenhet/en årsenhet eller et historisk-filosofisk semesteremne/en 10 vekttallsenhet/en halvårsenhet.

Som historisk-filosofiske fag regnes alle fag som det undervises i ved Det historisk-filosofiske fakultet og fag som tradisjonelt inngår i fakultetets fagområder. Kristendomskunnskap regnes som historisk-filosofisk fag i denne sammenheng.

Cand.mag.-graden i internasjonale kultur- og samfunnsstudier må omfatte tre komponenter: et fremmedspråk, et humanistisk eller samfunnsvitenskapelig metodestudium og et områdestudium. Graden må omfatte minst et universitetsmellomfag og som områdestudium et grunnfag. Det historisk-filosofiske fakultet selv fastsetter i utfyllende regler hvilke fag/fagområder som kan godtas i graden.

For å få tildelt cand.mag.-graden ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet må emner med til sammen minst 20 vekttall være avlagt ved fakultetet. Ved Universitetet i Oslo innebærer faglig tyngde innen realfag at graden må omfatte emner med til sammen minst 35 vekttall innen matematisk-naturvitenskapelige fag.

For å få tildelt cand.mag.-graden ved Det medisinske fakultet må emner i realfag/ernæring med til sammen minst 20 vekttall være avlagt ved fakultetet. Ved Universitetet i Oslo innebærer faglig tyngde innen realfag at graden må omfatte emner med til sammen minst 35 vekttall innen matematisk-naturvitenskapelige fag. Graden må videre omfatte en emne- og studieretningsgruppe i ernæring, godkjent av Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet selv.

For å få tildelt cand.mag.-graden ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet må minst et grunnfag være avlagt ved fakultetet. Ved Universitetet i Oslo innebærer faglig tyngde innen samfunnsvitenskapelige fag at graden må omfatte minst et samfunnsvitenskapelig universitetsmellomfag og et samfunnsvitenskapelig grunnfag/en 20 vekttallsenhet/en årsenhet.

Som samfunnsvitenskapelige fag regnes alle fag som det undervises i ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, men også fag som helt eller delvis tilhører et annet fakultet. Mediefag og juridiske fag regnes som samfunnsvitenskapelige fag i denne sammenheng. Utdanningsvitenskapelige/pedagogiske fag regnes også som samfunnsvitenskapelige fag i denne sammenheng når graden ikke har faglig tyngde innen disse.

For å få tildelt cand.mag.-graden ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet må minst et grunnfag være avlagt ved fakultetet. Ved Universitetet i Oslo innebærer faglig tyngde innen utdanningsvitenskapelige/pedagogiske fag at graden må omfatte minst et utdanningsvitenskapelig/pedagogisk universitetsmellomfag og et utdanningsvitenskapelig/pedagogisk grunnfag/en 20 vekttallsenhet/en årsenhet.

Som utdanningsvitenskapelige/pedagogiske fag regnes alle fag som det undervises i ved Det utdanningsvitenskapelige fakultet.

For å få tildelt den interfakultære cand.mag.-graden ved Universitetet i Oslo må minst et grunnfag/en emnegruppe være avlagt ved Universitetet i Oslo. Graden må omfatte minst ett fag/studium som svarer til tre semestres normert studietid.

Ved Universitetet i Oslo er det krav om at examen philosophicum skal inngå i grunnlaget for gradene cand.theol., cand.jur., cand.med., kandidat i sykepleievitenskap, siv.ing., cand.odont., exam.oecon., cand.psychol., cand.oecon., cand.paed., cand.paed.spec. og cand.ed.

Kollegiet kan i utfyllende regler fastsette bestemmelser om unntak fra kravet om at examen philosophicum skal inngå i grunnlaget for Universitetet i Oslos cand.mag.-grader og i grunnlaget for de ovennevnte grader, spesielt nå disse bygger på annen eksternt fullført utdanning eller grad.

Ved Universitetet i Oslo er det krav om at examen facultatum skal inngå i grunnlaget for gradene cand.mag. ved Det historisk-filosofiske fakultet, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Det utdanningsvitenskapelige fakultet og i den interfakultære cand.mag.-graden, samt i gradene cand.theol., cand.jur., exam.oecon., cand.psychol., cand.oecon., cand.paed., cand.paed.spec. og cand.ed. Kollegiet kan i utfyllende regler fastsette bestemmelser om unntak fra kravet om at examen facultatum skal inngå i grunnlaget for de nevnte grader.

For gradene cand.theol., cand.jur., cand.med., kandidat i arbeidshelse, kandidat i helseadministrasjon, kandidat i sykepleievitenskap, siv.ing., cand.pharm., cand.odont., exam.oecon., cand.psychol., cand.oecon., cand.paed., cand.paed.spec. og cand.ed. fastsetter det gradsforvaltende fakultet selv krav til bredde og fordypning i fagsammensetningen.

For gradene mag.art., M.A., M.Phil., og M.Sc. fastsetter Kollegiet krav til bredde og fordypning.

2.2 Studieenheter

Fastsatt med hjemmel i *Forskrift om krav til bredde og fordypning for grader og yrkesutdanninger ved universiteter og høyskoler* § 4, fastsatt av Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet 23. desember 1999.

Halvsemesteremne består av nærmere angitte kombinasjoner av eksamener i emner eller blir tatt under ett.

Semesteremne består av nærmere angitte kombinasjoner av eksamener i emner

og/eller halvsemesteremner eller blir tatt under ett.

Grunnfag består av nærmere angitte kombinasjoner av eksamener i emner og/eller halvsemesteremner og/eller semesteremner og grunnfagstillegg eller blir tatt under ett.

Mellomfagstillegg består av nærmere angitte kombinasjoner av eksamener i emner og/eller halvsemesteremner eller blir tatt under ett.

Mellomfag består av grunnfag og mellomfagstillegg i faget, av semesteremne og mellomfagstillegg i faget eller blir tatt under ett.

Storfag består av grunnfag og storfagstillegg i faget, av mellomfag og storfagstillegg i faget eller blir tatt under ett.

Emner kan inngå i emne- og studieretningsgruppe, samt i studieenheter nevnt over.

For hovedfag fastsetter Kollegiet forholdet mellom vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave) og faglig og metodisk studium i den enkelte høyere grad.

Fakultetet selv fastsetter studieenheter innenfor gradene cand.theol., cand.jur., cand.med., kandidat i arbeidshelse, kandidat i helseadministrasjon, kandidat i sykepleievitenskap, siv.ing., cand.pharm., cand.odont., exam.oecon., cand.psychol., cand.oecon., cand.paed., cand.paed.spec. og cand.ed. og for gradene M.A., M.Phil. og M.Sc. Kollegiet fastsetter hvilke studieenheter fra disse gradene som ev. skal kunne inngå i cand.mag.-graden.

Emner og semesteremner ved Senter for utvikling og miljø og ved Senter for kvinneforskning skal kunne inngå i en grad ved Universitetet i Oslo.

Kollegiet fastsetter enheter med mer enn 10 vekttall for videreutdanningstilbud som ikke kan inngå i grad. Fakultetet selv fastsetter enheter med inntil 10 vekttall for videreutdanningstilbud som ikke kan inngå i grad.

2.3 Etablering og nedlegging av fag m.m.

Fastsatt med hjemmel i brev om *Fastsetting av fag, emne som grunnlag for grader m.m.* fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 8. oktober 1997, videreført senest 6. juli 2000, samt *Rundskriv F-86-99 Delegering av myndighet til å etablere fag og emner og desentraliserte studier m.m. - prosedyrer og planarbeid*, fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 20. desember 1999 og *Rundskriv F-06-00 Retningslinjer om egenbetaling*, fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 19. januar 2000.

Kollegiet fastsetter med hjemmel i departementets vedtak hvilke fag det skal gis studietilbud i ved det enkelte fakultet.

Kollegiet kan opprette og nedlegge grunnfag, mellomfag, emnegruppe eller emner med inntil til sammen 30 vektall på lavere grads nivå.

Kollegiet kan opprette og nedlegge semesteremne eller emner med inntil til sammen 10 vektall som kan danne basis for studier ut over semesteremnet eller emner i faget med til sammen 10 vektall.

Det teologiske fakultet selv, Det juridiske fakultet selv, Det medisinske fakultet selv, Det historisk-filosofiske fakultet selv, Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet selv, Det odontologiske fakultet selv, Det samfunnsvitenskapelige fakultet selv, Det utdanningsvitenskapelige fakultet selv, Styret for Senter for utvikling og miljø selv og Styret for Senter for kvinneforskning selv kan opprette og nedlegge semesteremne eller emner med inntil til sammen 10 vektall, som ikke kan danne basis for studier utover semesteremnet eller emner i faget med til sammen 10 vektall.

Disse fakulteter selv kan videre endre eksisterende grunnfag fra å være et samlet grunnfag, et semesteremne og et grunnfagstillegg, to semesteremner eller studieenheter med annen innbyrdes størrelse til å bli studieenheter og/eller emner med til sammen 20 vektall. Disse fakulteter selv

kan tilsvarende endre eksisterende mellomfagstillegg og storfagstillegg som kan danne basis for videre studier i faget, til å bli studieenheter og/eller emner med til sammen den vektallssum som tilhører den eksisterende enhet.

Kollegiet vedtar prinsipielle endringer i studiestrukturen for et helt fakultet.

Kollegiet oppretter og nedlegger videreutdanningstilbud med mer enn 10 vektall, som ikke kan inngå i grad. Fakultetet selv oppretter og nedlegger videreutdanningstilbud med inntil 10 vektall, som ikke kan inngå i grad.

Der myndigheten til å opprette og nedlegge fag/emner tilligger Kollegiet, dvs. for fag/emner som danner basis for mer enn 10 vektall, bestemmer Kollegiet om studiet skal være internt eller eksternt finansiert, om det skal kunne tilbys desentralt, og om det kan tas egenbetaling.

Der fakultetet selv, Styret for Senter for utvikling og miljø selv eller Styret for Senter for kvinneforskning selv har myndighet til å opprette og nedlegge fag/emner, dvs. for fag/emner som ikke kan danne basis for mer enn inntil til sammen 10 vektall, bestemmer fakultetet selv eller styret selv om studiet skal være internt eller eksternt finansiert, om det skal kunne tilbys desentralt, og om det kan tas egenbetaling.

§ 3. FAGLIGE KRAV

Fastsatt med hjemmel i lovens §§ 5 og 46.

Examen philosophicum og examen facultatum skal normalt avlegges i første semester. Kollegiet fastsetter i utfyllende regler når examen philosophicum og examen facultatum senest må være avlagt i studiene ved de enkelte fakultetene, og bestemmelser om dispensasjon.

Kollegiet kan i utfyllende regler fastsette krav om dokumenterte forkunnskaper tilsvarende den fakultetsrettede variantdelen av examen facultatum.

Kollegiet kan fastsette at examen philosophicum og examen facultatum skal ha obligatoriske kurs og praksis.

For øvrig kan fakultetet selv i utfyllende regler fastsette bestemmelser om at studiene skal ha obligatoriske kurs og praksis, hvilke forberedende prøver som skal kreves, og når de må være avlagt. Fakultetet selv kan i utfyllende regler også fastsette bestemmelser om krav om bestått eksamen i annet fag eller emne før et fag-/emnestudium. For studier ved Senter for utvikling og miljø og ved Senter for kvinneforskning fastsettes dette av senterets styre selv.

§ 4. STUDIEPLAN

Fastsatt med hjemmel i lovens §§ 5 og 46.

Kollegiet fastsetter studieplan for examen philosophicum og examen facultatum og kan i utfyllende regler gi bestemmelser om overgangsordninger ved endringer i studieplanene for examen philosophicum og examen facultatum.

Fakultetet fastsetter studieplan for emner med inntil 10 vekttall og fakultetet selv for øvrige fag og emner, i samsvar med eventuelle nasjonale rammeplaner. Studieplanen må omfatte bestemmelser om mål og nivå for studiet; hvordan studiet er bygget opp; hvilke krav som settes til ferdigheter, herunder forberedende prøver; eventuelle krav om obligatorisk undervisning, kurs og praksis, hva slags undervisning og eksamen som gis; hvilke semestere det er undervisning og eksamen, i hvilket tidsrom av et semester/en termin de ordinære eksamener holdes og studiets innhold/kunnskapskrav. For studiene ved Senter for utvikling og miljø og Senter for kvinneforskning fastsetter senterets styre selv studieplanen.

Fakultetet selv, Styret for Senter for utvikling og miljø selv eller Styret for Senter for kvinneforskning selv kan i utfyllende regler gi bestemmelser om overgangsordninger ved endringer i studieplanene.

§ 5. GODSKRIVING AV GRAD, YRKESUTDANNING, FAG OSV FRA INSTITUSJON UNDER LOVEN

Fastsatt med hjemmel i lovens §§ 5 og 47, samt med hjemmel i *Forskrift om godskrivning av grad, yrkesutdanning, utdanningsprogram, fag eller emne fra institusjon under lov om universiteter og høyskoler som del av cand.mag.-grad*, fastsatt av Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet 28. oktober 1998.

Fakultetet avgjør søknad om godskrivning av grad, yrkesutdanning, fag eller emne fra en institusjon som går inn under Lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler.

§ 6. GODKJENNING AV GRAD ELLER UTDANNING FRA INSTITUSJON SOM IKKE GÅR INN UNDER LOVEN

Fastsatt med hjemmel i lovens §§ 5 og 48, samt med hjemmel i *Forskrift om godkjenning av utenlandsk utdanning som faglig jevn god med sivilingeniør- og siviløkonomgraden*, fastsatt av Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet 26. oktober 1999.

For de utdanninger der departementet ikke har opprettet nemnd, kan fakultetet selv avgjøre søknad om å få godkjent grad eller utdanning fra utenlandsk eller norsk institusjon som ikke går inn under Lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler, som del av generell grad eller som jevn god med grad, yrkesutdanning eller annet utdanningsprogram som gis ved fakultetet.

Fakultetet selv kan i utfyllende regler fastsette bestemmelser om hva som kan vurderes som tilsvarende studieenheter nevnt i § 2.2.

Fakultetet selv kan i utfyllende regler fastsette bestemmelser om kontrollprøver og tilleggsprøver.

§ 7. FRITAK FOR EKSAMEN ELLER PRØVE

Fastsatt med hjemmel i lovens §§ 5 og 49.

Kollegiet fastsetter i utfyllende regler hvilke eksamener som kan danne grunnlag for fritak for examen philosophicum og examen facultatum.

Fakultetet selv fastsetter i utfyllende regler bestemmelser om hvilke eksamener som kan danne grunnlag for fritak for eksamen eller prøve. Fakultetet gir fritak for eksamen eller prøve.

§ 8. BORTVISNING OG UTESTENING

Fastsatt med hjemmel i lovens §§ 5 og 42.

Fakultetet selv eller Universitetsdirektøren kan gi en student som opptre på en måte som virker grovt forstyrrende for medstudenters arbeid eller for virksomheten ved universitetet ellers, skriftlig advarsel om at forslag om bortvisning vil bli fremmet for Kollegiet.

Fakultetet selv eller Universitetsdirektøren kan gi en student skriftlig advarsel om at forslag om utestenging vil bli fremmet for Kollegiet, hvis studenten ikke respekterer bortvisning vedtatt av Kollegiet.

§ 9. UNDERVISNING

Fastsatt med hjemmel i lovens §§ 5 og 44.

Ved universitetet er vårsemesteret 15. januar - 20. juni og høstsemesteret 15. august - 20. desember. Innen disse tider av-

holdes også ordinær eksamen. Enkelte fakulteter har etter vedtak i Kollegiet annen termin- eller semesterinndeling. Fakultetet selv kan i utfyllende regler gi nærmere bestemmelser ved slik inndeling.

Foruten jule- og sommerferiene regnes følgende ferier:

- Påskeferie fra og med mandag etter palmesøndag til og med tirsdag etter påske, eller til og med mandag 2. påskedag for cand.med.- og cand.odont.-gradenes studieordning med start høsten 1996.

- Pinseferie fra og med pinseaften til og med mandag 2. pinsedag.

Fakultetet selv kan bestemme at andre enn fagets studenter skal få delta i kurs og øvelser når det er ledig kapasitet.

§ 10. UTFYLLENDE REGLER

Fastsatt med hjemmel i lovens § 5.

Kollegiet fastsetter utfyllende regler for examen philosophicum og examen facultatum, for den interfakultære cand.mag.-graden og for gradene M.A, M.Phil., M.Sc. og mag.art. og kan gi utfyllende regler til §§ 2, 3, 4 og 7.

Universitetsdirektøren kan gi utfyllende regler til § 1.

Fakultetet selv kan gi utfyllende regler til §§ 1, 2, 3, 4, 6, 7 og 9. For studiene ved Senter for utvikling og miljø og ved Senter for kvinneforskning kan senterets styre selv gi utfyllende regler til §§ 2, 3 og 4.

Utfyllende regler for Det samfunnsvitenskapelige fakultet til Forskrift for studiene ved Universitetet i Oslo

Vedtatt i fakultetsstyret 13. juni 1996, med endringer vedtatt 17. desember 1998 og 3. mai 2001.

Reglene utfyller Lov om universiteter og høyskoler av 12. mai 1995 og Forskrift for studiene ved Universitetet i Oslo, vedtatt av Det akademiske kollegium 21. mai 1996.

De utfyllende reglene gjelder gradene cand.mag., exam.oecon., cand.polit., cand.psychol., cand.oecon., mag.art., M.A. og M.Phil.. For doktorgradene dr.polit., dr.psychol. og dr. philos. er det gitt egne utfyllende bestemmelser til reglementene for disse gradene.

1. GRADENE

Jf Forskrift for studiene §1

Det samfunnsvitenskapelige fakultet forvalter og tildeler gradene cand.mag., exam.oecon., cand.polit., cand.psychol., cand.oecon., mag.art., M.A., M.Phil., dr.polit. og dr.psychol.

Normert studietid for cand.mag.graden er 4 år, for exam.oecon 3 1/2 år, for cand.oecon 5 1/2 år, for cand.polit., og cand.psychol. 6 år, og for mag.art. 6 1/2-7 år (jfr. kgl. res. av 12.01.1990). Doktorgradene har eget reglement.

Cand.mag.-graden ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet blir tildelt på grunnlag av examen philosophicum og examen facultatum pluss minst sju semestres fagstudier. Minst to av fagene må være samfunnsvitenskapelige fag, hvorav det ene er et samfunnsvitenskapelig universitetsmellomfag og et det andre et samfunnsvitenskapelig grunnfag/20 vektall/årshet. Se forøvrig punkt 7.

Graden exam.oecon. blir tildelt på grunnlag av fullført første og andre

avdeling av sosialøkonomistudiet. Examen philosophicum og examen facultatum inngår som en del av graden.

Graden cand.polit. blir tildelt på grunnlag av en cand.mag.-grad eller tilsvarende utdanning godkjent av fakultetet og hovedfagseksamen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet eller hovedfagseksamen i kriminologi eller forvaltningsinformatikk ved Det juridiske fakultet. Før melding til eksamener under hovedfagets siste del må studenten ha bestått en prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk. Kandidater med hovedfag i medievitenskap kan i visse tilfeller få tildelt graden cand.polit.

Studiet som fører frem til graden cand.psychol. er delt inn i to avdelinger. Før opptak til første avdeling må introduksjonsstudiet i psykologi samt examen philosophicum være fullført og bestått. Examen facultatum inngår i introduksjonsstudiet. Første avdeling må være bestått før oppmelding til andre avdeling. Senest i andre avdeling skal studenten levere inn en selvvalgt vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave). Fagsammensetningen fastsettes av fakultetet. Examen philosophicum og examen facultatum inngår som en del av graden.

Studiet som fører frem til graden cand.oecon. er delt inn i tre avdelinger. Før melding til eksamen i andre avdeling må første avdeling være bestått. Før melding til eksamen i tredje avdeling må andre avdeling være bestått (for unntak fra denne regelen se Studieplan for sosialøkonomisk profesjonsseksamen). I tredje avdeling skal studenten levere inn en selvvalgt vitenskapelig undersøkelse (hovedoppgave). Fagsammensetningen fastsettes av fakultetet. Examen philosophicum og

examen facultatum inngår som en del av graden.

Graden mag.art. blir tildelt på grunnlag av prøve i to støttefag og ett hovedfag. Innenfor hovedfaget skal studenten legge frem en vitenskapelig undersøkelse over et selvvalgt emne og avlegge og bestå en skriftlig og muntlig prøve. Examen philosophicum og examen facultatum inngår som en del av graden.

2 FAGLIGE KRAV

Jf Forskrift for studiene §3

Examen philosophicum og examen facultatum må avlegges (dvs være bestått) senest semesteret før oppmelding til første fageksamen.

Det henvises forøvrig til punkt 3 i Utfyllende regler til Forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver for Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

3 STUDIEPLANER

Jf Forskrift for studiene §§6 og 7.

Fakultetet selv kan bestemme at fageksamener kan inndeles i emneprøver med vektall som gir uttrykk for omfanget av emnene, og som brukes ved utregning av karakteren for de enkelte fageksamener.

Instituttet fastsetter pensum, i samsvar med studieplanen.

Instituttet kan vedta endringer i studieplaner innen rammen av Retningslinjer for studieplanavgjørelser gitt av fakultetet 20.06.91. Endringene skal kunngjøres på passende måte og være allment tilgjengelig på institusjonen (via Studiehåndbok eller lignende).

3.1 Overgangsregler

Ved overgang til ny studieordning på grunn- og mellomfagsnivå og adskilte deksamener på inntil et semesters normert studietid på videregående nivå, gis studenter anledning til å gå opp til

eksamen etter gammel ordning i ett år etter innføringen av ny ordning. For hovedfag og avdelinger av profesjonsstudiene forøvrig er overgangsperioden normalt to år. Søknader om dispensasjon fra overgangsperiodene avgjøres av instituttet.

Siste frist for å fremstille seg til mag. art.-eksamen er 31. desember 2001.

4 FRITAK, GODSKRIVING OG GODKJENNING AV UTDANNING

Jf Forskrift for studiene §§6 og 7.

Institutt avgjør fritak for eksamen eller prøve på bakgrunn av retningslinjer gitt av fakultetet og/eller ut fra tidligere presedensskapende vedtak.

Inntil 10 vektall fra eksterne læresteder kan godkjennes i hovedfaget til cand.polit.-graden. Hovedoppgaven må være avlagt ved Universitetet i Oslo for at graden cand.polit. skal utstedes ved Universitetet i Oslo.

Det gjøres unntak fra denne regelen for studenter fra NTNU i henhold til samarbeidsavtale mellom NTNU og Sosialøkonomisk institutt, UiO. For disse studentene kreves det kun at hovedoppgaven og avsluttende muntlig eksamen skal være avlagt ved Universitetet i Oslo for at graden cand.polit. skal utstedes ved Universitetet i Oslo.

5 ANLEDNING TIL Å TA HOVEDFAGSKURS SOM DEL AV CAND.MAG.-GRADEN

Det er ikke anledning til å ta hovedfagskurs som del av cand.mag.-graden.

6 OM HOVEDOPPGAVEN

Hovedoppgaven innen cand.polit.-studiet og profesjonsstudiene ved fakultetet har en normert studietid på ett til to semestre (tilsvarende 10-20 vektall). Studieplanene gir detaljerte opplysninger.

Reglementer

Det er adgang til å levere som hovedoppgave flere enkeltarbeider dersom disse samlet i sitt innhold utgjør et hele.

Arbeid som har inngått i annen eksamen kan ikke inngå som del av hovedoppgaven.

Del av et gruppearbeid kan godkjennes som hovedoppgave dersom den representerer en innsats hvor art og omfang lar seg identifisere av sensurkomiteén i den utstrekning det er nødvendig for bedømmelsen. Komiteén bør, når det er nødvendig, innhente erklæringer fra de øvrige forfattere og i tilstilfelle avgi særskilt uttalelse om hvorvidt arbeidet kan antas til bedømmelse etter bestemmelsene i dette avsnittet.

Fakultetet kan fastsette at det i et fag skal være adgang til å skrive en hovedoppgave over et oppgitt tema med en bestemt innleveringsfrist.

7 OM CAND.MAG.-GRADEN VED DET SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FAKULTET

Jf Forskrift for studiene §2.

Cand.mag.-graden blir tildelt på grunnlag av examen philosophicum og examen facultatum pluss minst sju semestres fagstudier.

Den samfunnsvitenskapelige cand.mag.-graden forutsetter at:

- to av fagene skal være samfunnsvitenskapelige fag, hvorav det ene er et samfunnsvitenskapelig universitetsmellomfag og det andre er et samfunnsvitenskapelig grunnfag/20 vekttall /årsenhet.
- minst ett grunnfag er avlagt ved fakultetet.

Som samfunnsvitenskapelige fag regnes alle fag som det undervises i ved Det

samfunnsvitenskapelige fakultet. Dessuten regnes mediefag, pedagogiske fag og juridiske fag som samfunnsvitenskapelige fag i denne sammenheng.

Forøvrig gjelder følgende dybdekrav til graden:

- Mellomfag er et universitetsmellomfag/storfag som enten gis på universitetet eller høyskole, og som gir grunnlag for opptak til et samfunnsvitenskapelig hovedfag. Unntakene er mellomfag på universitetet det ikke gis hovedfagsutdanning i.
- Grunnfag er et universitetsgrunnfag/årsenhet som enten gis på universitetet eller høyskole, og som kan gi grunnlag for videre studier på mellomfagsnivå i et samfunnsvitenskapelig fag.
- De siste 20 vekttallene kan bestå av både avsluttende og uavsluttende utdanninger, dog med det karakterkrav som institusjonen stiller for å få utskrevet et endelig vitnemål.

Det gjelder følgende breddekrav til graden:

- Det kan ikke tas med enn 40 vekttall i ett fag. Dersom studiet er sammensatt kan det maksimalt inngå med 50 vekttall.
- Inntil 5 vekttalls overlapping godkjennes når det dreier seg om hele grunnfags- og mellomfagsenheter. Det tillates ikke overlapping i de siste 20 vekttallene.

Forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver ved Universitetet i Oslo

Fastsatt av Det akademiske kollegium 11. februar 1997 med hjemmel i Lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler §§5 og 50, med endringer senest av 12. oktober 1999.

§ 1. EKSAMENSFORMER

Ved Universitetet i Oslo kan følgende eksamensordninger benyttes:

- skriftlig eksamen
- muntlig eksamen
- hjemmeeksamen
- gruppeeksamen
- praksis
- evaluert praksis
- klinisk/praktisk eksamen
- praktisk eksamen
- semesteroppgave/spesialoppgave
- prosjektoppgave
- hovedoppgave
- masteroppgave
- avhandling
- prøveforelesning

Fakultetet selv gir i studieplan eller utfyllende regler bestemmelser om hvilke eksamensformer eller kombinasjoner av eksamensformer det vil benytte for sine fag, emner, avdelinger osv. med sikte på at studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte.

§ 2. KARAKTERSYSTEMER

Ved Universitetet i Oslo benyttes de karaktersystemer som fremgår av pkt. 2.1. - 2.10 nedenfor. Fakultetet selv kan i utfyllende regler fastsette ved hvilke studier disse skal benyttes.

2.1 Det teologiske fakultet

A.

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpestørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

B.

Bestått/Ikke bestått

A

B

C

D

Fail

D.

Pass/Fail

2.2 Det juridiske fakultet

A.

For eksamener etter studieordningen av 1984 benyttes følgende karaktersystem:

Laudabilis	2.00 - 2.15
Står til laudabilis	2.16 - 2.35
Kan få laudabilis	2.36 - 2.55
Kan vel få laudabilis	2.56 - 2.75
Haud illaudabilis	2.76 - 2.95
Står til haud illaudabilis	2.96 - 3.15

Reglementer

Studenter som får dårligere karakter enn står til *haud illaudabilis*, har ikke bestått. For dem settes ingen tallverdi.

B.

Til privatrett grunnfag og offentlig rett grunnfag (og mellomfag) og kriminologi grunnfag, mellomfag og hovedfag benyttes dette karaktersystem:

Laudabilis <i>prae ceteris</i>	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpestørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

C.

Til profesjonsdelen benyttes følgende karaktersystem (i samsvar med ECTS-skala):

- A
- B
- C
- D
- E
- F=Ikke bestått (Fail)

Det gis ikke hovedkarakter.

D.

Til rettslære grunnfag (semesteremnene yrkeslivets jus og privatlivets jus) benyttes følgende karaktersystem:

Godkjent/ikke godkjent.

E.

For eksamen til mastergraden benyttes følgende karaktersystem:

- A
- B
- C
- D
- Fail

2.3 Det medisinske fakultet

A.

For hver eksamen gis det en karakter som uttrykkes i hele tall fra 12 til 6. Studenter som får dårligere resultat enn 6, har ikke bestått eksamen. For dem settes ingen tallverdi.

Avdelings- og hovedkarakter angis på følgende måte:

Laudabilis cum litteris commendatitiis	11.00 - 12.00
Laudabilis	9.00 - 10.99
Haud illaudabilis	7.00 - 8.99
Non contemnendus	6.00 - 6.99

Fakultetet selv gir regler for utregning av hovedkarakter, avdelingskarakter og karakterer i fag der karakteren er sammensatt.

B.

Bestått/Ikke bestått

C.

Laudabilis <i>prae ceteris</i>	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpestørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

D.

1.0 - 6.0 med trinn på 0,1. 1.0 er beste karakter og 4.0 er dårligste ståkarakter. Trinnene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpestørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

E.

Godkjent/Ikke godkjent

F.

Pass/Fail

2.4 Det historisk-filosofiske fakultet

A.

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpestørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

B.

Bestått/Ikke bestått

C.

Godkjent/Ikke godkjent

A

B

C

D

Fail

E.

Pass/Fail

2.5 Det matematiske-naturvitenskapelige fakultet

A.

1.0 - 6.0 med trinn på 0,1. 1.0 er beste karakter og 4.0 er dårligste ståkarakter. Trinnene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpestørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke. Dessuten kan karakteren Bestått med laud brukes.

B.

Bestått/Ikke bestått. Dessuten kan karakteren Bestått med laud brukes.

C.

Godkjent/Ikke godkjent

2.6 Det odontologiske fakultet

A.

Laudabilis cum litteris commendatitiis	11 og 12
Laudabilis	9 og 10
Haud illaudabilis	7 og 8
Non contemnendus	6

Studenter som får dårligere karakter enn 6, har ikke bestått eksamen. For dem settes ingen tallverdi.

Fakultetet selv gir regler for utregning av karakter i fag der karakteren er sammensatt.

B.

Bestått/Ikke bestått

C.

Godkjent/Ikke godkjent

D.

Pass/Fail

2.7 Det samfunnsvitenskapelige fakultet

A.

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

B.

Godkjent/Ikke godkjent

A

B

C

D

Fail

D.

Pass/Fail

2.8 Det utdanningsvitenskapelige fakultet

A.

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

B.

1.0 - 6.0 med trinn på 0,1. 1.0 er beste karakter og 4.0 er dårligste ståkarakter. Trin-

nene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

C.

Godkjent/Ikke godkjent

D.

Excellent	1.0 - 1.5
Very Good	1.6 - 2.5
Good	2.6 - 3.2
Not recommendable but pass	3.3 - 4.0
Fail	4.1 - 6.0

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

- A

- B

- C

- D

- Fail

E.

Pass/Fail

2.9 Examen philosophicum og examen facultatum

Laudabilis prae ceteris	1.0 - 1.5
Laudabilis	1.6 - 2.5
Haud illaudabilis	2.6 - 3.2
Non contemnendus	3.3 - 4.0
Immaturus	4.1 - 6.0

Tallverdiene 4.1 - 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

2.10 Senter for utvikling og miljø

A.

1.0 - 6.0 med trinn på 0.1. 1.0 er beste karakter og 4.0 er dårligste ståkarakter. Trinnene 4.1. til 6.0 benyttes som hjelpetørrelser i sensurarbeidet og oppgis normalt ikke.

B.

Bestått/Ikke bestått

C.

Bestått med laud, Bestått, Ikke bestått

§ 3. FAGLIGE KRAV FOR OPPMELDING TIL EKSAMEN

Ved Det teologiske fakultet, Det juridiske fakultet, Det historisk-filosofiske fakultet, Det samfunnsvitenskapelige fakultet og Det utdanningsvitenskapelige fakultet må examen philosophicum og examen facultatum være bestått før en student kan melde seg til en fageksamen, herunder eksamen i fag, avdeling eller emne som gir uttelling i en grad enten alene eller som del av en større fagenhet. Kollegiet kan i utfyllende regler fastsette dispensasjonsbestemmelser, jf. § 14. Kollegiet kan i utfyllende regler også fastsette overgangsbestemmelser mht. kravet om examen facultatum.

Kollegiet kan i utfyllende regler fastsette krav om at dokumenterte forkunnskaper tilsvarende den fakultetsrettede variantdelen av examen facultatum må være bestått før en student kan melde seg til eksamen.

Ved Det historisk-filosofiske fakultet må examen facultatum med lingvistikkvariant eller examen facultatum med annen variant og egen forprøve i lingvistikk være bestått før en student kan melde seg til eksamen i et språk.

For øvrig kan fakultetet selv i utfyllende regler gi bestemmelser om at visse eksame-

ner ikke kan avlegges før andre eksamener/kurs på forhånd er bestått.

Det må kunne godtgjøres at de krav som stilles til forkunnskaper og gjennomføring av obligatorisk arbeid for vedkommende eksamen, er oppfylt.

§ 4. ANDRE KRAV FOR OPPMELDING TIL EKSAMEN

Det er en forutsetning for å kunne melde seg til eksamen eller bli administrativt oppmeldt, jf. § 5, at studenten i det aktuelle semester har betalt semesteravgift, i henhold til lov og forskrift om studentsamskipnader, og har semesterregistrert seg innen de fastsatte frister, som er 15. februar om våren og 15. september om høsten. Universitetsdirektøren kan dispensere fra fristene.

Selv om en student tilhører en gruppe studenter som er fritatt fra betaling av semesteravgift, må studenten ordinært semesterregistrere seg i eksamenssemesteret.

§ 5. EKSAMENSMELDING

Studenten må til ordinær eksamen melde seg innen 15. september i høstsemesteret og 15. februar i vårsemesteret. Foreksamen i hovedfagsemner og hovedfag kan fakultetet fastsette egne frister. For eksamen til forprøve i lingvistikk i tilknytning til intensivkurs før/ved semesterstart fastsetter Det historisk-filosofiske fakultet selv eksamensmeldingsfristen i tilknytning til det enkelte kurs.

Universitetsdirektøren og fakultetet kan dispensere fra meldingsfristen. Fakultetet selv kan i utfyllende regler gi bestemmelser om dispensasjon.

Studenter uten kullordning må ved semesterregistreringen melde seg til minst én av semesterets eksamener og/eller angi eksamenssemester for fremtidig eksamen. Studenten kan melde seg til flere eksamener eller endre opprinnelig eksamensmelding frem til fristen for semesterregistrering og eksamensmelding. Fakultetet selv kan

bestemme at studentene meldes opp administrativt.

Studenten kan annullere eksamensmeldingen senest 2 uker før eksamensdato/første eksamensdag i det enkelte fag/emne (ved hjemmeeksamen 2 uker før datoen for utlevering av hjemmeoppgaven). Trekk før denne fristen vil ikke gjelde som eksamensforsøk.

Dersom en student på grunn av sykdom eller annen gyldig grunn ikke kan møte til eksamen ved et fakultet med annulleringsordning for eksamensmelding, må legeattest eller tilsvarende dokumentasjon leveres innen frister gitt av fakultetet selv hvis forsøket ønskes annullert. En student som ikke møter til en eksamen med annulleringsordning for eksamensmelding og som ikke har annullert eksamensmeldingen innen den fastsatte frist, vil bli registrert med tellende forsøk, jf. § 12.

Ved eksamener ved Det odontologiske fakultet og ved muntlige og praktisk-kliniske eksamener ved Det medisinske fakultet, må legeattest eller tilsvarende dokumentasjon leveres innen frister gitt av fakultetet hvis forsøket ønskes annullert.

§ 6. EKSAMENSSEMESTER OG EKSAMENSTIDSPUNKT

Opplysninger om i hvilke semestre/terminer de ordinære eksamener i fag eller emner holdes, skal stå i studieplanen.

Ved vesentlige forandringer i studieplanen fastsetter fakultetet selv når eksamen i fag eller emne skal holdes for siste gang.

Opplysninger om i hvilket tidsrom av et semester/en termin de ordinære eksamener i fag eller emner holdes, skal fremgå av studieplanen.

Fakultetet skal minst 4 uker før ordinær, skriftlig eksamen/første skriftlige eksamensdag og minst en uke før ny eksamen/utsatt eksamen ha kunngjort eksamensdatoen(e). Kortere kunngjøringsfrist kan unntaksvis benyttes etter avtale med kandidaten(e).

Ordinær skriftlig eksamen avholdes i slutten av semesteret, tidligst 15. november i høstsemesteret og 15. mai i vårsemesteret. Fakultetet selv kan i studieplan eller utfyllende regler fastsette annet eksamens-tidspunkt når studieordning eller særlige grunner tilsier dette.

For examen philosophicum og examen facultatum kan eksamen arrangeres før 15. mai når 17. mai faller på en mandag, tirsdag eller onsdag og/eller pinsen faller i mai.

§ 7. BRUK AV MÅLFORM OG SPRÅK TIL EKSAMEN

Bestemmelser om bruk av målform i eksamensoppgaver er gitt i forskrift til § 7 i forskriftene til Lov 11. april 1980 nr. 5 om Målbruk i offentlig tjeneste.

Fakultetet selv kan i utfyllende regler gi bestemmelser om bruk av fremmede språk til eksamen.

§ 8. HJELPEMIDLER UNDER EKSAMEN

Fakultetet fastsetter hvilke hjelpemidler som kan benyttes ved eksamen og hvordan dette skal bekjentgjøres. Fakultetet foretar godkjenningen av hjelpemidlet i det enkelte tilfelle.

§ 9. TILRETTELAGT EKSAMEN

Kollegiet gir i utfyllende regler retningslinjer for gjennomføring av tiltak som er nødvendige for at ulike grupper funksjonshemmede studenter kan avlegge eksamen ved universitetet. Retningslinjene skal bl.a. omfatte søknadsfrister, krav til dokumentasjon, ulike tiltak som kan være aktuelle og spørsmål om anonymitet ved evaluering.

Fakultetet selv kan i utfyllende regler fastsette bestemmelser om slike tiltak. Fakultetet behandler henvendelse om tilrettelagt eksamen.

§ 10. FREMSTILLELSE TIL EKSAMEN

En student ansees for å ha fremstilt seg til eksamen når han/hun er til stede i eksamenslokalet idet første oppgave gjøres kjent. Ved hjemmeoppgave ansees studenten å ha fremstilt seg når oppgaven er delt ut. En student som trekker seg under eksamen, har således benyttet et forsøk, med mindre vedkommende leverer legeattest eller annen dokumentasjon, jf. neste avsnitt.

Dersom en student på grunn av sykdom eller annen gyldig grunn må trekke seg under eksamen, må legeattest eller tilsvarende dokumentasjon leveres innen frister gitt av fakultetet selv hvis forsøket ønskes annullert. Fakultetet selv fastsetter i utfyllende regler bestemmelser om hva som kan være gyldig grunn. Fakultetet behandler henvendelse om annulleringsønske.

Ved eksamen uten annulleringsordning teller ikke manglende oppmøte som forsøk.

En student som har levert besvarelse, kan ikke unndra seg sensur. Dersom en student har avlagt samme eksamen flere ganger, vil beste karakter gjelde.

Fakultetet kan gjøre unntak fra regelen om offentlig muntlig eksamen og prøver i det enkelte tilfelle etter ønske fra vedkommende eksamenskandidat, når tungtveiende hensyn taler for det.

§ 11. ADGANG TIL NY EKSAMEN, NY PRAKSISPERIODE, UTSATT EKSAMEN OG EVENTUELL EKSTRAORDINÆR EKSAMEN

En student har ved gyldig forfallsgrunn rett til utsatt eksamen dersom ordinær eksamen ikke avholdes hvert semester.

Fakultetet selv fastsetter i utfyllende regler bestemmelser om adgang til ny eksamen, ny praksisperiode, om utsatt eksamen og eventuell ekstraordinær eksamen, herunder når slike eksamener skal avholdes. Fakultetet gir adgang til ny eksamen, ny praksisperiode osv.

§ 12. ANTALL FORSØK TIL EKSAMEN

En student kan ikke gå opp til samme fag- eller emneeksamen mer enn tre ganger. Fakultetet kan i særlige tilfeller dispensere fra denne bestemmelsen. Fakultetet selv kan i utfyllende regler gi bestemmelser om hva som gir grunnlag for dispensasjon. Hva som regnes som tellende forsøk, fremgår av §§ 5 og 10.

Begrensningen i antall forsøk gjelder ikke examen philosophicum og examen facultatum.

Det juridiske fakultet selv kan i utfyllende regler gi bestemmelser om færre antall ganger når eksamen tidligere er bestått.

§ 13. SENSUR

Fakultetet selv oppnevner sensorer.

Ved Det historisk-filosofiske, Det matematisk-naturvitenskapelige, Det samfunnsvitenskapelige og Det utdanningsvitenskapelige fakultet kan fakultetsstyret selv uten adgang til videredelegasjon innen fakultetet gjøre unntak fra bestemmelsen om ekstern sensor når minst en av sensorene hentes utenfor fakultetet.

For studier med både skriftlig og muntlig prøve som avsluttende eksamen skal sensur for hovedoppgaver, særavhandlinger og tilsvarende skriftlige arbeider foreligge før den muntlige eksamenen. Fristen for innlevering av slike arbeider skal normalt være 4 - 8 uker før sensur skal foreligge. Frem til utgangen av 2001 gis det anledning til å ha inntil 13 ukers frist for visse hovedfag ved Det historisk-filosofiske fakultet og for særavhandlinger ved Det juridiske fakultet.

For studier med bare muntlig avsluttende eksamen gjelder de samme regler mht frist for innlevering av hovedoppgaver, særavhandlinger og tilsvarende skriftlige arbeider når studieplanen krever at sensur for slike arbeider skal foreligge før eksamen. Dersom studieplanen ikke krever

Reglementer

dette, skal sensur foreligge senest 4 - 5 uker etter muntlig eksamen.

§ 14. UTFYLLENDE REGLER

Kollegiet fastsetter utfyllende regler for examen philosophicum og examen

facultatum og kan gi utfyllende regler til §§ 5 og 9.

Fakultetet selv kan gi utfyllende regler til §§ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 og 13 i denne forskrift. For studiene ved Senter for utvikling og miljø kan senterets styre selv gi utfyllende regler til nevnte paragrafer i denne forskrift.

Utfyllende regler for Det samfunnsvitenskapelige fakultet til Forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver ved Universitetet i Oslo

Vedtatt i fakultetsstyret 13. juni 1996, med endringer vedtatt 3. mai 2001.

Reglene utfyller Lov om universiteter og høyskoler av 12. mai 1995 og Forskrift om avleggelse og gjennomføring av eksamener og prøver ved Universitetet i Oslo, vedtatt av Det akademiske kollegium 21. mai 1996.

De utfyllende reglene gjelder gradene cand.mag., exam.oecon., cand.polit., cand.psychol., cand.oecon., mag.art., M.A. og M.Phil.. For doktorgradene dr.polit., dr.psychol. og dr. philos. er det gitt egne utfyllende bestemmelser til reglementene for disse gradene.

1 TIDSPUNKT FOR EKSAMEN

Fageksamener og eksamen i emneprøver holdes én gang i semesteret med mindre fakultetet har fastsatt noe annet. Bestemmelse om dette tas inn i studieplanen for vedkommende fag.

2 TREGANGERS-REGEL

Jfr. Forskrift for eksamen §12

En student kan normalt ikke framstille seg mer enn 3 - tre - ganger til samme eksamen eller prøve. Dersom en student melder seg til eksamen uten å møte frem regnes det som ett av de tre forsøkene, forutsatt at studenten ikke trekker seg ved å gi melding til eksamensinspektøren ved fakultetet senest 2 - to - uker før eksamen, eller dokumenterer gyldig forfall til eksamen.

Denne bestemmelsen har trådt i kraft høstsemesteret 1992, eksamener avlagt før dette tidspunktet vil ikke bli regnet som forsøk.

En student kan etter søknad gis anledning til et fjerde forsøk på eksamen dersom:

- studenten kan dokumentere personlige eller sosiale grunner som tydelig har innvirket på resultatet under ett av forsøkene, eller
- eksamen er siste deleksamen under høyere grads studium, eller
- et av de tellende forsøkene var "ikke møtt".

En eksamen som blir annullert på grunn av fusk/forsøk på fusk, vil telle som ett eksamensforsøk.

3 KRAV OM EXAMEN PHILOSOPHICUM OG EXAMEN FACULTATUM OG PRØVE I SAMFUNNSVITENSKAPELIG STATISTIKK

Jfr. Forskrift for eksamen §3

Før melding til eksamen i avdeling, fag eller semesteremne kreves at studenten har bestått examen philosophicum og examen facultatum, dersom ikke studenten er innvilget fritak for examen philosophicum og examen facultatum.

For å melde seg til eksamen i mellomfagstillegget kreves det at kandidaten har bestått grunnfagseksamen i tidligere semestre eller at kandidaten melder seg opp til grunnfagseksamen samtidig som han/hun melder seg opp til eksamen i mellomfagstillegget. Dersom kandidaten i slike tilfeller ikke består grunnfagseksamen spres karakteren på mellomfagstillegget til grunnfagseksamen er bestått. Karakteren på mellomfagstillegget er da ikke gyldig før grunnfagseksamen er bestått.

For å melde seg opp til eksamen i 2. semester av psykologi grunnfag kreves det at kandidaten har bestått eksamen fra 1. semester eller at kandidaten melder seg til eksamen på 1. semester samtidig med at han/hun melder seg til eksamen på 2. semester. I sistnevnte tilfelle vil karakteren fra eksamen 2. semester sperres dersom det ikke oppnås bestått på eksamen 1. semester.

Før melding til eksamen til høyere avdeling i profesjonsstudiene må lavere avdelings eksamener være bestått.

Før melding til eksamener under hovedfagets/profesjonstudiets siste del må studenten ha bestått en prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk, eventuelt som en del av en fageksamen.

Følgende prøver godkjennes som prøve i samfunnsvitenskapelig statistikk:

- Fra pedagogikk:
  - a) Prøve i forskningsmetoder, studieplaner 1975-87.
  - b) Obligatorisk statistikk-kurs under hovedfag, studieplanen av 1984 og senere planer, obligatorisk eksamen i forskningsmetode og statistikk under cand.ped.-studiet, samt obligatorisk eksamen etter studieplanen av 1996/97.
- Fra sosiologi: Grunnfag/mellomfag.
- Fra statsvitenskap: Prøve i metode med statistikk.
- Fra sosialøkonomi: statistikkdelen av semesteremnet i matematikk og statistikk.
- Fra statistikk grunnfag: Eksamener i statistikk.
- Fra samfunnsgeografi: Grunnfag/mellomfag.
- Særskilte prøver i statistikk avlagt under tidligere studieplaner.

Andre prøver i statistikk kan godkjennes etter søknad til fakultetet

4 OM UTSATT EKSAMEN OG KONTINUASJONSEKSAMEN

Jfr. Forskrift for eksamen §10 og §11

4.1 Generelt om utsatt eksamen og kontinuasjonseksamen

Med utsatt eksamen og kontinuasjonseksamen menes det en egen eksamen før neste ordinære eksamen avholdes. Eksamen holdes etter at gyldig forfallsgrunn er bortfalt. Tidspunktet for avleggelse av utsatt eksamen eller kontinuasjonseksamen fastsettes av fakultetet.

Utsatt eksamen vil si å få utsatt en eksamen som ikke er påbegynt. D.v.s. at det ikke er levert eksamensbesvarelse ved noen av eksamensdagene i eksamensperioden.

Kontinuasjonseksamen vil si en eksamen der den ene ordinære eksamensdag er fullført, men hvor studenten pga. gyldig forfall ikke kan fullføre den andre eksamensdagen.

Fakultetet fastsetter tidspunkt for avholdelse av utsatt eksamen og kontinuasjonseksamen. Beskjed om tidspunkt for utsatt eksamen/kontinuasjonseksamen skal gis studenten minst en uke før første eksamensdag. Ved avtale med den enkelte student, kan kortere frist benyttes.

Annullering av eksamensmelding ved utsatt eksamen eller kontinuasjonseksamen må skje skriftlig og senest sju dager før planlagt eksamensdag. Dersom man ikke overholder denne fristen om annullering av melding til utsatt eksamen eller kontinuasjonseksamen, regnes dettes om ett av de tre tellende forsøkene studenten har til eksamen.

Dersom sykdom inntreffer mindre enn en uke før utsatt eksamen/kontinuasjonseksamen, må kandidaten i tillegg til at legeattest leveres, gi muntlig beskjed til fakul-

tetet om forfall ved utsatt eksamen/kontinuasjonseksamen.

ønsker utsatt eksamen/kontinuasjonseksamen må det søkes om dette til fakultetet.

4.2 Gyldige forfallsgrunner

- Som gyldig forfall regnes:
  - a) Akutt sykdom som inntreffer tre uker eller mindre før eksamen, og der legeerklæringen strekker seg over alle eksamensdagene. Akutt forverring av kroniske lidelser regnes her som akutt sykdom.
  - b) Alvorlig sykdom eller dødsfall i nærmeste familie som inntreffer mindre enn tre uker før eksamen.
  - c) Barnefødsel. En kvinnelig student som venter barn innenfor et tidsrom på seks uker før eller etter siste skriftlige eksamensdag, har rett til fremskutt eller utsatt eksamen. Etter studentens eget ønske legges første eksamensdag enten senest seks uker før termin, eller seks uker etter nedkomst. Velges utsatt eksamen til etter nedkomst, må studenten gi melding til fakultetet senest tre uker etter nedkomst. Fedre kan få utsatt eksamen eller kontinuasjonseksamen for tilstedeværelse ved eget barns fødsel.

I slike situasjoner må fakultetet straks få skriftlig beskjed, og forfallet må dokumenteres.

Kvalme og søvnløshet godkjennes vanligvis ikke som gyldig forfallsgrunn.

4.3 Sykdom før eksamen

Dersom en student blir syk før første eksamensdag, må gyldig legeerklæring leveres eksamenskonsulenten ved fakultetet senest fem virkedager etter eksamensdagen. Legeerklæringen må være utstedt snarest mulig og ikke mer enn to dager etter siste eksamensdag. Dersom studenten

4.4 Sykdom under eksamen

Dersom en student blir syk under eksamen skal studenten henvende seg til overinspektør i eksamenslokalet, og deretter oppsøke Helsetjenesten ved UiO. Eksamensbesvarelsen skal ikke leveres inn. For at forfallet skal regnes som gyldig, og oppmeldingen til eksamen annulleres må det leveres en legeerklæring om sykdomsforfallet til fakultetet snarest. Kandidaten må samtidig gi beskjed til eksamensinspektøren dersom man ønsker å søke om utsatt eksamen/kontinuasjonseksamen. Legeerklæringen må godkjennes av fakultetet.

4.5 Krav til dokumentasjon

Legeerklæringen må være utformet i tråd med Ethiske regler for leger. Utdrag fra disse er gjengitt nedenfor:

- *"IV. Regler for legers utstedelse av attester og andre legeerklæringer. § 1 En legeerklæring er en uttalelse fra en lege angående en persons helsetilstand. Legeerklæringer omfatter f.eks. utfylte skjemaer til trygdemyndighetene, attester til forskjellige formål og sakkyndighetserklæringer. § 2. En lege skal ikke avgi en legeerklæring dersom han/ hun er tvil om sin habilitet. Dersom legen mener at det saklige grunnlag for å utstede erklæringen ikke er til stede, skal erklæring ikke avgis. § 3. En lege skal bygge sine erklæringer på nødvendig innhentet informasjon og på så omfattende undersøkelser som formålet tilsier. § 4. En legeerklæring skal gi tilstrekkelig informasjon til å fylle sin hensikt og skal være objektiv*

og nøytral i sin form. Relevante opplysninger må ikke forties eller fordreies. Erklæringen skal ikke inneholde informasjon som går utover formålet. Når medisinske dokumenter laget for andre formål brukes som vedlegg, skal det i særlig grad tas hensyn til taushetsplikten.

§ 5. Erklæringens adressat, formål, legens forhold til angjeldende person og grunnlaget for legens kunnskaper om personen skal fremgå klart av en legeerklæring. Skriftlige erklæringer skal utformes som et selvstendig dokument og må være datert og underskrevet.

§ 6. Den person som en legeerklæring gjelder har i alminnelighet rett til informasjon om innholdet i en legeerklæring."

Legeerklæringen skal inneholde opplysninger om hvilket tidsrom den gjelder for. Fakultetet må få umiddelbar beskjed om friskmelding dersom det ikke fremgår av legeerklæringen, slik at eventuell utsatt eksamen/kontinuasjoneksamen kan avholdes.

4.6 Utsettelse av muntlig prøve

Søknad om utsettelse av bare muntlig prøve behandles og avgjøres av instituttet. Dersom studenten blir syk til muntlig prøve, skal instituttet umiddelbart kontaktes. Hvis mulig bør det skje før den muntlige eksamen skal holdes. To-dagersfristen for sykemelding kommer i tillegg til den umiddelbare beskjeden.

4.7 Hovedoppgaver, semesteroppgaver og hjemmeoppgaver

Ved tidsavgrensede hjemmeoppgaver/eksamen (1-2 uker) kan kortere, dokumentert gyldig forfall gi forlenget innleverings-

frist. Søknad om dette sendes direkte til instituttet, som tar avgjørelse i hvert enkelt tilfelle og ut fra egne bestemmelser om maksimal forlengelse av innleveringsfristen.

Kandidater som har dokumentert sykdomsforfall i løpet av de siste to ukene før innleveringsfristen på semesteroppgaven eller hovedoppgaven vil få fristen forlenget, dersom dette ikke umuliggjør utviklingen av eksamen i semesteret. Avgjørelsen om dette tas av instituttet.

4.8 Rett til utsatt eksamen og kontinuasjonseksamen eller annullering av tellende forsøk

Gjennom dokumentasjon av gyldig forfall kan studenten i de tilfeller som er nevnt over få utsatt eksamen eller kontinuasjonseksamen, eller unngå at eksamen regnes som et av de tre tellende forsøkene på å fremstille seg til eksamen.

Studenter på profesjonsstudiet i psykologi har anledning til å avlegge utsatt eksamen i samme eller påfølgende semester, dersom de stryker til ordinær eksamen.

Studentene plikter selv å gjøre seg kjent med hvor og til hvilken tid eksamen holdes.

5 MÅLFORM OG SPRÅK I EKSAMENSOPPGAVENE OG BESVARELSENE

Jfr. Forskrift for eksamen §7

Eksamensoppgavene gis normalt kun på bokmål og nynorsk. Søknad om å få eksamensoppgavene gitt på annet språk avgjøres av instituttet.

Det er anledning til å skrive eksamensbesvarelser på norsk, svensk, dansk eller engelsk uten å søke om tillatelse på forhånd. Søknad om tillatelse til å skrive eksamensbesvarelser på annet språk enn de som er nevnt over avgjøres av instituttet.

6 BEGRENSET ADGANG TIL Å TA OM IJEN EKSAMENER PÅ LAVERE NIVÅ

En kandidat som har meldt seg til eksamen ved en avdeling av et profesjonsstudium eller et hovedfag, kan ikke avlegge ny eksamen ved en lavere avdeling/mellomfag og få den godkjent som del av graden uten at han senere avlegger eksamen ved de etterfølgende avdelinger.

7 VITNEMÅL OG KARAKTERUTSKRIFT

7.1 Beregning av karakter

Beregningen av endelig karakter for en studieenhet med deksamener tar utgangspunkt i en vekting av delene ut fra det relative arbeidsomfang de antas å ha. Karakteren for studieenhetene regnes ut med én desimal, som forhøyes dersom den følgende desimal ville bli 5 eller høyere.

Ved beregning av endelig karakter for samlet mellomfagseksamen teller karakteren for grunnfagseksamen $2/3$ og karakteren for mellomfagstillegget $1/3$ av samlet karakter.

Studenter med fritak fra deler av en eksamen ved fakultetet får normalt ikke regnet ut samlet karakter for den aktuelle studieenheten.

7.2 Hva skal stå på vitnemålet?

På vitnemålet for tildelt høyere grad føres opp endelig karakter for hver studieenhet (avdeling, hovedfaget eksklusive mellomfaget). Hovedoppgaven føres opp med karakter for seg, og med tittel på den vitenskapelige undersøkelsen. Det vises til utstedt vitnemål av lavere grad (cand.mag., exam.oecon.).

Fakultetet kan, etter innstilling fra instituttet, bestemme at det skal gis en samlet hovedkarakter for en grad som påføres vitnemålet. Bestemmelse om dette tas inn i studieplanen.

Fakultetet fastsetter hvor stor del av eksamen som må være avlagt ved fakultetet for å få utstedt vitnemål ved fakultetet.

En kandidat kan ikke få tildelt egne vitnemål for to grader som i stor grad er samordnet (f eks cand.oecon. og cand.polit. med hovedfag i sosialøkonomi), dvs der forskjellen mellom gradene utgjør høyst ett års normert studietid. Kandidaten må her velge hvilken grad vitnemål skal skrives ut for. Fakultetet gir eksamensutskrift som bekrefter at også vilkårene for den andre graden er oppfylt.

Vitnemål for samme grad utstedes normalt bare én gang. Når vitnemål er utstedt, vil eksamener som avlegges i ettertid bli dokumentert ved karakterutskrifter, ikke ved nye vitnemål.

7.3 Karakterutskrifter

Karakterutskrifter for studieenheter og andre eksamensenheter utstedes av fakultetet.

For eksamener på lavere grad er det kun karakterer for hele studienheter (grunn- og mellomfag, semesteremner) som oppgis på karakterutskriften. Institutt kan, etter avtale med fakultetet, utstede karakterutskrifter for eksamensenheter (deleksamener mv) som ikke er hele studieenheter.

En kandidat som har avlagt flere eksamener enn det som kreves, kan få karakterene i de fag som går ut over det som kreves påført vitnemålet som særskilt tillegg.

8 HJELPEMIDLER UNDER EKSAMEN

Jfr. Forskrift for eksamen §8

Det er instituttet som avgjør hvilke hjelpemidler som er tillatt ved eksamen (ordbøker, kalkulatorer, o l).

Det vil bli opplyst om dette på forelesninger og/eller annen undervisning. I tillegg skal dette stå klart på eksamensoppgaven. Eventuelle søknader/spørsmål rettes til eksamensadministrator ved instituttet.

9. TILRETTELAGT EKSAMEN

Jfr. Forskrift for eksamen § 9

Det må innleveres en skriftlig søknad til fakultetet om den bistand i eksamenssituasjonen som vurderes nødvendig. Dette må dokumenteres i form av legeattest. Legeattesten må oversendes fakultetet for hver eksamen det søkes tilrettelegging for. Legeattesten må beskrive hvilke dispensasjonsordninger det er behov for.

De ulike tiltakene det søkes tilrettelegging for, kan være av følgende karakter:

- Anledning til lengre pauser, eventuelt med mulighet til å hvile.
- Der det er faglig forsvarlig kan det brukes skriftlig eksamen i stedet for muntlig prøve, eller også i særskilte tilfeller muntlig prøve i stedet for skriftlig eksamen. Muntlig prøve kan i henhold til Lov om universiteter og høyskoler av 12. mai 1995, § 52 ikke påklages.

- Et eget eksamenslokale med egen inspektør.
- Bruk av PC/skrivemaskin og/eller andre tekniske hjelpemidler.
- Skrivehjelp, døvetolk og/eller annen praktisk hjelp.
- Overføring av oppgavene til punktskrift eller forstørret skrift for blinde og svaksynte, eventuelt høytlesning av oppgaveteksten.
- Høytlesning av besvarelsen for korrektur for blinde og svaksynte.

Fakultetet forsikrer seg om at kandidaten på forhånd er blitt gjort kjent med bruken av de hjelpemidler som er blitt godkjent for bruk under eksamen. Attest for dysleksi (som er anonymisert) legges ved kandidats skriftlige besvarelse ved sensur.

Ved evaluering av eksamensbesvarelsene skal anonymitetsprinsippet gjelde så langt råd er.

Søknadsfristen for tilrettelagt eksamen er den samme som fristen for oppmelding til eksamen.

Retningslinjer for dispensasjon for funksjonshemmede studenter ved avleggelse av eksamen ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Fastsatt av kollegiets arbeidsutvalg 25. april 1986.

§ 1

Det samfunnsvitenskapelige fakultet vil, så langt råd er, gjennomføre de tiltak som er nødvendige for at ulike grupper funksjonshemmede studenter kan avlegge eksamen ved fakultetet. Det er en forutsetning at de vanlige kvalitetskrav opprettholdes.

§ 2

Den funksjonshemmede student fremmer selv de krav han/hun mener seg berettiget til å få innfridd, på bakgrunn av legeattest. Legeattest skal i prinsippet vedlegges ved hver eksamensoppmelding. For kroniske lidelser kan det gjøres unntak fra dette. Legeattesten bør inneholde hva slags dispensasjonsordning det er behov for.

§ 3

Studenten plikter selv å holde seg orientert om søknadsfrister, frister for eksamensoppmelding o.l. Universitetet i Oslo har et særlig ansvar for at informasjon om slike plikter er tilgjengelig for alle typer studenter.

§ 4

De ulike tiltakene kan være følgende:

- Utvidet eksamenstid
- Anledning til lengre pauser, eventuelt med mulighet til å hvile
- Skriftlig eksamen istedenfor muntlig prøve, eller i spesielle tilfelle muntlig

prøve istedenfor skriftlig eksamen. Muntlig prøve kan ifølge forskrifter om begrunnelse og klage ved universitets- og høyskoleeksamener, § 2, ikke påklages.

- Eget eksamenslokale med egen inspektør, eventuelt eksamen i kandidatens hjem.
- Bruk av skrivemaskin og/eller andre tekniske hjelpemidler.
- Skrivehjelp, døvetolk og/eller annen praktisk hjelp.
- Overføring av oppgavene til punktskrift eller forstørret skrift for blinde og svaksynte, eventuelt høytlesing av oppgaveteksten.
- Høytlesing av besvarelsen for korrektur for blinde og svaksynte.
- Attest for dysleksi (som er anonymisert) legges ved kandidatens skriftlige besvarelse ved sensur.

Fakultetet forsikrer seg om at kandidaten på forhånd er blitt kjent med bruken av de hjelpemidler som skal benyttes under eksamen, det være seg tekniske hjelpemidler, skrivehjelp, døvetolk eller annen hjelp.

§ 5

Ved evaluering av eksamensbesvarelsene skal anonymitetsprinsippet gjelde så langt råd er.

§ 6

Søknadsfristen for dispensasjon er i vårsemesteret 10. mars og i høstsemesteret 30. september. Søknaden rettes til Det samfunnsvitenskapelige fakultet ved

eksamensinspektøren. Er funksjonshemmingen oppstått etter fristens utløp, kan fristen fravikes.

§ 7

Det samfunnsvitenskapelige fakultet kommer i samråd med studenten og eventuelt Rådet for funksjonshemmede, frem til hvilke tiltak som bør settes i verk.

Forskrift for graden dr. theol., dr. juris., dr. med., dr. art., dr. scient., dr. odont., dr. polit. og dr. psychol. ved Universitetet i Oslo

vedtatt av Det akademiske kollegium
08.04.97

§ 1. MÅLSETTING FOR DOKTORGRADSDUTDANNINGEN

Doktorgradsutdanningen skal kvalifisere for forskningsvirksomhet og for annet arbeid i samfunnet hvor det stilles store krav til vitenskapelig innsikt. Studiet har et selvstendig forskningsarbeid på et spesialfelt med en vitenskapelig avhandling på høyt faglig nivå som mål. I tillegg skal doktorgradskandidaten få en videregående opplæring i teori og metode som gir faglig dybde og bredde i eget fag, samtidig som faget settes inn i en større ramme. Gjennom studiet skal kandidaten også få trening i formidling av faglig arbeid.

§ 2. OPPTAK

§ 2.1 Søkerens formelle kompetanse

For å bli opptatt til en doktorgradsutdanning må søkeren ha oppnådd eksamen av høyere grad innen det fagområdet vedkommende søker opptak til, eller ha annen utdanning godkjent av fakultetet som grunnlag for opptak.

Fakultetet kan stille krav om at søkere gjennomgår særskilte kurs og/eller består særskilt prøve før opptak.

§ 2.2 Plan for doktorgradsutdanningen

Søknaden om opptak skal inneholde en plan for studiet. Planen skal inneholde prosjektbeskrivelse, plan for opplæringsdelen, tidsplan for studiet, finansieringsplan og forslag til veileder(e).

Prosjektbeskrivelsen skal gjøre rede for tema, problemstillinger og valg av metode. Beskrivelsen bør angi framdriftsplan for de ulike deler av forskningsarbeidet.

Dersom søkeren planlegger å bruke et annet språk i avhandlingen enn det som er godkjent i henhold til § 5, 8. ledd, skal søknad om godkjenning av dette leveres sammen med planen for studiet.

§ 2.3 Vilkår for opptak

Avgjørelsen om opptak baseres på en samlet vurdering av prosjektbeskrivelsen, søkerens formelle kvalifikasjoner og planen for doktorgradsstudiet, herunder tidsplan, finansieringsplan, godkjent(e) veileder(e) og søkerens tilgang til andre nødvendige faglige og materielle ressurser ved den forskningsinstitusjon vedkommende skal være tilknyttet.

Godkjenning av opplæringsdelen innenfor studiet skjer i henhold til utfyllende bestemmelser og de krav som stilles til komponentene i denne delen av programmet.

§ 2.4 Prosedyre for opptak

Søknad om opptak skal stiles til fakultetet som i henhold til utfyllende bestemmelser avgjør opptak, godkjenner søkerens plan for studiet og oppnevner veileder(e). Avgjørelsen om opptak skjer etter innstilling fra det aktuelle fagmiljø. Fakultetet fastsetter kriterier for rangering mellom kvalifiserte søkere i tilfeller der antall søkere overstiger opptakskapasiteten.

Dersom søkers prosjekt tilsier at det kan være aktuelt med tilknytning til flere fag-

miljøer, bør det også innhentes uttalelse fra relevant(e) fagmiljø(er) før opptak.

§ 3. AVTALE

Opptak til organisert doktorgradsutdanning formaliseres i form av skriftlig avtale. Avtalen inngås mellom doktorgradskandidat, veileder(e) og det fakultet kandidaten skal knyttes til, og angir partenes gjensidige rettigheter og plikter. Avtalen skal angi tema for avhandlingen, avtaleperiode, finansieringsplan, veiledningsforhold, arbeidssted og opplæringsdel.

Vesentlige endringer i de forhold som omtales i avtalen, skal forelegges fakultetet til godkjenning.

§ 4. DOKTORGRADSPROGRAM

§ 4.1 Normert tid

Doktorgradsprogrammet skal være lagt opp slik at det normalt skal kunne fullføres innenfor en tre års effektiv forskerutdanningsperiode. Av denne perioden skal minst ett semester være avsatt til organisert opplæring (kurs o.l.). Opplæringsdelen skal være fullført når avhandlingen innleveres.

Når særlige faglige hensyn taler for det, kan fakultetet godkjenne en annen tidsnormering. I alle tilfeller skal studiet føre frem til samme faglige nivå.

§ 4.2 Opplæringsdelen

Opplæringsprogrammet innen doktorgradsutdanningen skal inneholde den faglige og metodiske skolering som er ønskelig av hensyn til arbeidet med doktoravhandlingen og for kvalifisering til yrker hvor det stilles store krav til vitenskapelig innsikt. Programmet skal også inneholde opplæring i vitenskapsteori.

Fakultetet er ansvarlig for å gi alle doktorgradskandidater tilbud om opplæring på høyt vitenskapelig nivå. Dersom den

enhet som er ansvarlig for doktorgradsprogrammet ikke selv arrangerer hele opplæringsdelen, skal fakultetet legge forholdene til rette for kandidatens deltagelse i tilsvarende opplæring ved en annen enhet eller annen institusjon som gir godkjent doktorgradsopplæring.

Opplæringen kan gis dels som regelmessige forelesninger/seminarer, dels som kortere, intensive samlinger eller i annen form godkjent av fakultetet. I de fag der det ikke foreligger egnet kurstilbud, kan individuelt lesepensum godkjennes som en del av kursprogrammet.

Alle som er tatt opp til doktorgradsutdanning, skal følge opplæringsprogrammet. Det kreves dokumentasjon for at kandidaten har tilegnet seg de nødvendige faglige kunnskaper. Slik dokumentasjon kan gis gjennom obligatoriske praktiske øvelser, skriftlige eller muntlige prøver, forelesning, seminarundervisning eller i form av vitenskapelig og/eller populærvitenskapelig artikkel eller i annen form godkjent av fakultetet.

Som et ledd i opplæringsdelen kan doktorgradskandidaten holde seminar eller forelesninger og på denne måten få øvelse i og hjelp til faglig formidling. Et populærvitenskapelig arbeid som krever tilnærmet samme arbeidsinnsats, kan godkjennes som tilsvarende skolering i faglig formidling.

Fakultetet kan gi fritak for deltagelse i deler av opplæringsprogrammet dersom tilsvarende krav er oppfylt ved en annen institusjon som gir godkjent opplæring. I spesielle tilfeller kan det også gis helt eller delvis fritak for slik deltagelse dersom annen opplæring eller forskningsmessig erfaring som gir tilsvarende kompetanse, kan dokumenteres.

§ 4.3 Veiledning

Arbeidet med doktoravhandlingen skal foregå under individuell veiledning av én av de vitenskapelige ansatte ved fakultetet, av

annen person med nødvendig fagkyndighet eller flere slike personer i samarbeid.

Normalt skal det være en veileder fra det fakultetet doktorgradskandidaten er opp tatt ved. Dersom det blir oppnevnt eksterne veiledere, skal det også oppnevnes en intern. I tilfeller med flere veiledere skal en av dem oppnevnes som hovedveileder. Veileder(e) skal ha doktorgrad eller tilsvarende faglig kompetanse. Doktorgradskandidater og veileder(e) forutsettes å holde jevnlig kontakt etter de retningslinjer som er fastsatt i avtalen om faglig veiledning i forskerutdanningen, jf § 3. Normalt bør doktorgradskandidaten også ha anledning til å få sitt avhandlingsarbeid drøftet på seminar.

§ 5 AVHANDLINGEN

Avhandlingen skal være et selvstendig, vitenskapelig arbeid på et høyt faglig nivå når det gjelder problemformuleringer, begrepsmessig presisering, metodisk, teoretisk og empirisk grunnlag, dokumentasjon og fremstillingsform. Avhandlingen skal bidra til å utvikle ny faglig kunnskap og ligge på et faglig nivå som tilsier at den vil kunne publiseres som en del av fagets vitenskapelige litteratur.

Avhandlingen kan være et frittstående arbeid eller en videreføring av hovedfagsoppgaven eller tilsvarende. Avhandlingen kan også være en videreføring av faglig arbeid som er utført tidligere i forbindelse med andre eksamener i studiet.

Arbeid som har vært godtatt som hovedoppgave ved embetseksamen eller magister- eller licensiatsavhandling eller som er belønnet med medalje for besvarelse av en av universitetets prisoppgaver, kan ikke antas til bedømmelse, med mindre arbeidet inngår som en mindre del av en avhandling som består av flere sammenhengende arbeid.

Flere mindre arbeid kan godkjennes som deler av doktoravhandlingen når de etter sitt innhold utgjør et hele. I tillegg til de

enkelte delene skal det da utarbeides et sammendrag som gjør nærmere rede for helheten i avhandlingen.

Arbeid som er publisert mer enn fem år før innlevering av avhandlingen, kan ikke inngå som deler av denne. Fakultetet kan i særlige tilfeller gi dispensasjon fra denne regelen. Søknad om dispensasjon skal være begrunnet og fremmes samtidig med innlevering av doktorgradsarbeidet, jf § 7.

Fellesarbeid kan godtas til bedømmelse (også som ett av flere arbeider, jf 4. ledd), forutsatt at doktorandens bidrag representerer en selvstendig innsats som kan identifiseres, i den utstrekning det er nødvendig for vurderingen. I slike tilfeller skal det innhentes erklæringer fra øvrige forfattere og andre som har fulgt arbeidet, slik at doktorandens bidrag kan identifiseres.

Et arbeid eller deler av et arbeid som tidligere er bedømt og godkjent for doktorgraden ved norsk eller utenlandsk universitet eller høgskole, kan ikke antas til bedømmelse, selv om arbeidet innleveres i omarbeidet skikkelse.

Avhandlingen skal være skrevet på norsk, svensk, dansk, engelsk, tysk eller fransk. Dersom kandidaten ønsker å benytte et annet språk, skal det være søkt om særskilt tillatelse til dette ved opptak, jf § 2.2, 3. ledd.

Avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig.

En doktorgradsavhandling som ikke er blitt godkjent ved en tidligere bedømmelse, kan bedømmes i omarbeidet skikkelse, enten som eneste arbeid eller som ett av flere sammenhengende arbeider, først seks måneder etter at fakultetet har fattet beslutning om å forkaste avhandlingen. Bedømmelse på ny kan bare finne sted en gang.

§ 6. BEDØMMELSE

Doktorgraden tildeles på grunnlag av:

- a) Godkjent vitenskapelig avhandling og et tilfredstillende forsvar i en offentlig disputas
- b) Godkjent gjennomføring av opplæringsprogrammet, eventuelt annen godkjent faglig skoloring eller kompetanse
- c) Minst én godkjent prøveforelesning.

§ 7. INNLEVERING

Søknaden om å få avhandlingen bedømt rettes til den instans som angis i utfyllende bestemmelser og vedlagt det antall eksemplarer av avhandlingen fakultetet bestemmer. Sammen med søknaden skal det foreligge dokumentasjon for at opplæringsprogrammet er fullført. Dersom avhandlingen godkjennes til disputas, leveres ytterligere det antall eksemplarer som kreves i henhold til utfyllende bestemmelser. Sammen med avhandlingen leveres et kortfattet sammendrag som kan tjene som pressemelding. Avhandlingen skal være offentlig tilgjengelig senest én måned før disputasen holdes.

Et innlevert arbeid kan ikke trekkes tilbake før det er endelig avgjort om det er verdig til å forsvares for doktorgraden. Etter innlevering har doktoranden kun anledning til å foreta rettinger av formell art, forutsatt at han eller hun sender inn en oversikt over samtlige rettinger som er foretatt i det innleverte arbeid. Oversikten leveres inn senest sammen med tema for selvvalgt prøveforelesning, jf § 10.

§ 8. OPPNEVNING AV BEDØMMELSESKOMITÉ

Til å bedømme prøveforelesningen(e), avhandlingen og forsvaret av den, oppnevner fakultetet etter forslag fra den aktuelle grunnenhet/fagmiljø en sakkyndig bedømmelseskommité på minst tre medlemmer. Fakultetet utpeker komiteens leder. Minst ett av komitémedlemmene skal være uten tilknytning til bedømmende institu-

sjon. Såvidt mulig bør komiteen ha minst ett utenlandsk medlem. Komiteen skal såfremt mulig være sammensatt slik at begge kjønn er representert. Medlemmene skal ha doktorgrad eller tilsvarende faglig kompetanse. Habilitetsreglene i Forvaltningslovens §§ 6 flg. gjelder for komiteens medlemmer, jf lovens § 10. Oppnevnt veileder kan ikke være medlem av bedømmelseskomiteen, men kan om ønskelig innkalles til møter i denne for å gjøre rede for veiledningen og arbeidet med avhandlingen. Doktoranden underrettes om komiteens sammensetning.

§ 9. KOMITEENS INNSTILLING OG BEHANDLING AV INNSTILLINGEN

Komiteen avgir innen en frist fastsatt av fakultetet begrunnet innstilling, eventuelt vedlagt individuelle uttalelser, om hvorvidt arbeidet er verdig til å forsvares for doktorgraden. Dissenser skal begrunnes. Komiteen kan kreve framlagt doktorandens grunnlagsmateriale og utfyllende eller oppklarende tilleggsinformasjon.

Bedømmelseskomiteens innstilling med eventuelle dissenser og individuelle uttalelser tilstiles fakultetet og skal så snart som mulig oversendes doktoranden, som gis en frist på minimum en uke til å fremme skriftlige merknader til innstillingen.

Dersom doktorandens merknader kan ha betydning for spørsmålet om avhandlingen kan godkjennes, bør merknadene forelegges bedømmelseskomiteen før fakultetet fatter realitetsvedtak i saken.

Bedømmelseskomiteens innstilling med eventuelle merknader behandles av fakultetsstyret eller dets arbeidsutvalg. Dekanen kan likevel gis fullmakt til å godkjenne en komiteinnstilling når den enstemmig konkluderer med at avhandlingen er verdig til å forsvares for doktorgraden.

Fakultetet kan ikke - uten støtte i nye sakkyndige vurderinger - godkjenne en avhandling som bedømmelseskomiteen enstemmig anbefaler underkjent, eller for-

kaste en avhandling som bedømmelseskomiteen enstemmig anbefaler godkjent. En enstemmig komiteinnstilling skal tas til følge såfremt mer enn 1/3 av fakultetsstyrets (arbeidsutvalgets) tilstedeværende medlemmer stemmer for dette. Dersom minst 2/3 av fakultetsstyrets (arbeidsutvalgets) tilstedeværende medlemmer finner at det - til tross for en enstemmig komiteinnstilling - foreligger begrunnet tvil om en avhandling bør godkjennes, skal fakultetsstyret (arbeidsutvalget) søke nærmere avklaring fra bedømmelseskomiteen eller, hvis slik kontakt ikke har gitt eller antas å ville gi den ønskede avklaring, oppnevne to nye sakkyndige, som avgir individuelle uttalelser om avhandlingen. Fakultetet kan i denne sammenheng stille spesifikke spørsmål til de sakkyndige. Dersom begge de nye sakkyndige slutter seg til konklusjonen i den opprinnelige innstillingen, skal denne innstillingen følges. Dersom konklusjonen i den opprinnelige innstillingen får støtte fra en av de to nye sakkyndige, skal denne innstillingen følges, såfremt mer enn 1/3 av fakultetsstyrets (arbeidsutvalgets) tilstedeværende medlemmer stemmer for dette. Dersom begge de nye sakkyndige avviker fra en enstemmig innstilling fra den opprinnelige bedømmelseskomitee, kan arbeidsutvalget selv fatte vedtak med 2/3 flertall, eller saken avgjøres i fakultetsstyret med simpelt flertall.

Dersom det foreligger dissens i komiteen, kan arbeidsutvalget uten ytterligere bedømmelse fatte vedtak i saken med 2/3 flertall, eller fakultetsstyret avgjøre saken ved simpelt flertall. Dersom kvalifisert flertall ikke oppnås ved behandling i arbeidsutvalget, skal arbeidsutvalget søke ytterligere avklaring fra bedømmelseskomiteen, innhente individuelle uttalelser fra to nye sakkyndige og/eller oversende saken til fakultetsstyret for sluttbehandling. Fakultetsstyret (arbeidsutvalget) kan også i andre tilfelle der det finner at det foreligger begrunnet

tvil om en avhandling kan godkjennes, innhente uttalelser fra nye sakkyndige. Dersom begge de nye sakkyndige slutter seg til konklusjonene fra flertallet i den opprinnelige komiteen, skal denne innstillingen følges, så fremt mer enn 1/3 av fakultetsstyrets (arbeidsutvalgets) tilstedeværende medlemmer stemmer for dette. Dersom mindretallets konklusjon får støtte fra en av eller begge de nye sakkyndige, kan arbeidsutvalget selv fatte vedtak med 2/3 flertall, eller saken avgjøres i fakultetsstyret med simpelt flertall.

Doktoranden underrettes om resultatet av behandlingen.

§ 10. PRØVEFORELESNING(ER) OG DISPUTAS

Dersom arbeidet finnes verdig til å forsvares for doktorgraden, avsluttes doktorgradsutdanningen med én eller to offentlige prøveforelesninger, i henhold til utfyllende bestemmelser, og en disputas. Én prøveforelesning skal være over oppgitt emne. Dersom det kreves to offentlige prøveforelesninger, skal den andre være over et selvvalgt emne. I så fall skal doktoranden meddele tittel på prøveforelesning over selvvalgt emne til fakultetet 1 måned før disputasen. Emne for prøveforelesning over oppgitt emne bestemmes av bedømmelseskomiteen og kunngjøres for doktoranden 14 dager før forelesningen. Disputasen skal normalt avholdes innen seks måneder etter at avhandlingen er innlevert til bedømmelse. Prøveforelesningene skal holdes før disputasen.

Forelesning(er) og disputas skal skje på det språket som avhandlingen er skrevet på, eller et annet språk som er tillatt i henhold til § 5, 8.ledd.

Bedømmelseskomiteen vurderer prøveforelesningen(e), som skal finnes tilfredsstillende.

Finner bedømmelseskomiteen prøveforelesningen(e) tilfredsstillende, skal dokto-

randen forsvare doktorgradsarbeidet i disputas.

Disputasen skal være offentlig. Det skal normalt være to ordinære opponenter. De to ordinære opponentene skal være medlemmer av bedømmelseskomiteen og utpekes av fakultetet eller av komiteen selv. I særlige tilfeller kan det oppnevnes ordinære opponenter som ikke har vært medlemmer av komiteen.

Disputasen ledes av dekanus eller den denne bemyndiger. Den som leder disputasen gjør kort rede for innleveringen og bedømmelsen av avhandlingen og for prøveforelesningen(e) og bedømmelsen av denne/disse. Deretter gjør første ordinære opponent rede for hensikten med og resultatene av den vitenskapelige undersøkelsen. Første ordinære opponent innleder diskusjonen og andre ordinære opponent avslutter disputasen. Øvrige tilstedeværende som ønsker å delta i drøftingen, må under disputasen gi melding om dette til disputasens leder innen et tidspunkt som denne fastsetter og kunngjør ved åpningen av disputasen.

Etter disputasen sender bedømmelseskomiteen en innberetning til fakultetet der den gjør rede for hvordan den har vurdert prøveforelesningen(e) og forsvaret av avhandlingen. Innberetningen skal konkludere med om prøvene samlet sett er godkjent/ikke godkjent.

Hvis prøveforelesningen(e) eller disputasen ikke godkjennes, kan ny prøve først avlegges seks måneder etter disputasen. Såvidt mulig skal de nye prøvene vurderes av den opprinnelige bedømmelseskomiteen.

§ 11. KREERING OG DIPLOM

På grunnlag av innberetning fra bedømmelseskomiteen og fakultetet om at prøveforelesningen(e) og disputasen er godkjent, kreerer Det akademiske kollegium doktoranden til doktor.

Doktorgradsdiplom utferdiges av institusjonen. I vedlegg til diplom skal tittelen på avhandlingen føres opp sammen med opplysninger om hvilket fagområde doktorgraden er avlagt innenfor. I vedlegget skal det også gis opplysninger om det faglige opplæringsprogram doktoranden har deltatt i.

§ 12. KLAGE

§ 12.1 Klage på opptak/søknadsbehandling

Avslag på søknad om opptak etter § 2 kan påklages etter reglene i Forvaltningslovens §§ 28 flg. Grunnlagt klage sendes til fakultetet. Blir avslaget opprettholdt, sendes klagen uten ugrunnet opphold til Den sentrale klagenemd til avgjørelse.

§ 12.2 Klage på godkjenning av opplæringsprogrammet

Ved klage på avslag på godkjenning av kurs eller andre deler av opplæringsprogrammet, jf § 4.2., gjelder § 12.1 tilsvarende. Ved klage over sensur ved særskilt eksamen eller prøve gjelder likevel Lov om universiteter og høyskoler §§ 51 og 52.

§ 12.3 Klage over avslag på søknad om bedømmelse eller nekting av godkjenning av avhandling, prøveforelesning eller forsvaret

Nekting av godkjenning av avhandling, prøveforelesning eller forsvaret kan påklages etter reglene i Forvaltningslovens §§ 28 flg. Grunnlagt klage sendes fakultetet. Hvis vedtaket er truffet av fakultetet, kan fakultetsstyret oppheve eller endre vedtaket hvis det finner klagen begrunnet. Hvis fakultetet ikke tar klagen til følge sendes klagen til Det akademiske kollegium til avgjørelse. Har Det akademiske kollegium truffet det påklagede vedtaket, og det ikke finner grunn til å oppheve eller endre dette,

sendes klagen til departementet til avgjørelse. Klageinstansen kan prøve alle sider ved det påklagede vedtak. Dersom underinstansen eller klageinstansen finner grunn til det, kan det oppnevnes et utvalg eller enkeltpersoner til å foreta en vurdering av den foretatte bedømmelse og de kriterier denne bygger på, eller til å foreta en ny eller supplerende sakkyndig vurdering.

§ 13. UTFYLLENDE BESTEMMELSER

Det akademiske kollegium fastsetter utfyllende bestemmelser til denne forskriften etter forslag fra fakultetet.

§ 14. DELEGASJON

Fakultetets myndighet etter denne forskriften kan ikke delegeres til instituttnivå.

Opptak

Opptaksreglementet fås ved hen-
delse til Det samfunnsvitenskapelige
fakultet.

